

Letnik V
3/2007

Prispevki
k didaktiki
zgodovine



*Prispevki
k didaktiki zgodovine*

**Vsi prispevki so avtorska dela in niso
lektorirani.**

Letnik 5, številka 3
2007

Oddelek za zgodovino

Kazalo

<i>Predgovor</i>	3
OBRAZEC ZA UČNO PRIPRAVO	4
UČNE PRIPRAVE	8
Nardin Mia: Mediji	9
Novak Tanja: Bogastvo daljne preteklosti	30
Legan Tina: Kmetijstvo in kmečko prebivalstvo v preteklosti	70
Korošec Mojca: Diplomati delijo Evropo	88
Pilko Marija: Nov pogled na svet - luč razuma	111
Dežman Rok: Razvoj srednjeveških mest	143
<i>Avtorji prispevkov</i>	175

Predgovor

Na oddelku za zgodovino Filozofske fakultete morajo študentje in študentke 4. letnika pedagoške smeri opraviti tudi izpitne učne nastope, na katere se morajo temeljito in vestno pripraviti.

Izdelati morajo tudi pisno učno pripravo. Tako so v tretji številki publikacije Prispevki k didaktiki zgodovine predstavljene nekatere učne priprave za osnovno in srednjo šolo v celoti z vsemi prilogami.

Publikacija se lahko uporablja kot študijsko gradivo, saj predstavlja eno od številnih možnosti, kako načrtovati učne ure v osnovni in srednji šoli.

Kot mentorica pri izpitnih nastopih in recenzentka učnih priprav želim vsem avtorjem veliko osebnega zadovoljstva pri pedagoškem delu.

Urednica: Danijela Trškan

OBRAZEC ZA UČNO PRIPRAVO

OSNOVNI PODATKI

Šola:
Razred:
Datum:
Predmet:
Učna tema: (ponavadi naslov poglavja v učbeniku ali naslov široke teme v učnem načrtu)
Učna enota: (naslov učne ure)
Učne oblike: - individualna učna oblika ali individualno delo - parna učna oblika ali parno delo ali delo v dvojicah - skupinska učna oblika, skupinsko delo - frontalna učna oblika, frontalno delo
Učne metode: - metoda razlage - metoda razgovora ali pogovora (debata, diskusija, okrogla miza ...) - metoda demonstracije (metoda slikovne demonstracije, metoda besedne demonstracije, *zvočna demonstracija, *demonstracija predmetov, *demonstracija zgradb ali objektov) - metoda reševanja problemov - metoda izkustvenega učenja (igra vlog, simulacija) - metoda dela s pisnim gradivom - metoda dela s slikovnim gradivom - *metoda dela s predmeti - *metoda dela z zgradbami in objekti - *metoda dela z ustnimi viri - metoda dela z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo (metoda dela z gibljivimi slikami, metoda dela z internetom, metoda dela z zvočnimi posnetki, metoda dela z računalniškimi programi ...) - metoda dela z grafičnimi izdelki (metoda pisno-grafičnih izdelkov, metoda slikovno-grafičnih izdelkov) - *terenske metode (merjenje, skiciranje ali risanje, fotografiranje, snemanje, kartiranje, intervju, anketiranje, zbiranje podatkov s štetjem ...)
Učne tehnike: uganka, rebus, izpolnjevanje, križanka, mreža, asociacija, kviz, besednica, premetanka, skrivanka, vizualizacija, nevihta možganov oz. viharjenje idej ali brainstorming, zapisovanje zamisli ali brainwriting, miselni vzorec, sprostitvena vaja, risanje, pouk ob glasbi itd.
Učna sredstva: - učila: učbenik, delovni zvezek, zgodovinski viri, atlas, učni listi, knjige, slike, slikovne, pisne ali grafične prosojnice, diapozitivni, zemljevidi, računalniški programi, CD-ROM-i, filmi, videokasete itd. Referenca za učila (Avtor, letnica) - učni pripomočki: tabla, krede, projekcijsko platno, diaprojektor, grafoskop, videorekorder, računalniki itd.
Didaktične etape učnega procesa: 1. PRIPRAVLJANJE ALI UVAJANJE. 2. OBRAVNAVANJE NOVE UČNE SNOVI ALI USVAJANJE. 3. URJENJE ALI VADENJE.

4. PONAVLJANJE.
5. PREVERJANJE IN OCENJEVANJE.
Didaktična načela: nazornost, postopnost, sistematičnost, aktualizacija, individualizacija, diferenciacija, vzgojnost, ustreznost, socializacija, ekonomičnost, aktivnost
Medpredmetne povezave: Osnovna šola: spoznavanje okolja, družba, državljska vzgoja in etika, zgodovina, geografija, slovenščina, glasbena vzgoja, tehnika in tehnologija, likovna vzgoja, gospodinjstvo, angleščina, nemščina; biologija, fizika, kemija, matematika, naravoslovje, športna vzgoja Srednja splošna šola: zgodovina, geografija, likovna umetnost, psihologija, sociologija, glasba, filozofija; biologija, angleščina in drugi tuji jeziki, fizika, informatika, kemija, matematika, športna vzgoja (Krajše pojasnilo.)
Novi pojmi: (Neznane besede:) (Krajša razlaga pojma.)
Literatura: <i>Navajanje literature po enem vzorcu. Dodajo se tudi videokasete, glasbene zgoščenke, spletne strani z datumom dostopa ipd.</i>

UČNI CILJI

URNI CILJI
Glavni ali kompleksni cilj: <i>(je eden in se nanaša na celotno učno enoto in je povzetek delnih ciljev) Učenci (množina) ...</i>
Delni ali precizni cilji:
Uvodni del: <i>Učenci</i>
Glavni del:
1. naslov poudarka: <i>Učenci</i>
2. naslov poudarka: <i>Učenci</i>
3. naslov poudarka: <i>Učenci</i>
Zaključni del: <i>Učenci</i>
<i>Najpogostejši glagoli: spoznajo, ugotovijo, primerjajo, opišejo, ocenijo, poiščejo, pojasnijo</i>

<p>KONČNI CILJI:</p> <p>Vsebinski:</p> <p>Procesni:</p> <p>Vzgojni:</p> <p><i>Učenci (množina) znajo ... (nedoločnik)</i> <i>Najpogostejši glagoli: znajo naštet, opisati, pojasniti, razložiti, primerjati, oceniti, poiskati, izdelati, pokazati ...</i></p>
--

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
Minute	Napoved naslova, učnih ciljev in poteka učne ure.		Oblika Metoda Učilo (Avtor, letnica, str.)

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI/ URJENJE/SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
<p>1. podnaslov (čas)</p> <p>Minute</p>	<p>..... (razlaga)</p> <p>.....? (vprašanja)</p> <p>.....(navodila)</p>	<p>Učenci ...</p> <p>- odgovor - odgovor</p>	<p>Oblika</p> <p>Metoda</p> <p>Metoda</p> <p>Učilo (Avtor, letnica, str.)</p>
<p>2. podnaslov (čas)</p> <p>Minute</p>			<p>Oblika</p> <p>Metoda</p> <p>Učilo (vir, str.)</p>

			Oblika Metoda
3. podnaslov (čas) Minute			Frontalna Metoda Powerpoint, str. ali diapozitiv št. itd.

Učitelj: razlaga, vprašanja ali navodila za učence.

Učenci: kaj delajo, odgovori na vprašanja ...

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE/PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
Minute			Oblika Metoda Ponovitveni list

PRILOGE

1. Zapis učne snovi (fotokopije prosojnic, prepis iz table ...).
2. Prosojnice ali fotokopije slikovnih in drugih prosojnic.
3. Neizpolnjeni učni listi.
4. Izpolnjeni učni listi.
5. Fotokopije slikovno-pisnega gradiva, ki se uporablja pri uri.
6. Seznam slikovnega gradiva (navedba literature, str.) po številkah diapozitivov ali strani na Powerpointu
7. Seznam slikovnega gradiva (navedba literature, str.) na delovnih, učnih ali ponovitvenih listih itd.
8. Zgoščenska s PowerPoint predstavitevjo.

Priloga je urejena in oštevilčena.



UČNE PRIPRAVE

FILOZOFSKA FAKULTETA

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine

UČNA PRIPRAVA:
MEDIJI

DATUM: 23. 03. 2007

IME IN PRIIMEK: Mia Nardin

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: Osnovna šola Bičevje
Razred: 6. b
Datum: 04. 04. 2007
Predmet: Zgodovina
Učna tema: Zapis misli
Učna enota: Mediji
Učne oblike: <ul style="list-style-type: none">▪ individualna učna oblika ali individualno delo.▪ frontalna učna oblika, frontalno delo.▪ netradicionalna frontalna učna oblika
Učne metode: <ul style="list-style-type: none">▪ metoda razlage.▪ metoda razgovora ali pogovora.▪ metoda slikovne demonstracije.▪ metoda dela s slikovnim gradivom.▪ metoda dela z informacijsko – komunikacijsko tehnologijo.
Učne tehnike: mreža.
Učna sredstva: <p>- učila:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ učni list▪ slikovne prosojnice:<ul style="list-style-type: none">- Slikovna prosojnica 1: miselni vzorec, s slikami, povzetimi iz:<ol style="list-style-type: none">1. slika (televizija): http://www.radiolaguy.com/images/Philco49-1002.jpg2. slika (časopis): http://images.rarenewspapers.com/ebayimgs/webimages/21042.jpg3. slika (telegraf): http://asian-quest.tripod.com/imagelib/sitebuilder/pictures/photos2go_images/communication/469359.jpg4. slika (telefon): http://www.david-holt.co.uk/images/antique_telephone.gif5. slika (fotografija): http://www.rootsweb.com/~ohathens/eckfam.gif6. slika (film): http://blog.moviememorabiliashow.com/ThemeFiles/32160-30251/images/projector_antique_flip.bmp7. slika (radio): http://www.borg.com/~dave2/ak165.jpg8. slika (računalnik): http://www.cyberstreet.com/hcs/museum/lisa.jpg9. slika (pisalo): http://www.watsonlibrary.org/old/SpecialCollections/pen.jpg

- **Slikovna prosojnica 2:** pripomočki za pisanje, naloga povzeta iz Spoznavajmo zgodovino – delovni zvezek, str. 8

- **Slikovna prosojnica 3:** izum tiska, s slikami povzetimi iz Spoznavajmo zgodovino – zgodovina za 6. razred devetletne osnovne šole, str. 26 ter s slikami iz Wikipedije

- **Slikovna prosojnica 4:** prvi slovenski časopis, Valentin Vodnik, slike povzete iz Spoznavajmo zgodovino – zgodovina za 6. razred devetletne osnovne šole, str.26 ter iz Wikipedije

- **učni pripomočki:** projekcijsko platno, grafoskop, DVD player in televizija.

Didaktične etape učnega procesa:

- Uvajanje.
- Obravnavanje nove učne snovi
- Urjenje
- Ponavljanje.
- Preverjanje.

Didaktična načela: nazornost, postopnost, sistematičnost, aktualizacija, vzgojnost, ustreznost, socializacija, ekonomičnost, aktivnost.

Medpredmetne povezave:

- Slovenski jezik – prvi dve slovenski knjigi Primoža Trubarja
- Družba – zloraba in uporaba medijev
- Tehnični pouk – izumi, ki omogočajo nastanek novih, še boljših izumov

Novi pojmi:

- Množični mediji – časopisje, radio, televizija, internet.
- Informacija – kar se o določeni stvari pove, sporoči.
- Čip – del osebnega računalnika.
- Trstika - močvirska ali vodna rastlina z visokim, tankim, votlim stblom
- Kodeks - rokopisna knjiga iz dobe pred iznajdbo tiska

Literatura:

- Rode, M., Tawitian, E. (2004). Koraki v času – Prvi koraki v preteklost, učbenik za 6. razred devetletke. Ljubljana: DZS.
- Karba, P., Rode, M., Tawitian, E., Galonja, T. (2004). Koraki v času – Prvi koraki v preteklost, Gradivo za učitelje. Ljubljana: DZS.
- Rode, M., Tawitian, E. (2004). Koraki v času – Prvi koraki v preteklost, delovni zvezek za 6. razred devetletke. Ljubljana: DZS.
- Janša Zorn, O., Kastelic, A., Škraba, G. (2004) Spoznavajmo zgodovino, Zgodovina za 6. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Mohorjeva založba.
- Kastelic, A., Škraba, G. (2004) Spoznavajmo zgodovino – delovni zvezek, Zgodovina za 6. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Mohorjeva založba.
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Television> (23. 3. 2007)
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Telephone> (23. 3. 2007)
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Telegraph> (23. 3. 2007)

- <http://en.wikipedia.org/wiki/Newspaper> (23. 3. 2007)
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Computer> (23. 3. 2007)
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Portal:Radio> (23. 3. 2007)
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Film> (23. 3. 2007)
- <http://sl.wikipedia.org/wiki/Fotografija> (23. 3. 2007)
- <http://sl.wikipedia.org/wiki/Radio> (23. 3. 2007)
- <http://sl.wikipedia.org/wiki/Televizija> (23. 3. 2007)
- <http://sl.wikipedia.org/wiki/%C4%8Casopis> (23. 3. 2007)
- Slike iz:
 - <http://www.radiolaguy.com/images/Philco49-1002.jpg> (24. 3. 2007)
 - <http://images.rarenewspapers.com/ebayimgs/webimages/21042.jpg> (24. 3. 2007)
 - http://asian-quest.tripod.com/imagelib/sitebuilder/pictures/photos2go_images/communication/469359.jpg (24. 3. 2007)
 - http://www.david-holt.co.uk/images/antique_telephone.gif (24. 3. 2007)
 - <http://www.rootsweb.com/~ohathens/eckfam.gif> (24. 3. 2007)
 - http://blog.moviememorabiliashow.com/ThemeFiles/32160-30251/images/projector_antique_flip.bmp (24. 3. 2007)
 - <http://www.borg.com/~dave2/ak165.jpg> (24. 3. 2007)
 - <http://www.cyberstreet.com/hcs/museum/lisa.jpg> (24. 3. 2007)
 - <http://www.watsonlibrary.org/old/SpecialCollections/pen.jpg> (24. 3. 2007)
 - <http://sl.wikipedia.org/wiki/Pisava> (24. 3. 2007)
 - <http://sl.wikipedia.org/wiki/Klinopis> (24. 3. 2007)
 - <http://sl.wikipedia.org/wiki/Hieroglifi> (24. 3. 2007)
 - http://www.preseren.net/images/kdo_je_kdo/bleiweis.jpg (24. 3. 2007)
 - http://www2.arnes.si/~gljsentvid10/oseb_stran/valentin_vodnik.jpg (24. 3. 2007)
 - http://www.biografiasyvidas.com/monografia/gutenberg/fotos/gutenberg_color.jpg (24. 3. 2007)
 - <http://www.uta.fi/~trjusc/Gutbib2.jpg> (24. 3. 2007)
 - <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/7a/Primoz-Trubar.jpg/180px-Primoz-Trubar.jpg> (24. 3. 2007)
 - <http://ro.zrsss.si/~slavisti/projekt/svetik/katekizem.gif> (24. 3. 2007)
- DVD: Kronika XX. stoletja, The remarkable 20th century, disk 1 (1990 – 1920), Dnevnik, epizoda I (ch 7: 00:27 – 00:30 min)

UČNI CILJI:

Urni cilji

Glavni ali kompleksni cilj:

- Učenci spoznajo nastanek, razvoj in spremembe, ki so jih v vsakdanje življenje prinesli mediji.

Delni ali precizni cilji:

Uvodni del:

- Učenci spoznajo temo in glavni cilj učne enote.
- Učenci spoznajo medije (glede na slike).

Glavni del:

1. NASTANEK PISAL IN IZUM TISKA.

- Učenci spoznajo, kako je nastala pisava.
- Učenci spoznajo, kako se je razvijal način zapisovanja besed.
- Učenci spoznajo različne pisave.
- Učenci spoznajo različne tipe pisal in razlog za njihov nastanek.
- Učenci spoznajo proces nastajanja knjig oz. nastanek tiska.
- Učenci spoznajo, kdo je izumil tisk.
- Učenci spoznajo, kdo je napisal prvi dve slovenski knjigi.
- Učenci spoznajo spremembe, ki jih je povzročil nastanek tiska.
- Učenci poiščejo pravilne odgovore na zastavljena vprašanja v nalogah.

2. RAZVOJ MNOŽIČNIH MEDIJEV.

- Učenci spoznajo nastanek in razvoj medijev, oz. natančneje: časopisa, telegrafa, telefona, fotografije, filma, radia, televizije in računalnika.
- Učenci spoznajo razliko v načinu življenja, ki ga je prinesla tehnologija.
- Učenci spoznajo pomen množičnih medijev.
- Učenci spoznajo, kako je potekal razvoj medijev na slovenskem v primerjavi s svetom.
- Učenci poiščejo pravilne odgovore na zastavljena vprašanja v nalogah.
- Učenci spoznajo uporabo in zlorabo množičnih medijev.

3. VPLIV IZUMEOV MEDIJEV NA VSAKDANJE ŽIVLJENJE

- Učenci spoznajo vpliv medijev na vsakdanje življenje.
- Učenci izboljšajo svojo predstavo o zgodovinskih dogodkih.
- Učenci ponovijo pravkar pridobljeno snov s informacijsko – komunikacijsko tehnologijo.

Zaključni del:

- Učenci pojasnijo pravilne odgovore, na zastavljena vprašanja.
- Učenci rešijo mrežo in poiščejo pravilno geslo.

Končni cilji:

Vsebinski:

- Učenci znajo pojasniti, kako je nastala pisava.
- Učenci znajo pojasniti, kako se je razvijal način zapisovanja besed.
- Učenci znajo naštetih različne pisave.
- Učenci znajo naštetih različne tipe pisal in pojasniti razlog za njihov nastanek.
- Učenci znajo pojasniti proces nastajanja knjig oz. nastanek tiska.
- Učenci znajo navesti, kdo je izumil tisk.
- Učenci znajo navesti, kdo je napisal prvi dve slovenski knjigi.

- Učenci znajo pojasniti spremembe, ki jih je povzročil nastanek tiska.
- Učenci znajo pojasniti pravilne odgovore na zastavljena vprašanja v nalogah.
- Učenci znajo pojasniti nastanek in razvoj medijev, oz. natančneje: časopisa, telegrafa, telefona, fotografije, filma, radia, televizije in računalnika.
- Učenci znajo pojasniti razliko v načinu življenja, ki ga je prinesla tehnologija.
- Učenci znajo pojasniti pomen množičnih medijev.
- Učenci znajo pojasniti, kako je potekal razvoj medijev na slovenskem v primerjavi s svetom.

Procesni:

- Učenci znajo aktivno poslušati med učno uro.
- Učenci zanje poiskati pravilne odgovore in rešitve nalog.
- Učenci znajo s pomočjo slikovnega gradiva razumeti vsebino.
- Učenci znajo sodelovati v pogovoru.
- Učenci znajo individualno reševati naloge.
- Učenci znajo vrednotiti svoja spoznanja o učni temi.
- Učenci znajo demonstrirati slikovno gradivo.

Vzgojni:

- Učenci znajo pokazati svoje predznanje o obravnavani temi.
- Učenci znajo pokazati svoje končno znanje o temi.
- Učenci znajo vrednotiti kulturno dediščino in preteklost.
- Učenci znajo vrednotiti socialno pomembnost teme.
- Učenci znajo spoštovati odgovore drugih.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC oz. UČENCI	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE, UČILA in UČNI PRIPOMOČKI
6 minut	<p>Pozdravim učenke in učence in vprašam jih kako so.</p> <p>Pokažem slikovno prosojnico 1 z miselnim vzorcem na temo mediji ter vprašam učence, kaj slike prikazujejo? Istočasno na prosojnico vpisujem odgovore učencev.</p> <p>Pojasnim, da lahko vse predmete na slikah poimenujemo z besedo mediji in prav tako besedo napišem v miselni vzorec s slikami.</p> <p>Prosim, dva učenca, da razdelita učno delovne liste po razredu.</p> <p>Povem, da se bomo danes pogovarjali o medijih, o njihovem pomenu, njihovem razvoju, primerjali bomo njihove dosežke skozi čas, ponovili bomo kako se je razvila komunikacija nasploh in še nekaj minut posvetili medijski uporabi in zlorabi. Istočasno bomo reševali učno-delovne liste, ki jih dobivajo. Ti učno delovni listi, so sestavljeni iz dveh delov, prvi služi samo kratki ponovitvi razvoja pisal in tiska, drugi pa vsebuje križanko na temo medijev. Za reševanje drugega dela si lahko pomagajo z učbenikom, vmes pa si bomo na prosojnicah ogledali še nekaj zanimivosti. Tako bomo spoznali razvoj medijev skozi čas.</p>	<p>Nazaj odgovorijo: »Dober dan«.</p> <p>Odgovarjajo, da slike prikazujejo knjigo, radio, televizijo, računalnik, časopise, telegraf, fotografije in film.</p> <p>Učenca delita učno-delovne liste, ostali učenci poslušajo.</p>	<p><i>Netradicionalna frontalna učna oblika.</i></p> <p>Metoda dela s slikovnim gradivom.</p> <p>Učni pripomoček: grafoskop, platno.</p> <p>Učilo: slikovna prosojnica 1.</p> <p>Metoda razlage.</p>

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI/ URJENJE/ PONAVLJANJE/ PREVERJANJE

VSEBIN SKI POUDA RKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
<p>1. NASTAN EK PISAL IN IZUM TISKA 12 minut</p>	<p>Na grafoskop priložim slikovno prosojnico 2, ki prikazuje različne vrste pisal ter vprašam učence, kaj prosojnica prikazuje.</p> <p>Nato določim posamezne učence naj določijo, kakšna je vrsta posameznega pisala, pomagajo si lahko z zgoraj naštetimi odgovori.</p> <p>Pritrdim odgovorom in povem, da je bil to šele začetni razvoj pisal. Spomnim jih, da so o razvoju pisal že nekaj slišali pri obravnavanju snovi Prvih civilizacij, ko so govorili o nastanku pisave in o različnih oblikah pisav, kot so hieroglifi, klinopis... Istočasno jim pokažem slikovno prosojnico 3, ki prikazuje različne pisave.</p> <p>Določim učenca naj naglas prebere navodilo prve naloge a) in naj jo prav tako naglas reši, ostali učenci mu lahko pomagajo.</p> <p>Kdaj pa je nastal prvi tisk? Kdaj so nastale prve knjige na Slovenskem?</p> <p>Če učenci rabijo pomoč, ali ne vedo odgovora (pa tudi sicer) jim pomagam s slikovno prosojnico 4, ki prikazuje slike</p>	<p>Učenci odgovorijo, da so na prosojnici prikazane različne vrste pisal.</p> <p>Učenci odgovarjajo, da so to (po vrsti): bronasto dleto, najstarejši svinčnik, gosje pero, jekleno pero z držalom, kemični svinčnik in nalivnik.</p> <p>Učenec razvrsti naštetih pisal od najstarejšega do najmlajšega: pero iz trstike, bronasto dleto, gosje pero, jekleno pero, nalivnik in kemični svinčnik.</p> <p>Učenci ogovorijo, da je prvi tisk nastal v 15. stoletju in da so prve slovenske knjige nastale v času Primoža Trubarja leta 1550.</p>	<p><i>Netradicionalna frontalna učna oblika.</i></p> <p>Metoda dela s slikovnim in pisnim gradivom.</p> <p>Učni pripomoček: grafoskop, platno.</p> <p>Učilo: slikovna prosojnica in učno-delovni list</p> <p>Metoda razlage.</p> <p>Metoda dela s slikovnim in pisnim gradivom.</p> <p>Učilo: slikovna prosojnica 3 in učno-delovni list</p> <p>Metoda dela s slikovnim in pisnim gradivom, metoda razlage ter metoda razgovora.</p> <p>Učilo: slikovna prosojnica 3 in učno-delovni list.</p> <p>Učni pripomoček: grafoskop, platno.</p> <p>Učilo: slikovna prosojnica 4 in učno-delovni list.</p>

	Johannesa Gutenberga, Primoža Trubarja, Tiskarne v 15. stoletju, Katekizem in Abecednik, prvi slovenski časopis... Istočasno učencem razložim kaj slike prikazujejo in določim učenca naj reši drugi del b) naloge.	Učenci poslušajo in si ogledujejo slike, po navodilih izpolnijo še drugi del prve naloge.	
2. RAZVOJ MNOŽIČ NIH MEDIJE V 16 minut	<p>Zdaj smo torej ponovili razvoj pisave in tiska, zdaj pa bomo pogledali kako so se razvijali mediji, ki danes predstavljajo del našega vsakdana. Dajmo si torej pogledat naše delovne liste. Kot vidite je sestavljena iz dveh delov.</p> <p>No, če si kar pogledamo prvi del...določim par minut za rešitev naloge.</p> <p>Nato določim učenca, ki prebere prvi del naloge, skupaj pregledamo rešitve.</p> <p>Učencu skupaj z ostalimi učenci pomagamo pri odgovorih, v pomoč in za lažjo predstavo učencem pokažem slikovno prosojnico 5, na kateri je Valentin Vodnik in prvi slovenski časopis. Počakam da si učenci zapišejo pravilne odgovore.</p> <p>V nadaljevanju, bomo izvedeli nekaj o nastanku in razvoju drugih medijev. Tako da lahko kar preidemo na reševanje b)</p>	<p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenec reši nalogo: Mediji nam omogočajo zapisovanje in prenašanje informacij. Njihov razvoj pa se začelja že z iznajdbo pisave v Mezopotamiji, v času prvih civilizacij.</p> <p>Kateri je bil prvi medij, katerega informacije so bile javno dostopne širšemu krogu ljudi? Časopis</p> <p>Kakšno napravo so uporabljali za izdelavo časopisov? Tiskarski stroj.</p> <p>Prvi slovenski časopis z naslovom Lublanske novize je začel l. 1797 izdajati pesnik, prevajalec in pisec Valentin Vodnik na pobudo Žige Zoisa. V njem je bilo zajeto tako domače kot tudi tuje politično in kulturno dogajanje. Časopis se ni mogel resno kosati z nemškimi časopisi, zato je po treh letih prenehal izhajati. Na višku je bil tiskan v stotih izvodih, imel pa je 33 naročnikov.</p>	<p><i>Netradicionalna frontalna učna oblika.</i></p> <p>Metoda razlage.</p> <p>Individualno delo.</p> <p>Metoda slikovne demonstracije.</p> <p>Metoda dela s pisnim gradivom.</p> <p>Učilo: slikovna prosojnica 5 in učno-delovni list</p> <p>Učni pripomoček: grafoskop, platno.</p> <p>Metoda razlage.</p>

	<p>dela druge naloge, določim par minut za reševanje.</p> <p>Določim dijakinjo, ki bo začela brati in reševati besedilo b).</p> <p>Počakam, da si dijaki zapišejo pravilne odgovore.</p> <p>Določim drugega dijaka naj dokonča nalogo.</p>	<p>b) Kdaj se pojavi prvi telegraf? Telegraf se pojavi v 19. stoletju. Kdo je prvi, ki je uporabljal telegraf in zakaj? Prvi so telegrafe uporabljali železničarji, zato da so lahko sledili vlakom. Do katerega medija so pripeljali poskusi s telegrafi? Pripeljali so do izuma telefona. Kdaj nastane prva fotografija? Prva fotografija nastane v 19. stoletju. Postopek izdelovanja fotografije je sprva potekal dolgotrajno, njeno osvetljevanje je trajalo kar 8 ur. Vseeno pa so bile prve fotografije nejasne in temne. Ko so iznašli majhen fotoaparatus, imenovan tudi Kodak, je steklene plošče nadomestil zvitek filma.</p> <p>Iz fotografije je nastal prvi film. V Parizu so leta 1895 predvajali prvi filmski posnetek, ki je prikazoval (z naslovom) Prihod vlaka na postajo Ciotat. Trajal je 50 sekund. Prvi slovenski filmski posnetek iz leta 1906 ima naslov Na domačem vrtu. Približno v istem času sta se razvila tako radio kot televizija. Prvi prenos slike iz Londona so lahko gledalci videli v New Yorku. Do leta 1921 je oddajalo radijski signal že 8 postaj, do 1925 pa že preko 600. Prva radijska postaja pri nas z imenom Radio Ljubljana pa je začela oddajati leta 1928 .</p> <p>Učenci rešijo mrežo.</p>	<p>Individualno delo.</p> <p>Metoda dela s pisnim gradivom. Učilo: učno-delovni list.</p> <p>Individualno delo. Metoda dela s pisnim gradivom. Učilo: učno-delovni list.</p> <p><i>Individualna učna oblika.</i> Metoda dela s pisnim gradivom.</p>
--	--	---	---

	Počakam, da si učenci zapišejo pravilne odgovore in da vnesejo označene besede v mrežo.	Učenci preverijo svoje odgovore.	Učilo: učno-delovni list.
3. VPLIV IZUMOV MEDIJE V NA VSAKDA NJE ŽIVLJE NJE 4 min	Povem, da se bomo v nadaljevanju pogledali manjši insert vpliva izumov, natančneje filma in radija na vsakdanje življenje zato, da si lahko bolje predstavljajo. Kaj ste videli na posnetku? Kdo je gibljivo sliko prenesel na platno v Franciji? Kateri je najbolj znan film iz leta 1902? Kdaj so odprli prvi kino?	Učenci gledajo dvominutni film na DVDju Kronika XX. Stoletja. Učenci odgovorijo, da so videli nastanek in razvoj filma. Učenci odgovorijo, da sta bila to brata Lumiere. Učenci odgovorijo, da je imel naslov Pot na luno. Učenci odgovorijo, da je bilo to leta 1905.	<i>Netradicionalna frontalna učna oblika.</i> Metoda dela z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo. Učilo: DVD Kronika XX. Stoletja

ZAKLJUČNI DEL: PONAVLJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
7 minut	Zastavim nekaj ponovitvenih vprašanj. Katere mediji so spremenili način našega življenja? Kje je nastala pisava? Kdaj je nastal tisk? Kdo je pri nas izdal prvi dve slovenski knjigi? Iz česa se razvije film? Kakšen naslov je imel prvi slovenski posnetek in kdaj je nastal? Katera je bila prva radijska postaja pri nas in kdaj je začela delovati?	Odgovori, da poznamo knjige, časopise, telegraf, televizijo, telefon, fotografijo, film, radio, računalnik... Odgovori, da je nastala v Mezopotamiji. Odgovori, da je tisk nastal v 15. stoletju in da je pri nas prvi dve knjigi izdal Primož Trubar. Odgovori, da se razvije iz fotografije. Odgovori, da ima naslov Na domačem vrtu in da je nastal leta 1906. Odgovori, da je bila prva radijska postaja Radio Ljubljana in je začela oddajati 1928.	<i>Netradicionalna frontalna učna oblika.</i> Metoda razgovora.

PRILOGE

PRILOGA ŠT. 1 – UČNO DELOVNI LIST PO VSEBINSKIH POUČILKIH.

PRILOGA ŠT. 2 – REŠITVE NALOG UČNO-DELOVNEGA LISTA in ZAPIS UČNE SNOVI

PRILOGA ŠT. 3 – SLIKOVNA PROSOJNICA 1

PRILOGA ŠT. 4 – SLIKOVNA PROSOJNICA 2

PRILOGA ŠT. 5 – SLIKOVNA PROSOJNICA 3

PRILOGA ŠT. 6 – SLIKOVNA PROSOJNICA 4

PRILOGA ŠT. 7 – SLIKOVNA PROSOJNICA 5

PRILOGA ŠT. 1 – UČNO DELOVNI LIST PO VSEBINSKIH POUČILNIH.

MEDIJI

1. Pisala in tisk

a) V oklepaju naštetih pisala razvrsti od najstarejšega do najmlajšega (bronasto delto, gosje pero, jekleno pero, kemični svinčnik, nalivnik, pero iz trstike)

1	
2	
3	
4	
5	
6	



b) Sredi _____ je Nemeč Gutenberg postavil osnove za tisk. Prve slovenske besede so povezane s kmečkim uporom leta 1515. Prvi slovenski knjigi pa je leta 1550 dal Slovencem pisec slovenske reformacije _____.

2. Razvoj množičnih medijev

2.1. Odgovori na sledeča kratka vprašanja! (Pri tem si lahko pomagaš z učbenikom.)

a) Mediji nam omogočajo zapisovanje in prenašanje _____¹. Njihov razvoj pa se začne že z iznajdbo _____⁵ v Mezopotamiji, v času prvih civilizacij.

Kateri je bil prvi medij, katerega informacije so bile javno dostopne širšemu krogu ljudi?

Kakšno napravo so uporabljali za izdelavo časopisov? _____¹³.



Prvi slovenski časopis z naslovom _____ je začel l. 1797 izdajati pesnik, prevajalec in pisec Valentin Vodnik na pobudo Žige Zoisa. V njem je bilo zajeto tako domače kot tudi tuje politično in kulturno dogajanje. Časopis se ni mogel resno kosati z nemškimi časopisi, zato je po treh letih prenehal izhajati. Na višku je bil tiskan v stotih izvodih, imel pa je 33 naročnikov.

b) Kdaj se pojavi prvi telegraf¹⁰?

Kdo je prvi, ki je uporabljal telegraf in zakaj?

_____⁴.

Do katerega medija so pripeljali poskusi s telegrafi?

_____².



Radio Triglav, prvi izdelek Iskre v 60. letih.

Kdaj nastane prva fotografija? _____. Postopek izdelovanja fotografije je sprva potekal dolgotrajno, njeno osvetljevanje je trajalo kar _____ ur. Vseeno pa so bile prve fotografije nejasne in

PRILOGA ŠT. 2 – REŠITVE NALOG UČNO-DELOVNEGA LISTA in ZAPIS UČNE SNOVI MEDIJI

1. Pisala in tisk

a) V oklepaju našeta pisala razvrsti od najstarejšega do najmlajšega (bronasto delto, gosje pero, jekleno pero, kemični svinčnik, nalivnik, pero iz trstike)

1	Pero iz trstike
2	Bronasto dleto
3	Gosje pero
4	Jekleno pero
5	Nalivnik
6	Kemični svinčnik

b) Sredi [15. stoletja](#) je Nemeč Gutenberg postavil osnove za tisk. Prve slovenske besede so povezane s kmečkim uporom leta 1515. Prvi slovenski knjigi pa je leta 1550 dal Slovincem pisec slovenske reformacije [Primož Trubar](#).

2. Razvoj množičnih medijev

2.1. Odgovori na sledeča kratka vprašanja! (Pomagaš si lahko z učbenikom!)

a) Mediji nam omogočajo zapisovanje in prenašanje [informacij](#)¹. Njihov razvoj pa se začne že z iznajdbo [pisave](#)⁵ v Mezopotamiji, v času prvih civilizacij.

Kateri je bil prvi medij, katerega informacije so bile javno dostopne širšemu krogu ljudi? [Prvi medij, katerega informacije so bile javno dostopne širšemu krogu ljudi je bil časopis](#).³

Kakšno napravo so uporabljali za izdelavo časopisov? [Uporabljali so tiskarski stroj](#).¹³

Prvi slovenski časopis z naslovom [Lublanske novice](#) je začel l. 1797 izdajati pesnik, prevajalec in pisec Valentin Vodnik na pobudo Žige Zoisa. V njem je bilo zajeto tako domače kot tudi tuje politično in kulturno dogajanje. Časopis se ni mogel resno kosati z nemškimi časopisi, zato je po treh letih prenehal izhajati. Na višku je bil tiskan v stotih izvodih, imel pa je 33 naročnikov.

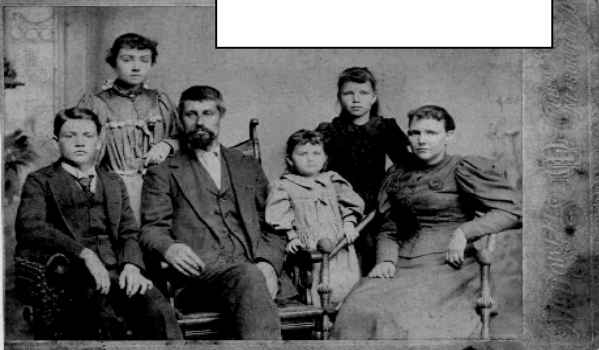
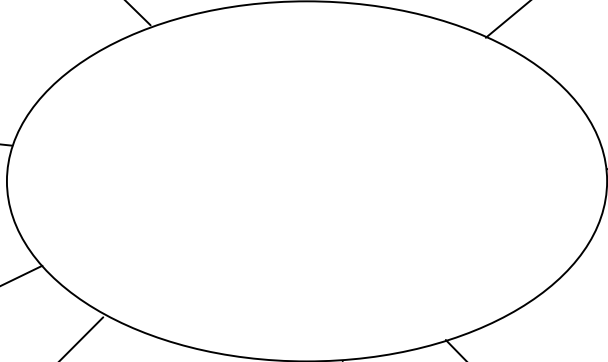
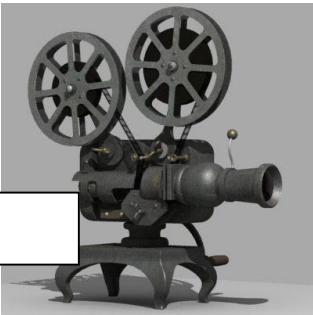
b) Kdaj se pojavi prvi telegraf¹⁰? [Telegraf se pojavi v 19. stoletju](#).
Kdo je prvi, ki je uporabljal telegraf in zakaj? [Prvi so telegrafe uporabljali železničarji](#)⁴, zato da so [lahko sledili vlakom](#).

Do katerega medija so pripeljali poskusi s telegrafi? [Pripeljali so do izuma telefona](#).²

Kdaj nastane prva fotografija? [Prva fotografija nastane v 19. stoletju](#). Postopek izdelovanja fotografije je sprva potekal dolgotrajno, njeno osvetljevanje je trajalo kar [8 ur](#). Vseeno pa so bile prve fotografije nejasne in temne. Ko so iznašli majhen fotoaparat, imenovan tudi [Kodak](#)¹¹, je [steklene plošče](#)⁶ nadomestil zvitek filma.

Iz [fotografije](#)¹² je nastal prvi film. V Parizu so leta [1895](#) predvajali prvi film, ki je prikazoval (z naslovom) [Prihod vlaka na postajo Ciotat](#). Trajal je [50 sekund](#)⁷. Prvi slovenski filmski posnetek iz leta [1906](#) ima naslov [Na domačem vrtu](#).⁹ Približno v istem času sta se razvila tako radio kot [televizija](#).¹⁴ Prvi prenos slike iz Londona so lahko gledalci videli v New Yorku. Do leta 1921 je oddajalo radijski

PRILOGA ŠT. 3 – SLIKOVNA PROSOJNICA 1



PRILOGA ŠT. 4 – SLIKOVNA PROSOJNICA 2

Prosojnica je sestavljena iz kopirane strani: Kastelic, A., Škraba, G. (2004). Spoznavajmo zgodovino, Zgodovina za 6. razred devetletne osnovne šole – delovni zvezek. Ljubljana: Modrijan založba, str. 8

1. Oglej si slike pisal (bronasto dleto, gosje pero, jekleno pero z držalom, kemični svinčnik, nalivnik, najstarejši svinčnik) in pod vsako zapiši, kaj prikazuje.



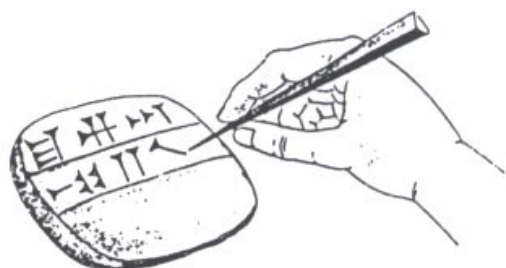
PRILOGA ŠT. 5 – SLIKOVNA PROSOJNICA 3



Levo: klinopisna pisava
Zgoraj: Hleroglifi

22 feničanskih črk:

𐤀	'aleph	[ʾ]	𐤁	lamedh	[l]
𐤁	beth	[b]	𐤂	mem	[m]
𐤂	gimmel	[g]	𐤃	nun	[n]
𐤃	daleth	[d]	𐤄	samekh	[s]
𐤄	he	[h]	𐤅	'ayin	[ʿ]
𐤅	waw	[w]	𐤆	pe	[p]
𐤆	zayin	[z]	𐤇	tsade	[ʦ]
𐤇	heth	[ħ]	𐤈	qoph	[q]
𐤈	teth	[t]	𐤉	reš	[r]
𐤉	yodh	[y]	𐤊	šin	[ʃ]
𐤊	kaph	[k]	𐤋	taw	[t]



Pisanje na glinasto ploščico

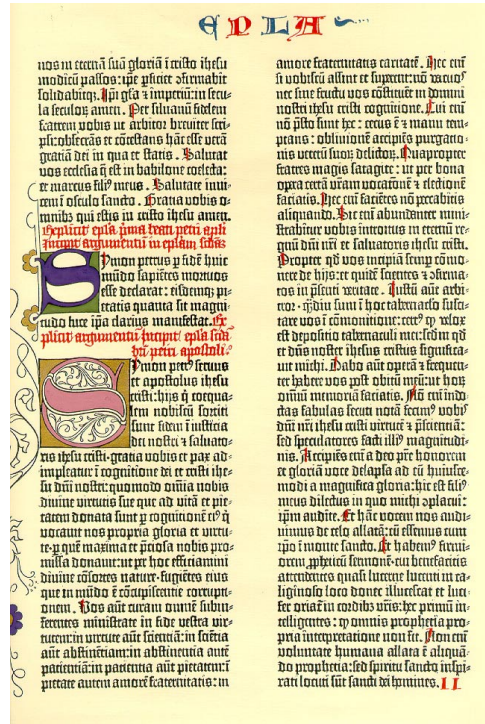


Rimsko bronasto pisalo

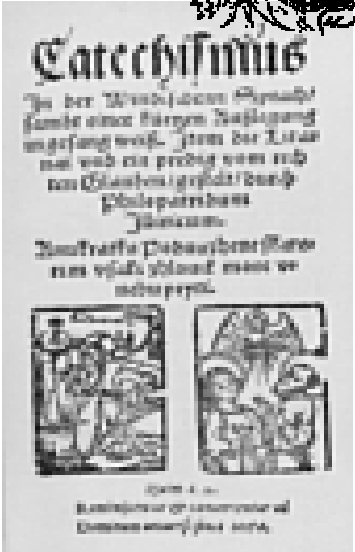
PRILOGA ŠT. 6 – SLIKOVNA PROSOJNICA 4



Zgoraj: Johannes Gutenberg; postavil je osnove za tisk.
Desno: Gutenbergova Biblija iz leta 1455, prva večja tiskana knjiga v Evropi.



Spodaj: Tiskarna v 15. stoletju
Desno: Primož Trubar
Desno spodaj: Trubarjev katekizem



PRILOGA ŠT. 7 – SLIKOVNA PROSOJNICA 5



Levo: Valentin Vodnik
Desno: Janez Bleiweis



Prva slovenska časopisa sta bila Vodnikove Lublanske novice (1797 – 1800) in Bleiweisove Kmetijske in rokodelske novize (1843 – 1902). Posredovala sta poučne vsebine in nasvete ter informacije o dosežkih na kulturnem in znanstvenem področju.

FILOZOFSKA FAKULTETA
Oddelek za zgodovino
Didaktika zgodovine

**UČNA PRIPRAVA:
NASLOV**

Bogastvo daljne preteklosti

DATUM: 16. 4. 2007

IME IN PRIIMEK: Tanja Novak

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: Osnovna šola Milana Jarca, Ljubljana
Razred: 5 D
Datum: 16. 4. 2007
Predmet: Spoznavanje družbe
Učna tema: Panonski svet
Učna enota: Bogastvo daljne preteklosti
Učne oblike: Netradicionalna frontalna učna oblika.
Učne metode: Metoda razlage, metoda razgovora, metoda slikovne demonstracije, metoda dela s slikovnim gradivom, metoda dela z zgodovinskimi besedili.
Učne tehnike: Mreža
Učna sredstva: - učila: učbenik (Košak, M. idr. (2000). Tu sem doma 2.), učni listi, slikovne prosojnice, stenski zemljevid Slovenije - učni pripomočki: grafoskop, projekcijsko platno, tabla, krede
Didaktične etape učnega procesa: Etapa uvajanja, obravnavanja nove učne snovi, vadenja in ponavljanja
Didaktična načela: Nazornost, postopnost, sistematičnost, ustreznost, aktivnost, aktualizacija.
Medpredmetne povezave in kratko pojasnilo: Geografija: pokažejo mesta na karti. Slovenščina: Slomšek se je zavzemal za slovenske šole, spoznajo legendo o Veroniki Deseniški.
Novi pojmi in kratka razlaga: LAPIDARIJ (zbirka kamnitih spomenikov) MITREJ (v skalo vklesana podoba boga Mitra, ki ubije bika) NEKROPOLA (grobišče) ORFEJ (grški bajeslovni pevec s čudežno močjo) REKONSTRUIRATI (iz posameznih delov, podatkov obnoviti kako celoto) PRANGER (sramotilni steber) FORMA VIVA (živa oblika; razstava kiparskih del na prostem)
Literatura: <ul style="list-style-type: none">○ Bogataj, J. idr. (2001). Z družbo v družbo 5. Delovni zvezek za spoznavanje družbe za 5. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus.○ http://www.odkrij-slovenijo.si/slo/prikaz.php?id_znamenitost=66 (5. 4. 2007)○ Ilich, I. (1996). Križem kražem po Sloveniji. Ljubljana: EWO.○ Košak, M. idr. (2000). Tu sem doma 2. naravne enote Slovenije: spoznavanje

družbe za 5. razred osnovne šole. Ljubljana: Modrijan.

- Košak, M. idr. (2003). Družba 5. učbenik za 5. razred devetletke. Ljubljana: DZS.
- Marija, K., Galonja, T. (2005). Atlas za družbo 4-5. Ljubljana: DZS.
- Orožen, B. idr. (1991). Kulturnozgodovinski in literarni vodnik po Sloveniji, Štajerska z obrobjem. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Slovenija (1995). Turistični vodnik. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Tomšič, Ž. idr. (2003). Družba: Jaz, ti, mi vsi: za 5. razred 9-letne in 4. razred 8-letne osnovne šole. Delovni zvezek. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Zemljevid Slovenija (1997). Ljubljana: Založba mladinska knjiga.
- Seznam virov prosojnic, delovnih listov in prilog je v prilogi.

UČNI CILJI:

URNI CILJI

Glavni ali kompleksni cilj:

Učenci spoznajo bogastva daljne preteklosti v Panonskem svetu.

Delni ali precizni cilji:

Uvodni del:

Učenci se z uvodno motivacijo seznanijo s temo današnje učne ure in spoznajo, kaj vse bomo spoznali to učno uro.

Glavni del:

Predrimski in rimski čas

Učenci ponovijo potek časovnega traku;

Učenci spoznajo glavne kulturne najdbe predrimskega in rimskega časa na Slovenskem.

Razvoj Ptuja in Celja od srednjega veka dalje.

Učenci spoznajo razvoj mest v srednjem veku in naprej.

Učenci spoznajo glavne kulturnozgodovinske ostanke srednjega veka.

Samostani in cerkve

Učenci spoznajo in se seznanijo z najznamenitejšimi samostani in cerkvami srednjega veka.

Zaključni del:

Učenci z mrežo na kratko ponovijo današnjo učno snov.

KONČNI CILJI:

Vsebinski:

Učenci znajo naštetiti in na kratko opisati glavne kulturne najdbe predrimskega in rimskega časa na Slovenskem.

Učenci znajo na kratko opisati razvoj najpomembnejših mest v srednjem veku in naprej.

Učenci znajo naštetiti glavne kulturnozgodovinske najdbe srednjega veka, pri tem si pomagajo s slikami.

Učenci znajo naštetiti najznamenitejše samostane in cerkve na panonskem območju.

Procesni:

Učenci znajo sodelovati pri uri, odgovarjati na vprašanja, opazovati in biti aktivni.

Vzgojni:

Učenci znajo ceniti bogastvo daljne preteklosti.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
Uvodna motivacija in napoved teme 4 min	<p>Učence najprej lepo pozdravim ter se jim predstavim in jim povem, da bomo danes skupaj preživeli eno šolsko uro.</p> <p>Za uvodno motivacijo jim zastavim nekaj vprašanj: A ste že kdaj obiskali muzej? Kateri muzej pa?</p> <p>Kaj ste vse videli v muzeju? Katere najdbe?</p> <p>Tam ste videli torej tudi spomenike. Pa mi spomenike vidimo tudi kje drugje kot v muzejih? Kaj še vse uvrstimo pod kulturne spomenike?</p> <p>In danes bomo spoznali nekaj pomembnih najdb, spomenikov in stavb, kot so cerkve in samostani iz različnih obdobjev zgodovine, ki jih lahko vidimo tudi na prostem.</p> <p>Katero naravno enoto Slovenije pravkar obravnavate pri tem predmetu? Katero območje pa zavzema panonski svet? (prosim učenca, če pride pokazat na zemljevid na tabli)</p> <p>Kaj pa ste že vi spoznali o tem delu Slovenije?</p>	<p>Predvideni odgovori: Da Mestni muzej Ljubljana, Narodni muzej ...</p> <p>Predmete, spomenike ...</p> <p>Ja, tudi na prostem. Gradove, cerkve, hiše ...</p> <p>Panonski svet</p> <p>Učenec pokaže na zemljevidu.</p> <p>Da je to pomembno kmetijsko področje, tu je</p>	<p>Netradicionalna frontalna učna oblika</p> <p>Metoda razgovora.</p> <p>Metoda dela s slikovnim gradivom Zemljevid Slovenije</p>

	<p>Torej se bomo danes omejili samo na Panonski svet in spoznali bogastva daljne preteklosti tega območja. Napišem naslov ure na tablo: Bogastvo daljne preteklosti.</p> <p>Razdelila vam bom delovne liste, ki jih bomo izpolnjevali skozi uro. Povem jim, da lahko odgovore pišejo že skozi razlago, po vsakem poudarku pa jih bomo preverili.</p>	<p>veliko zdravilišč, obrti ...</p> <p>Učenci dobijo delovne liste.</p>	<p>Tabla, kreda</p> <p>Delovni listi 1-3</p>
--	---	---	--

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI/ URJENJE/SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
<p>1. podnaslov (čas) Predrimski in rimski čas 12 min</p>	<p>Katera so največja mesta v tem predelu? (Prosim učenca, da jih pride pokazat na zemljevidu, opazujejo jih tudi na prosojnici)</p> <p>Največje mesto tega območja je Maribor in tam so našli nakit iz bronaste dobe. (si pogledajo v učbeniku na str 100) Kakšen pa je ta nakit? A danes nosimo podobnega?</p> <p>Iz železne dobe pa izvira čelada, ki so jo našli v Negovi. (pokažem na prosojnici)</p> <p>Pomembni mesti pa sta še</p>	<p>Maribor, Celje, Ptuj ...</p> <p>Učenci si pogledajo sliko v učbeniku. Zavit .. Tudi, ja</p> <p>Učenci opazujejo sliko.</p>	<p>Netradicionalna frontalna učna oblika. Metoda razgovora Zemljevid Slovenije Metoda dela s slikovnim gradivom. Prosojnica 1</p> <p>Metoda dela s slikovnim gradivom Učbenik (Košak, M. idr. (2000). Tu sem doma 2.), str 100.</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Prosojnica 1</p>

	<p>tudi Celje in Ptuj. Celje je tretje največje mesto, obe mesti pa sta nastali, ko so pri nas živeli Rimljani. Kdaj pa so živeli Rimljani?</p> <p>Pogledamo si na časovnem traku</p> <p>Kako sta se takrat imenovali ti dve mesti? Verjetno je malo pretežno vprašanje, verjetno pa veste, kako se je v istem času imenovala Ljubljana? V tem času so skozi ta mesta potekale pomembne prometne poti in ena takšna je bila jantarjeva pot, ker so trgovali z jantarjem. Kaj je jantar? Kaj izdelujemo iz njega? (pokažem na sliki) Iz časa rimskega obdobja imamo mnogo ostankov, predvsem pa so to kamniti spomeniki.</p> <p>Na Ptuj in v bližnji okolici je mnogo ostankov iz rimske dobe. Tu so bili vojaški tabor in naselje ter eden najstarejših mostov čez Dravo.</p> <p>Rečem jim, naj si ogledajo sliko najdb iz mitrejev v učbeniku na str 100.</p> <p>Kaj vidite na sliki?</p> <p>Kaj pa je mitrej? To besedo ste že spoznali iz Bele krajine. Če se ne spomnijo, prosim učenca, da prebere v učbeniku na strani 75.</p> <p>Pravzaprav je šlo za</p>	<p>V starem veku.</p> <p>Celeia, Poetovio</p> <p>Emona</p> <p>Smola Nakit. Učenci opazujejo nakit iz jantarja na prosojnici.</p> <p>Učenci opazujejo sliko.</p> <p>Kamniti spomeniki, najdbe iz mitrejev. V skalo vklesana podoba boga Mitra, ki ubije bika.</p>	<p>Metoda pogovora</p> <p>Metoda dela s slikovnim gradivom Priloga 2 (plakat)</p> <p>Metoda pogovora</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Prosojnica 2</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda dela s slikovnim gradivom Učbenik str. 100</p> <p>Metoda</p>
--	--	--	---

	<p>Pokažem sliko na prosojnicu.</p> <p>In sicer je to šempetrska nekropola. To so bile torej družinske grobnice. Kaj pa vidimo na teh spomenikih? Na njih so tudi upodobitve pokojnikov. Kakšni so ti spomeniki? Koliko mislite, da so visoki? Ti spomeniki so visoki kar 8 metrov. Danes smo videli že veliko teh rimskih spomenikov. Kakšne barve so? Misлите, da so bili vedno takšne barve?</p> <p>Včasih je bil mnogo teh spomenikov pisanih, le da je s časom barva zbledela in se izluščila ali pa se izprala.</p> <p>Z učenci skupaj rešimo ponovitvene naloge na delovnem listu. Učenci prebirajo vprašanja.</p>	<p>Podobe ljudi, pojedine ...</p> <p>Beli, iz kamna ...</p> <p>2m ...</p> <p>Sivi, beli ...</p> <p>Ne</p> <p>Z učenci skupaj rešimo 1. del učnega lista. Učenci prebirajo naloge in sproti odgovarjajo nanje.</p>	<p>slikovnim gradivom Prosojnica 3</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Delovni list 1</p>
<p>2. podnaslov (čas)</p> <p>Razvoj Ptuja in Celja od srednjega veka dalje.</p> <p>12 min</p>	<p>Rimskemu času pa je sledil srednji vek (pokažem na časovnem traku), v katerem sta bila Celje in Ptuj zaradi ugodne lege ob pomembni prometni poti naseljena z obrtniki in trgovci.</p> <p>Obe mesti pa sta tudi bili obdani z obzidjem .</p> <p>Še posebej se je v tem času povzpelo mesto Celje, ko so tam vladali Celjski grofje. Celjski grofje so bili v srednjem veku ena najpomembnejših plemiških družin in so</p>	<p>Učenci opazujejo na Časovnem</p>	<p>Netradicionalna frontalna učna oblika. Metoda slikovne demonstracije Plakat 1</p> <p>Metoda razlage</p>

	<p>združevali velik del slovenskega ozemlja in okoli njih se je spletlo mnogo legend. Preberem jim legendo o Veroniki in Frideriku.</p> <p>Sedanji mestni grb Celja je nekoliko spremenjeni grb Celjskih grofov (Hkrati pokažem sliko grba na prosojnici. Nato jim pokažem še sliko zastave in vprašam, kaj je to?) Vprašam jih, če opazijo kakšno podobnost?</p> <p>Tri zvezde so tudi v sedanjem slovenskem grbu.</p> <p>Je že kdo bil v Celju? Kaj ste tam videli?</p> <p>Pokažem jim sliko Starega celjskega gradu. Precej je že propadal, vendar ga v zadnjem času obnavljajo. Pokažem jim Friderikov tolpa in povem, da je v njem imel Herman zaprtega svojega sina Friderika. Tukaj so Celjski grofje najprej imeli sedež, nato pa so se preselili spodaj v mesto v Spodnji grad, ki mu rečejo tudi Knežji dvorec. V poznejših stoletjih je bila ta stavba preurejena v vojašnico.</p> <p>Rečem jim, naj si pogledajo sliko rekonstrukcije Knežjega dvorca v učbeniku str. 101.</p> <p>Kaj pomeni beseda rekonstruirati? (nekdo prebere v</p>	<p>Učenci poslušajo legendo.</p> <p>Učenci opazujejo in primerjajo sliko na prosojnici. Slovenska zastava</p> <p>Tri zvezde</p> <p>Da Grad, ...</p> <p>Učenci opazujejo sliko</p> <p>Učenci opazujejo sliko.</p> <p>Iz posameznih delov, podatkov obnoviti kako celoto.</p>	<p>Metoda besedne demonstracije Priloga 1</p> <p>Metoda dela s slikovnim gradivom Prosojnica 3</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Prosojnica 3</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Učbenik str. 101. Metoda pisne demonstracije</p>
--	---	---	---

	<p>učbeniku) Pokažem jim še eno sliko rekonstrukcije dvorca na prosojnici. Tukaj na tej sliki lahko vidite, kako ga postopoma obnavljajo, da bi imel čim bolj enako podobo kot v tistem času.</p> <p>V poznejšem času so se mesta Maribor, Celje in Ptuj razvijala vsako nekoliko drugače.</p> <p>Predvsem je začel v razvoju zaostajati Ptuj, še posebej po tem, ko je bila zgrajena južna železnica Dunaj - Trst, ki pa ni peljala skozi Ptuj.</p> <p>Pokažem na zemljevidu, kod je potekala.</p> <p>Ste se že kdaj peljali z vlakom v Maribor? Gre za isto pot proge.</p> <p>Ptuj je ohranil videz prijetnega starega mesta z gradom, v katerem je tudi bogat muzej. Ima tudi več znamenitih starih hiš in cerkva.</p> <p>Pokažem sliko ptujskega gradu.</p> <p>Rečem jim, naj si pogledajo znamenite stare hiše na Ptujju.</p> <p>Kakšne so te hiše?</p> <p>Imate tudi v Ljubljani takšne hiše? Kje pa?</p>	<p>Učenci opazujejo sliko na prosojnici</p> <p>Učenci opazujejo, kod je potekala južna železnica</p> <p>Da</p> <p>Učenci opazujejo sliko</p> <p>Dokaj visoke, s precej okni, držijo se tesno skupaj ...</p> <p>Da V mestnem jedru.</p>	<p>Metoda slikovne demonstracije Prosojnica 4</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Zemljevid Slovenije</p> <p>Metoda pogovora</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda slikovne demonstracije. Prosojnica 1</p> <p>Metoda dela s slikovnim gradivom Učbenik str. 101</p>
--	---	--	---

	<p>Ostanki stavb, ki so jih našli v tej ulici dokazujejo, da je Ptuj najstarejše nepretrgano poseljeno mesto v Sloveniji. Nekateri mu rečejo celo oče vseh mest.</p> <p>Po čem je pa danes Ptuj najbolj znan? (pokažem sliko kurenta) V katerem času jih lahko vidimo na ptujskih ulicah?</p> <p>Z učenci rešimo drugi del delovnega lista. Prebirajo vprašanja in odgovarjajo.</p>	<p>Po kurentih</p> <p>Ko je pust.</p>	<p>metoda razlage</p> <p>Metoda Pogovora in Metoda slikovne demonstracije. Prosojnica 5</p> <p>Metoda pogovora Delovni list 2</p>
<p>3. podnaslov (čas)</p> <p>Cerkve in samostani</p> <p>13 min</p>	<p>Sledil je čas, ko je na tem panonskem področju nastalo mnogo cerkva, samostanov in gradov.</p> <p>Pokažem jim sliko Gradu Podčetrtek in Term Olimia na prosojnici. Kaj vidite na sliki? Za katero mesto gre?</p> <p>Ja, gre za Podčetrtek. A je že bil kdo od vas tam? (pokažem na zemljevidu, kje leži) Bi kdo znal povedati, zakaj se to mesto tako imenuje? Obstajajo namreč tri teorije: 1. na gradu je bilo sodišče in ker naj bi bile razprave samo ob četrkih, se mesto tako imenuje; 2. grad naj bi se imenoval četrtek, naselje pod njim pa Podčetrtek; 3. tretja teorija pa je, da so bili tržni dnevi oziroma tržnica ob četrkih in se zato mesto tako imenuje. Še danes pogosto ob četrkih prirejajo sejme in je tretja teorija najbolj verjetna.</p>	<p>Učenci opazujejo sliko.</p> <p>Grad, terme ... Podčetrtek.</p> <p>Da/ne.</p> <p>Da/ ne</p>	<p>Netradicionalna frontalna učna oblika</p> <p>Metoda dela s slikovnim gradivom Prosojnica 6</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Zemljevid Slovenije</p> <p>Metoda razlage</p>

	<p>Je v Ljubljani tržnica tudi samo na en dan v tednu?</p> <p>Nad mestom se dviga gozd in legenda pravi, da je bil ta gozd pred več kot sto leti zbirališče slovečega razbojnika Guzaja in njegovih pajdašev in ljudska pripoved govori o njem kot o dobrotniku revnih, ki je s svojo tolpo kradel po živinskih sejmi in ropal na Kozjanskem.</p> <p>Poznate še kakšen podoben lik?</p> <p>Kateri kraj pa leži blizu Podčetrka?</p> <p>Kaj je tam zelo znanega?. Ta samostan je bil sprva grad in šele menihi so prizidali cerkev Marijinega Vnebovzeta. (Pokažem sliko gradu, nato s prizidkom cerkve).</p> <p>Kasneje so samostan razpustili in novi lastniki so zaradi predragega vzdrževanja podrli del gradu. Pokažem sliko.</p> <p>Kasneje se je tukaj zadrževal najbolj znan slovenski duhovnik, ki si je zelo prizadeval za ustanovitev slovenskih osnovnih šol na Slovenskem in to je bil Anton Martin Slomšek. Takrat ko so v njem še živeli menihi, so ti v njem uredili tudi lekarno, ki je najstarejša na naših tleh.</p>	<p>Ne, vsak dan.</p> <p>Robin Hood.</p> <p>Olimje</p> <p>Samostan in lekarna, čokoladnica.</p> <p>Učenci opazujejo sliko.</p> <p>Učenci opazujejo sliko.</p>	<p>Metoda pogovora</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Prosojnica 7</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Prosojnica 7</p> <p>Metoda razlage</p>
--	--	--	--

	<p>Ponovno so lekarno oživali konec devetdesetih let in še danes si jo lahko ogledamo.</p> <p>Rečem jim, da si jo lahko ogledajo v učbeniku na strani 102.</p> <p>V lekarni so zelo lepo ohranjene freske. Kaj vidite na njih? Večina jih je povezana z zdravilstvom.</p> <p>Na eni izmed fresk pa je tudi grški zdravnik Hipokrat (pokažem na prosojnici)</p> <p>V bolj južnem delu panonskega sveta sta nastala še dva znamenita samostana, ki ju imate na slikah na strani 103. Učence prosim, če si vsak zase preberejo odstavek v učbeniku na str. 103.</p> <p>Katera dva samostana sta nastala v tem delu?</p> <p>Pokažem na zemljevidu, kje približno ležita.</p> <p>Kaj je zdaj v kostanjeviškem samostanu namesto samostana?</p> <p>Kaj je okoli njega?</p> <p>Forma Viva v prevodu pomeni živa oblika.</p> <p>Pokažem sliko na prosojnici Kakšne se vam zdijo skulpture?</p>	<p>Učenci si ogledajo lekarno v učbeniku</p> <p>Ljudi ...</p> <p>Učenci preberejo odstavek, nato odgovarjajo na vprašanja</p> <p>Kostanjeviški in pleterski samostan</p> <p>Slikarska galerija</p> <p>Okoli njega pa je stalna razstava lesenih kipov na prostem, ki se imenuje Forma Viva.</p> <p>Nenavadne, lesene...</p>	<p>Metoda slikovne demonstracije učbenik str. 102.</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Prosojnica 7</p> <p>Metoda dela s pisnim gradivom Učbenik str. 103</p> <p>(Metoda slikovne demonstracije Zemljevid Slovenije)</p> <p>Metoda pogovora</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda dela s slikovnim</p>
--	--	---	---

	<p>Kaj predstavljajo, na kaj vas spominjajo?</p> <p>In takšne razstave so še v Ravnah na Koroškem (pokažem na zemljevidu), le da so tu iz železa, V Seči pri Portorožu (vprašam, kje je to?) pa iz kamna.</p> <p>Prosim učenca, da prebere odlomek VEŠ ... VEM o pleterskem samostanu.</p> <p>Tukaj še vedno živijo menihi, ki imajo tam bogato samostansko knjižnico, v odprtem delu za obiskovalce pa je razstava o samostanu in zbirka izdelkov iz jajčnih lupin.</p> <p>Prej smo že omenjali Ptujski grad, primerjajte ga s kostanjeviškim samostanom. (pokažem sliki obeh)</p> <p>Kaj opazite, kakšne so Podobnosti?</p> <p>Seveda pa je na tem panonskem območju tudi mnogo cerkva. A poznate katero?</p> <p>Najbolj znamenita je ravno v okolici Ptuja na Ptujski gori. (pokažem sliko na prosojnici)</p> <p>V tistem času so jo Turki večkrat izropali, zato so jo ljudje obzidali in utrdili s</p>	<p>Spominjajo na stopnice ...</p> <p>Ob morju.</p> <p>Učenec prebere odlomek V učbeniku.</p> <p>Učenci opazujejo sliko Ptujskega in kostanjeviškega samostana.</p> <p>Podobno sta zgrajena, imata iste balkone - arkade, isto število nadstropij.</p> <p>Ptujška ...</p>	<p>gradivom Prosojnica 8</p> <p>Metoda slikovne demonstracije. Zemljevid Slovenije.</p> <p>Metoda pisne demonstracije Učbenik str. 103.</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda dela s slikovnim gradivom Prosojnica 9</p> <p>Metoda slikovne demonstracije. Prosojnica 10.</p> <p>Metoda razlage</p>
--	---	--	---

	<p>stolpi. Iz tega obdobja izvira tudi drugo ime za to goro in sicer Črna Gora, kar je povezano z legendo, po kateri je Marija Goro zagrnila z oblakom, da bi jo obvarovala pred Turki. Notranjost krasi zelo lep oltar.</p> <p>(Prosim jih, da si ga ogledajo v učbeniku)</p> <p>Kaj vidite na sliki?</p> <p>Katere so še druge cerkve, ki jih imate v učbeniku na str. 102 in na vrhu str.103?</p> <p>Pokažem sliko okrogle cerkve iz kraja Selo na prosojnici</p> <p>Zelo znamenita pa je tudi cerkev v Bogojini, ki jo je skonstruiral znan arhitekt Jože Plečnik. V njej vidimo nekatere značilnosti Prekmurja, kot so lončarski izdelki, saj je notranjost cerkve okrasil z njimi.</p> <p>Pokažem sliko cerkve na prosojnici.</p> <p>Na delovnem listu skupaj ponovimo še ta sklop.</p>	<p>Marijo z Jezusom, ima ogromen plašč, pod njima ogromno ljudi.</p> <p>Cerkev sv. Martina, okrogla cerkev iz kraja Selo.</p> <p>Učenci opazujejo sliko na prosojnici.</p> <p>Z učenci skupaj rešimo delovni list.</p>	<p>Metoda dela s slikovnim gradivom Učbenik str 103.</p> <p>Metoda slikovne demonstracije. Prosojnica 10</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Prosojnica 10</p> <p>Delovni list 3</p>
--	--	---	---

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE/PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
Zaključek 4 min	<p>Za zaključek jih še vprašam, kaj bi si najraje šli ogledat od teh zanimivosti, ki smo jih spoznali danes?</p> <p>Za izpolnit jim dam mrežo, ki jo skupaj izpolnimo in tako tudi preverimo.</p>	Učenci odgovarjajo na vprašanje. Povedo, kaj jim je bilo najbolj všeč.	<p>Netradicionalna frontalna učna oblika</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda razgovora. Ponovitvena mreža</p>

PRILOGE:

1. Delovni list 1
2. Delovni list 2
3. Delovni list 3
4. Ponovitvena mreža
5. Delovni list 1 (izpolnjen)
6. Delovni list 2 (izpolnjen)
7. Delovni list 3 (izpolnjen)
8. Ponovitvena mreža (izpolnjena)
9. Prosojnica 1
10. Prosojnica 2
11. Prosojnica 3
12. Prosojnica 4
13. Prosojnica 5
14. Prosojnica 6
15. Prosojnica 7
16. Prosojnica 8
17. Prosojnica 9
18. Prosojnica 10
19. Priloga 1(legenda)
20. Priloga 2 (pomanjšana kopija časovnega traku)
21. Seznam virov prosojnic, delovnih listov in prilog

Bogastvo daljne preteklosti

DELOVNI LIST 1: Predrimski in rimski čas

Dopolni.

V Mariboru so našli..... iz bronaste dobe. Iz železne dobe izvira čelada, ki so jo našli v N_ G _ _ _.

Mesti C_ _ J_ in _ T_ J sta nastali v..... dobi. Takrat sta se ti dve mesti imenovali C_ _ E_ A in Poetovio. V tem, času je skozi ti dve mesti potekala J_ _ _ A_ J_ VA pot, ker so po njej trgovali z jantarjem. Iz rimskega časa imamo na Slovenskem mnogo ostankov, predvsem so to spomeniki.

Na P_ U_ U je bil V_ J_ _ _ KI tabor ter civilno naselje. Iz tega mesta so ohranjeni zelo lepi M_ T_ _ J_, ki prikazujejo boga Mitro, ki ubije bika. Tu je ohranjen tudi O_ F_ _ _ _ nagrobnik, ki je v srednjem veku služil kot sramotilni steber ali

Najlepše najdbe iz rimskega časa pa lahko vidimo v Šempetru v bližini Celja. Gre za N_ _ _ OP_ _ O, ki jo sestavljajo izklesane grobnice iz P_ _ OR_ KE_ A marmorja.

K sliki pripiši ustrezno črko.



- A) Nekropola v Šempetru
- B) Orfejev nagrobnik
- C) Nakit iz jantarja



DELOVNI LIST 2: Razvoj Ptuja in Celja od srednjega veka

dalje

V srednjem veku je bilo precej mest obdanih z O__ID_EM, še posebej se je v tem času povzpelo mesto C_L__, ko so tam vladali Celjski G_OF_E. Njihov grb je še danes grb občine Celje. Njihov sedež je bil najprej S_A_I grad na Grajskem hribu, pozneje pa Spodnji grad, imenovan tudi K_EŽ__ DV__E_.

V poznejšem času so se mesta Maribor, Celje in Ptuj razvijala vsako nekoliko drugače.

Predvsem je začelo v razvoju zaostajati mesto, še posebej, ko je bila zgrajena železnica D_N_J-T_S_.

Danes je to mesto najbolj znano po, ki jih lahko opazujemo vsako leto v času pusta.

Napiši imeni mest ter ju s črtami poveži s slikama, ki sodita k njima.



Mesto _____



Mesto _____



DELOVNI LIST 3: Samostani in cerkve

Dopolni.

Sledil je čas, ko je na tem območju nastalo mnogo C__KV_ in S__O_TA__V.

Zelo znan je samostan v O__ __ __U, kjer je ohranjena najstarejša v Sloveniji. Kasneje se je tu zadrževal tudi Anton Martin, ki si je sicer zelo prizadeval za šolstvo na Slovenskem.

V bolj južnem delu panonskega sveta sta nastala dva znamenita samostana, in

Na črto napiši, za kateri samostan gre.



samostan



samostan



samostan

Najbolj znamenita cerkev panonskega območja je cerkev na

P__JS__ GORI iz 15. stoletja. Zelo znana je tudi cerkev v B_GO_IN_ v Prekmurju, ki jo je skonstruiral arhitekt Jože

P__ČN__.

PONOVITVENA MREŽA

1. Srednjeveško mesto je obdajalo:
2. Mesto, ki je dobilo ime po tržnem dnevu četrtku:
3. Mestne goljufe so privezali na sramotilni steber ali:
4. Svetišče boga Mitra, znani so ostanki s Ptuja:
5. Pokopališču, ki so ga našli blizu Celja drugače rečemo še:
6. V tem kraju je najstarejša slovenska lekarna:
7. Najznamenitejša cerkev panonskega področja leži na:

1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										

Bogastvo daljne preteklosti

DELOVNI LIST 1: Predrimski in rimski čas

Dopolni.

V Mariboru so našli ...NAKIT... iz bronaste dobe. Iz železne dobe izvira čelada, ki so jo našli v NEGOVI.

Mesti CELJE in PTUJ sta nastali v...RIMSKI... dobi. Takrat sta se ti dve mesti imenovali CELEIA in Poetovio. V tem, času je skozi ti dve mesti potekala JANTARJEVA pot, ker so po njej trgovali z jantarjem. Iz rimskega časa imamo na Slovenskem mnogo ostankov.

Na PTUJU je bil VOJAŠKI tabor ter civilno naselje. Iz tega mesta so ohranjeni zelo lepi MITREJI, ki prikazujejo boga Mitro, ki ubije bika. Tu je ohranjen tudi ORFEJEV nagrobnik, ki je v srednjem veku služil kot sramotilni steber ali ...PRANGER....

Najlepše najdbe iz rimskega časa pa lahko vidimo v Šempetru v bližini Celja. Gre za NEKROPOLO, ki jo sestavljajo izklesane grobnice iz POHORSKEGA marmorja.

K sliki pripiši ustrezno črko.



C

A) Nekropola v Šempetru

B) Orfejev nagrobnik

C) Nakit iz jantarja



B



A

DELOVNI LIST 2: Razvoj Ptuja in Celja od srednjega veka dalje

V srednjem veku je bilo precej mest obdanih z OBZIDJEM, še posebej se je v tem času povzpelo mesto CELJE, ko so tam vladali Celjski GROFJE. Njihov grb je še danes grb občine Celje. Njihov sedež je bil najprej STARII grad na Grajskem hribu, pozneje pa Spodnji grad, imenovan tudi KNEŽJI DVOREC .

V poznejšem času so se mesta Maribor, Celje in Ptuj razvijala vsako nekoliko drugače.

Predvsem je začelo v razvoju zaostajati mestoPTUJ..., še posebej, ko je bila zgrajena železnica DUNAJ–TRST.

Danes je to mesto najbolj znano po ...KURENTIH..., ki jih lahko opazujemo vsako leto v času pusta.

Napiši imeni mest ter ju s črtami poveži s slikama, ki sodita k njima.



Mesto PTUJ

Mesto CELJE



DELOVNI LIST 3: Samostani in cerkve

Dopolni.

Sledil je čas, ko je na tem območju nastalo mnogo CERKVA in SAMOSTANOV.

Zelo znan je samostan v OLIMJU, kjer je ohranjena najstarejša ...LEKARNA... v Sloveniji. Kasneje se je tu zadrževal tudi Anton Martin ...SLOMŠEK..., ki si je sicer zelo prizadeval za šolstvo na Slovenskem.

V bolj južnem delu panonskega sveta sta nastala dva znamenita samostana, ..KOSTANJEVIŠKI... in ...PLETERSKI.....

Na črto napiši, za kateri samostan gre.



samostan

PLETERJE



samostan

KOSTANJEVICA



samostan

OLIMJE

Najbolj znamenita cerkev panonskega območja je cerkev na PTUJSKI gori iz 15. stoletja. Zelo znana je tudi cerkev v BOGOJINI v Prekmurju, ki jo je skonstruiral arhitekt Jože PLEČNIK.

PONOVITVENA MREŽA

1. Srednjeveško mesto je obdajalo:
2. Mesto, ki je dobilo ime po tržnem dnevu četrtku:
3. Mestne goljufe so privezali na sramotilni steber ali:
4. Svetišče boga Mitra, znani so ostanki s Ptuja:
5. Pokopališču, ki so ga našli blizu Celja drugače rečemo še:
6. V tem kraju je najstarejša slovenska lekarna:
7. Najznamenitejša cerkev panonskega področja leži na:

1.	O	B	Z	I	D	J	E				
2..	P	O	D	Č	E	T	R	T	E	K	
3.	P	R	A	N	G	E	R				
4.	M	I	T	R	E	J					
5.	N	E	K	R	O	P	O	L	A		
6.	O	L	I	M	J	E					
7.	P	T	U	J	S	K	I	G	O	R	I

OP

PROSOJNICA 1



Ena od negovskih čelad iz 5. stoletja pr. Kr. Predno je bila položena v grob k umrlemu, so jo verjetno simbolično zaznamovali z bojno sekirco.

(Dolenjski muzej v Novem mestu)



PROSOJNICA 2



PROSOJNICA 3



PROSOJNICA 4

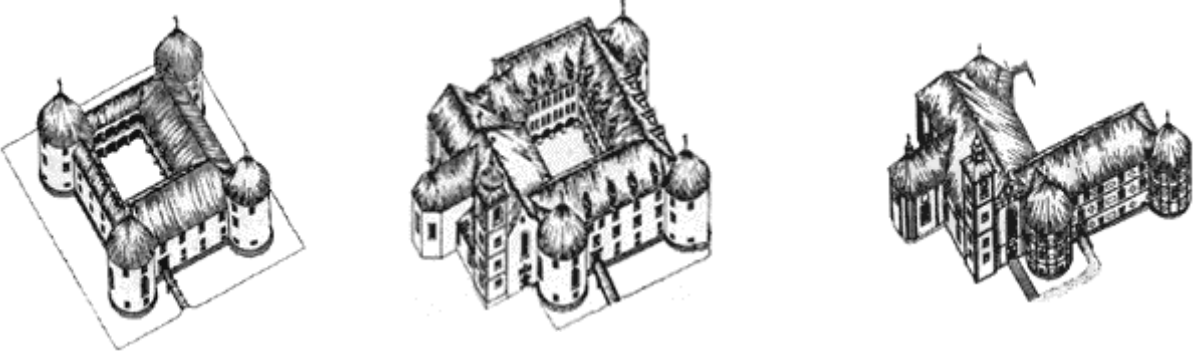




PROSOJNICA 6



PROSOJNICA 7



PROSOJNICA 8



PROSOJNICA 9



PTUJSKI GRAD



KOSTANJEVIŠKI SAMOSTAN

PROSOJNICA 10



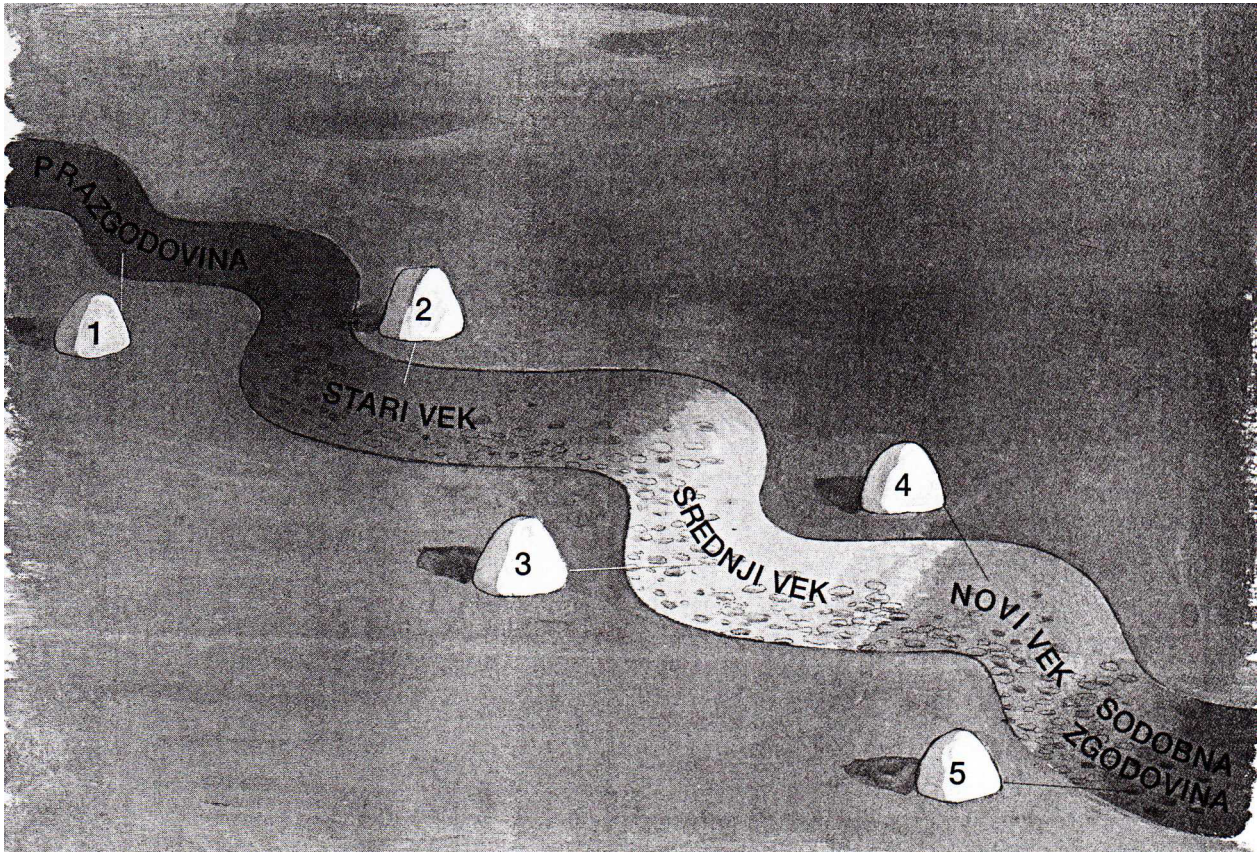
LEGENDA O VERONIKI DESENIŠKI.

Že poročeni mladi grof Friderik se je zaljubil v lepo Veroniko, ki ji je izpovedal ljubezen, in jo poslal na krški grad kot pomočnico svoji ženi. To je storil zato, da bi mu bila bližje. Vendar pa je Friderikova žena Jelisava kmalu spoznala, da je med njenim možem in Veroniko ljubezensko razmerje.

Friderik je zato umoril svojo ženo Jelisavo, da bi se lahko poročil z mlado Veroniko. Friderik in Veronika sta se tako res poročila, česar pa nikakor ni odobral Friderikov oče grof Herman, ki je zato dal Friderika zapreti v Friderikov stolp, Veroniko pa obtožil čarovništva. Ker pa je sodišče Veroniko oprostilo, jo je dal skrivaj utopiti, s čimer je sprožil val negotovanja pri ljudstvu.

PRILOGA 2

POMANJŠAN ČASOVNI TRAK



SEZNAM VIROV PROSOJNIC, DELOVNIH LISTOV IN PRILOG (Vsi viri iz dne 6. 4. 2007 in 7. 4. 2007)

DELOVNI LIST 1

- www.lunin.net/zdravje/slo/Kristaloterapija/210/
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Celjski_grofje
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Orfejev_spomenik01.jpg

DELOVNI LIST 2

- www.sl.wikipedia.org/wiki/Mestna_ob%C4%8Dina_Ptuj
- <http://www.kurentovanje.net/si/fotogalerija.php>
- www.hajdina.si/znamenitosti_mitreji.asp
- www.burger.si/Celje/CeljskiGrad.htm
- <http://sl.wikipedia.org/.../Slike>

DELOVNI LIST 3

- C:\Documents and Settings\AMD3200\My Documents\tanja\olimje.htm
- sentjernejl.skavt.net/zlozenka/index.html
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Kostanjevica

PROSOJNICA 1

- us.geocities.com/ausslokon/prlekija.htm
- www.sl.wikipedia.org/wiki/Mestna_ob%C4%8Dina_Ptuj
- www.burger.si/Celje/Celje_Mesto2.htm

PROSOJNICA 2

- www.lunin.net/zdravje/slo/Kristaloterapija/210/
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Orfejev_spomenik01.jpg
- www.hajdina.si/znamenitosti_mitreji.asp

PROSOJNICA 3

- www.sl.wikipedia.org/.../Slike
- www.geocities.com/vienna/stage/2123/

PROSOJNICA 4

- http://sl.wikipedia.org/wiki/Celjski_grofje
- www.burger.si/Celje/CeljskiGrad.htm
- www.celje.si/uprava/cgi/MOC.cgi?page=doc&doc=...

PROSOJNICA 5

- <http://www.kurentovanje.net/si/fotogalerija.php>

PROSOJNICA 6

- <http://www.termo-olimia.com/si/termalia/foto/>
- www.burger.si/Podcetrtek/Uvod_Grad.html

PROSOJNICA 7

- C:\Documents and Settings\AMD3200\My Documents\tanja\olimje.htm

PROSOJNICA 8

- http://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Kostanjevica
- www.galerija-bj.si/

PROSOJNICA 9

- www.pbase.com/andrej_z/image/42859070
- www.slovenia.info/?kul_zgod_znamenitosti=3693...

PROSOJNICA 10

- www.goricko.net/index.php?topic=Turizem&page=2
- www.pomurjeonbike.com/si/cms_page.php?page_id=301
- minoriti.rkc.si/marijafest/drugi_marijafest.htm

PRILOGA 1

- www.rr.vel.si/turista/owa/it_gumb_novice?id=317&jez=1

PRILOGA 2

- Bogataj, J. idr. (2001). Z družbo v družbo 5. Delovni zvezek za spoznavanje družbe za 5. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus.

FILOZOFSKA FAKULTETA

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine

Učna priprava za ocenjevalni nastop

**Kmetijstvo in kmečko prebivalstvo v
preteklosti**

Datum: 26. 3. 2007

Tina Legan

UČNA PRIPRAVA

Osnovni podatki:

Šola: Osnovna šola Mirana Jarca
Razred: 5. d
Datum: 26. 3. 2007
Predmet: Družba
Učna tema: Panonski svet
Učna enota: Kmetijstvo in kmečko prebivalstvo v preteklosti
Učne oblike: frontalna neklasična, frontalna klasična, individualna
Učne metode: razgovor, razlaga, besedna demonstracija, demonstracija predmetov, pisno-grafični izdelki, delo z zemljevidom
Učne tehnike: miselni vzorec
Učna sredstva: <ul style="list-style-type: none">- učila: učbenik (Košak, 2000), prosojnica z miselnim vzorcem, prosojnici s slikovnim gradivom, odlomek iz novele Matkova Tina, verzi iz pesmi Kronanje v Zagrebu, odlomek iz članka o krompirju, suhi primerki žit- učni pripomočki: tabla, kreda, grafoskop, platno
Didaktične etape učnega procesa: <ul style="list-style-type: none">- uvajanje- obravnavanje nove učne snovi- ponavljanje
Didaktična načela: nazornost, sistematičnost, postopnost
Medpredmetne povezave in kratko pojasnilo: <ul style="list-style-type: none">- slovenščina: branje odlomka iz novele in verzov pesmi, pisanje kratkega opisa življenja kmeta v preteklosti, pravilno odgovarjanje na zastavljena vprašanja;- geografija: območje panonskega dela Slovenije, območja treh največjih kmečkih uporov
Novi pojmi in kratka razlaga: <ul style="list-style-type: none">- tlaka: obvezno in neplačano delo kmeta na zemlji zemljiškega gospoda;- praha: del zemljišča, ki ni obdelan;

- »stara pravda«: obveznosti kot so bile pred zviševanjem davkov in dajatev.

Literatura:

- Honzak, M., Udovič Medved, V. (1999). Dober dan, življenje: berilo za sedmi razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Kos, J. (1997). Berilo 3. Maribor: Obzorja.
- Košak, M., Janša-Zorn, O., Umek, M. (2000). Tu sem doma 2. Naravne enote Slovenije: spoznavanje družbe za 5. razred osnovne šole. Ljubljana: Modrijan.
- Košak, M., Saje Lavbič, Z. (2003). Družba 5. Učbenik za 5. razred devetletke. Ljubljana: DZS.
- Pečnik, N. (2007). Mali gomolji z veliko moči. Moje zdravje, letnik II, št. 33, str. 26-27.
- Škraba, G. (1996). Vzpon meščanstva: zgodovina za 7. razred osnovne šole. Vaje. Ljubljana: Modrijan.
- Umek, M. (2000). Tu sem doma 2. Naravne enote Slovenije: spoznavanje družbe za 5. razred osnovne šole. Vaje. Ljubljana: Modrijan.
- Umek, M., Janša Zorn, O., Košak, M. (1996). Tu sem doma 1. Domača pokrajina. Spoznavanje družbe za 4. razred osnovne šole. Ljubljana: Mihelač in Nešović.
- Žvanut, M., Vodopivec, P. (1996). Vzpon meščanstva: zgodovina za 7. razred osnovne šole. Ljubljana: Modrijan.

Učni cilji:

URNI CILJI

1. Glavni ali kompleksni cilj: Učenci spoznajo kmetijstvo in življenje kmetov v preteklosti.

2. Delni ali precizni cilji:

2. 1. Uvodni del: učenci z uvodno motivacijo spoznajo temo nove učne snovi in ponovijo snov zadnje učne ure

2. 2. Glavni del:

2. 2. 1. Obdelovanje zemlje v preteklosti

učenci spoznajo načine pridobivanja rodovitne zemlje, naštejejo glavna orodja,

naštejejo načine za izboljšanje rodovitnosti, razložijo pojem *praha*

2. 2. 2. Živinoreja in poljedelstvo

učenci spoznajo pomen živinoreje, navedejo nekatere vrste žit, razložijo pomen besedne zveze »žitnica Slovenije«, naštejejo tri rastline, ki so bile prinesene iz Amerike

2. 2. 3. Kmečko življenje v preteklosti

učenci se poskusijo postaviti v vlogo kmeta v preteklosti, razložijo pojem *tlaka*, naštejejo glavne obveznosti kmeta

2. 2. 4. Kmečki upori

učenci naštejejo vzroke za kmečke upore, spoznajo glavne tri kmečke upore, naštejejo posledice kmečkih uporov, razložijo vzroke za neuspeh kmečkih uporov, navedejo primer pesmi ali novele, ki govori o kmečkih uporih

2. 3. Zaključni del: z individualnim reševanjem delovnega lista na kratko ponovijo učno snov

KONČNI CILJI:

a) *Vsebinski*: učenci znajo naštetiti načine pridobivanja rodovitne zemlje, naštetiti glavna orodja ter načine za izboljšanje rodovitnosti, znajo razložiti pojem *praha* in *tlaka*, znajo ovrednotiti pomen živinoreje, znajo navesti vrste žit, znajo razložiti pomen besedne zveze »žitnica Slovenije«, znajo naštetiti tri kulturne rastline iz Amerike, se znajo postaviti v vlogo kmeta v preteklosti, znajo naštetiti glavne obveznosti kmeta, znajo razložiti vzroke, posledice in neuspešnost kmečkih uporov, znajo navesti primer pesmi ali novele, ki govori o kmečkih uporih

b) *Procesni*: znajo opazovati slikovno gradivo (zemljevid in slike v učbeniku), odgovarjati na vprašanja, narediti miselni vzorec, znajo poslušati prebrano literarno delo

c) *Vzgojni*: znajo vrednotiti ta del zgodovine za slovensko prebivalstvo, znajo pokazati pozitivni odnos do vsebine

POTEK UČNE URE
UVODNI DEL: Uvajanje

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
8 min	<p>Učencem pokažem šop posušenih žit. Ali prepoznate posamezno rastlino? Te primerke pokažem vsem učencem v razredu. O čem se bomo torej pogovarjali danes? Tako je, o kmetijstvu in sicer o kmetijstvu v preteklosti.</p> <p>Pogledali pa bomo tudi kakšno je bilo na splošno kmečko življenje v preteklosti.</p> <p>Naša učna ura bo potekala tako, da se bomo pogovarjali, prebrali si bomo nekaj odlomkov iz literarnih del in tudi vi sami boste skušali nekaj sami zapisati o življenju kmetov v preteklosti. Sproti pa bomo tudi oblikovali zapis v zvezke in sicer v obliki miselnega vzorca. Pa kar napišimo naslov <i>Kmečko prebivalstvo v preteklosti</i>.</p> <p>Še predno začnemo z učno snovjo pa vas prosim, da na vsa moja vprašanja odgovarjate z dvigom rok.</p> <p>Pa najprej malo ponovimo o panonskem delu Slovenije.</p> <p>Katera dva pokrajinska tipa sta značilna za panonski svet? Katere so značilnosti podnebja v panonskem svetu? Zakaj je panonski svet primeren za kmetijstvo?</p>	<p>Učenec si ogleduje prikazane primere žit in jih tudi otipa. Da, pšenica, ječmen...</p> <p>O kmetijstvu.</p> <p>Učenec posluša predstavitev poteka učne ure.</p> <p>Učenec si zapiše naslov.</p> <p>Ravnina in gričevje.</p> <p>Vroča poletja, mrzle zime... Ker ima obsežne ravnine, položna pobočja gričevij...</p>	<p>Frontalna oblika Demonstracija predmetov</p> <p>Posušene kulturne rastline</p> <p>Razlaga</p> <p>Razgovor</p>

GLAVNI DEL: Obravnavanje učne snovi in sprotno ponavljanje

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
<p>1. obdelovanje zemlje v preteklosti (6 min)</p>	<p>Najprej mi povejte kaj sploh potrebujemo za uspešno kmetovanje? Vendar je potrebno rodovitno zemljo nekako pridobiti. Na kakšne načine so kmetje pridobivali rodovitno zemljo?</p> <p>S katerimi orodji pa so si najpogosteje pomagali? Pokažem sliko motike na prosojnici. Poglejte še slike v učbeniku na strani 84.</p> <p>Bi mi kdo znal povedati razliko med plugom in ralom, če pa oba orjeta zemljo? Pokažem sliko pluga in rala na prosojnici. Ali mislite, da je bolje če se zemljo obrača ali ne?</p> <p>Na kakšne načine danes kmetje izboljšujejo rodovitnost? Toda v obdobju o katerem se mi pogovarjamo še ni bilo umetnih gnojil.</p> <p>Kaj so torej kmetje lahko storili za boljšo rodovitnost?</p> <p>Predvsem pa so se posluževali metode, ki je del zemljišča eno leto puščala neobdelanega. Ta del zemljišča, ki ni bil obdelan ali posejan, se imenuje <i>praha</i> (pojem zapišem na tablo).</p>	<p>Potrebujemo orodje in rodovitno zemeljsko površino.</p> <p>S sekanjem in požiganjem gozdov, z izsuševanjem močvirij.</p> <p>Z lesenim plugom, motiko, ralom, brano. Učenec gleda sliko.</p> <p>Plug zemljo še obrača, ralo pa ne. Učenec gleda sliko.</p> <p>Bolje, da se jo obrača, saj se s tem izboljša rodovitnost prsti.</p> <p>Z umetnimi gnojili.</p> <p>Obračali zemljo s plugom in jo gnojili s pepelom, kasneje pa tudi z naravnim gnojem.</p>	<p>Frontalna neklasična oblika Razgovor</p> <p>Grafoskop, platno, prosojnica</p> <p>Učbenik (Košak, 2000, str. 84)</p> <p>Grafoskop, platno, prosojnica</p> <p>Razgovor</p> <p>Razlaga</p> <p>Tabla, kreda</p>

<p>2. Živinoreja in poljedelstvo (7 min)</p>	<p>Vse večji pomen je v panonskem svetu pridobivala živinoreja. Pomembna je bila zaradi gnoja, delovne sile, mesa in mlečnih izdelkov. Njen pomen se je kazal v pogostih živinskih sejmih, kjer so prodajali ali kupovali živino.</p> <p>Poleg goveda, konj in prašičev pa je bila pomembna vzreja še drugih, manjših živali. Katerih? Za pomoč pokažem škatlo od jajc na kateri je razviden napis Perutnina Ptuj. Res je v tem delu pomembna tudi vzreja kokoši, gosi, rac, puranov.</p> <p>Dopolnimo miselni vzorec.</p> <p>Ta uspešnost živinoreje je posledica oziroma rezultat velike žitorodnosti tega območja. Panonski del Slovenije zato nekateri imenujejo kar »žitnica Slovenije«.</p> <p>Katera žita poznate? Nekaj smo si jih pogledali na začetku ure. Tem poznanim poljščinam pa se je v 16. stoletju pridružila še ajda, počasi pa so se uveljavljale še koruza, fižol in krompir.</p> <p>Iz katerega kontinenta pa so bile prinesene te tri rastline? Za zanimivost preberem kratek odlomek o krompirju.</p> <p>Dopolnimo miselni vzorec.</p>	<p>Pomembno je bilo še perutninarstvo. Učenec si ogleduje škatlo in napis na njej.</p> <p>Učenec dopolni miselni vzorec.</p> <p>Pšenico, rž, ječmen, oves.</p> <p>Iz Amerike.</p> <p>Učenec posluša.</p> <p>Učenec dopolni miselni vzorec.</p>	<p>Frontalna neklasična oblika Razlaga</p> <p>Razgovor</p> <p>Demonstracija predmeta</p> <p>Pisno-grafični izdelek; Prosojnica, grafoskop</p> <p>Razlaga</p> <p>Razgovor</p> <p>Razlaga</p> <p>Razgovor Besedna demonstracija</p> <p>Pisno-grafični izdelek</p>
<p>3. kmečko življenje v preteklosti (7 min)</p>	<p>Zdaj pa se bomo malo poigrali z našo domišljijo. Predstavljajte si, da ste kmet in živite v 16. stoletju. Vsak</p>		<p>Frontalna klasična oblika Razlaga</p>

	<p>zase naj v dveh ali treh stavkih zapiše kakšno je njegovo življenje v vlogi kmeta.</p> <p>Kakšnega učenca prosim, da prebere kaj je zapisal, povprašam še ostale. Tako vidim, kako si učenci sploh predstavljajo kmečko življenje v preteklosti.</p> <p>Zdaj pa si bomo podrobneje pogledali kakšno je bilo življenje kmetov v preteklosti.</p> <p>Najprej moramo povedati, da kmet ni bil osebno svoboden, ni bil lastnik zemlje.</p> <p>Čigavo posest je torej moral obdelovati kmet?</p> <p>Torej je kmet obdeloval zemljo zemljiškega gospoda. Poleg tega pa je moral kmet opravljati še tlako (pojem zapišem na tablo).</p> <p>Kaj pa je to tlaka? Kmečka družina je bila običajno dolžna do 12 dni tlake na leto.</p> <p>Poleg teh dveh bremen pa so kmetje morali plačevati še dajatve. V kakšni obliki pa so kmetje plačevali dajatve? Torej so bili kmetje precej obremenjeni, pravic pa niso imeli.</p> <p>Dopolnimo miselni vzorec.</p>	<p>Učenec zapiše dva ali tri stavke.</p> <p>Učenec prebere in pripoveduje.</p> <p>Obdeloval je posest graščaka, samostana ali cerkve.</p> <p>Tlaka je obvezno, a neplačano delo kmeta na graščakovih zemlji.</p> <p>Plačevali so v blagu (žito, sir, jajca, vino, kokoši...).</p> <p>Učenec dopolni miselni vzorec.</p>	<p>Individualna oblika</p> <p>Frontalna neklasična oblika</p> <p>Razgovor</p> <p>Razlaga</p> <p>Razgovor</p> <p>Tabla, kreda</p> <p>Razlaga</p> <p>Razgovor</p> <p>Pisno-grafični izdelek; prosojnica, grafoskop</p>
<p>4. kmečki upori (9 min)</p>	<p>Kaj mislite kakšne posledice je imelo takšno stanje? Eden od učencev prebere odlomek iz novele Matkova Tina.</p> <p>O čem govori odlomek?</p> <p>Zaradi velikih obremenitev, težkega dela in vse večjih</p>	<p>Kmetje so se uprli.</p> <p>Učenec bere / posluš.</p> <p>Odlomek govori o kaznovanju vodij kmečkega upora.</p>	<p>Frontalna neklasična oblika</p> <p>Razgovor</p> <p>Besedna demonstracija</p> <p>Razlaga</p>

	<p>zahtev s strani zemljiških gospodov in države so se kmetje začeli upirati.</p> <p>V učbeniku na str. 86 imate tudi zemljevid s tremi največjimi upori. Teh večjih uporov je bilo kar pet, poleg tega pa so bili še številni manjši, krajevni. Prvi večji je bil t. i. vseslovenski.</p> <p>Zakaj mislite je bil tako poimenovan?</p> <p>Kaj mislite so kmetje zahtevali v tem uporu?</p> <p>Kaj pa je mišljeno s »staro pravdo«?</p> <p>Hkrati so kmetje zahtevali ohranitev že dosežene delne svobode v trgovini in obrti.</p> <p>Naslednji pomembnejši upor je bil t. i. slovensko-hrvaški kmečki upor. Glavni vzrok za ta upor je bilo kruto ravnanje zemljiškega gospoda Tahija nad svojimi podložniki. Pogledajte zemljevid v učbeniku in mi povejte katera območja je zajel ta upor.</p> <p>Zadnji večji pa je bil tolminski upor o katerem je govoril prebrani odlomek. Kmetje so se spopadali s slabimi letinami, komajda so imeli za preživetje in ko je država uvedla še nove davke, so se uprli.</p> <p>Ali veste po čem se je ta upor razlikoval od drugih?</p> <p>Če sedaj še enkrat ponovimo kateri so bili tisti glavni vzroki za kmečke upore.</p> <p>Kaj smo povedali?</p> <p>Povedati moramo, da so se vsi ti upori za kmete končali slabo. Tu nastopi problem. Na ena strani smo namreč</p>	<p>Učenec gleda zemljevid.</p> <p>Ker je zajel skoraj celotno slovensko etnično ozemlje. Zahtevali so staro pravdo. Take razmere, ki so veljale pred povišanjem tlake in zahtevami dajatev v denarju in pridelkih.</p> <p>Učenec gleda zemljevid. Upor je zajel območje na obeh straneh hrvaško-štajerske meje, Spodnje Posavje, Spodnjo Štajersko, Dolenjsko.</p> <p>Razlikoval se je v tem, da se kmetje tokrat niso več zanašali na pomoč cesarja.</p> <p>Vzroki so bili: kruto ravnanje s podložniki, novi davki in carine...</p>	<p>Učbenik (Košak, 2000, str. 86) Razlaga</p> <p>Razgovor</p> <p>Razlaga</p> <p>Učbenik (Košak, 2000, str. 86) Delo z zemljevidom</p> <p>Razlaga</p> <p>Razgovor</p> <p>Razlaga</p>
--	--	---	---

	<p>imeli ogromno množico upornih kmetov, na drugi strani pa nekoliko manjše cesarjeve vojaške čete.</p> <p>Zakaj mislite, da kmetje torej niso bili uspešni pri svojih uporih?</p> <p>Pokažem sliko dveh oboroženih kmetov na prosojnici.</p> <p>Glede na to, da kmetje niso bili uspešni pri svojih uporih, kakšne so bile posledice?</p> <p>Res so dobili nov davek, ki se je imenoval »uporniški srebrnik«.</p> <p>Še posebej so obračunali z vodji upora. Znano je mučenje Matije Gubca, ki je bil vodja slovensko-hrvaškega upora. Na podlagi tega dogodka je Anton Aškerc napisal celo pesem z naslovom Kronanje v Zagrebu. Pa preberimo nekaj verzov.</p> <p>Torej smo danes videli, da življenje kmetov v preteklosti ni bilo lahko. Živel so zelo skromno in opravljali težka dela (pokažem sliko kmečkega bivališča na prosojnici).</p> <p>Dopolnimo miselni vzorec.</p>	<p>Ker niso bili dobro organizirani in izurjeni za boj, bili so slabo oboroženi...</p> <p>Učenec si ogleda sliko.</p> <p>Uporne kmete so pobili, pobesili, požgali so jim domačije, jim naložili nove davke in povečali tlako.</p> <p>Učenec posluša.</p> <p>Učenec si ogleduje sliko.</p> <p>Učenec dopolni miselni vzorec.</p>	<p>Razgovor</p> <p>Grafoskop, platno, prosojnica</p> <p>Razgovor</p> <p>Razlaga</p> <p>Besedna demonstracija</p> <p>Grafoskop, prosojnica, platno</p> <p>Pisno-grafični izdelek</p>
--	--	--	---

ZAKLJUČNI DEL: Zaključno ponavljanje

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE, UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
5 min	Končno ponavljanje bomo izvedli s kratkim delovnim listom. Vsak bo dobil en list in vsak naj sam poskuša rešiti zastavljena vprašanja in naloge. Na koncu pa bomo skupaj pregledali vaše rešitve.	Učenec posluša navodila. Učenec rešuje delovni list.	Frontalna o. Individualna o. Delovni list Razgovor

PRILOGE:

1. Odlomek iz novele Matkova Tina
2. Odlomek iz članka o krompirju
3. Izbrani verzi iz pesmi Kronanje v Zagrebu Antona Aškerca
4. Delovni list za ponavljanje
5. Delovni list z rešitvami
6. Miselni vzorec za zaključno ponavljanje
7. Slikovno gradivo na prosojnici

PRILOGA 1¹

Ivan Pregelj: Matkova Tina (odlomek)

Prav tisto uro so se dvignili prečudni romarji na pot proti Gorici. Bili so župani, ključarji in možje iz dvanajstij. V Gorico jih je klicala gosposka, da bodo priče strašne sodbe, ki so jo gospoda sodili upnikom Janezu Gradniku, Kobalu, Podgorniku in tovarišem.

Mož, ki je občutil vražo o pomračnikih, je bil Volčan Matko. Ko je potujoča četa zdaj prišla mimo hiš Podseli, je vzrohnel v strašni jezi in zatulil zadnje besede svoje pesmi:

“Eno leto punt smo gnali,
zdaj pa bomo glavo dali!
Vsem galjotom vile v vamp!”

Pijani je pel sam zase in rohnel vse ostreje in temneje: “En sam človek s svojo zmešano glavo, pa spravi tavžent ljudi na vojsko in punt, tavžent ovac, ki niso za to, in jih pripravi v žalost in nesrečo in še sebe ob glavo.”

PRILOGA 2²

Mali gomolji z veliko moči

Evropa se je dolgo časa otepala krompirja kot najslabše hrane. Gojili so ga kot okrasno rastlino, njegove velike cvetove pa so dame nosile v laseh ali na klobukih.

Za njegove gomolje v začetku ni bilo veliko zanimanja in celo konec 18. stoletja so pruski kmetje kljub veliki lakoti sadili krompir šele na priporočilo vojaškega spremstva. Pri nas se je razširil s pomočjo uradnega ukaza Marije Terezije o gojenju.

¹ Kos, J. (1997). Berilo 3. Maribor: Obzorja, str. 18-21.

² Pečnik, N. (2007). Mali gomolji z veliko moči. Moje zdravje, letnik II, št. 33, str. 26-27.

PRILOGA 3³

Anton Aškerc: Kronanje v Zagrebu

Zvonovi zagrebški pojo,
pojo, da še nikdár tako.

“Le vkup, le vkup, gospod, tlačan!
Oznanjamo slovesen dan!

Široko ôri se naš glas
v poslednjo tja slovensko vas!

V poslednjo tja hrvaško vas
naj slišijo seljaki nas!

Razlegaj se do daljnih dalj:
Matija Gubec naš je kralj!”

Ropoče boben gor in dol
po ulicah, ko še nikol:

“Le vkup, le vkup, oj Zagreb ves!
Seljakov kralj se krona dnes!

Na tronu svetlem že sediš,
a zdaj še krono to dobiš!

Žari se ko zlato ti vsa –
saj v živem ognju je bila ...

Trepečeš?! Dosti si krepak,
za krono rojen si junak!”

Na tronu Gubec kralj sedi,
z mrtvaškim glasom govori:

“Kot kralj dnes prvič gledam vas –
vi zadnjič slišite moj glas! ...

O naš veliki petek sam! ...
Kdaj vzkresne *stara pravda* nam? ...

Za njó duh moj vas spremljaj v bran!
In – pomnite današnji dan!”

³ Honzak, M., Udovič Medved, V. (1999). Dober dan, življenje: berilo za sedmi razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 70-72.

PRILOGA 4

Kmetijstvo in kmečko prebivalstvo v preteklosti

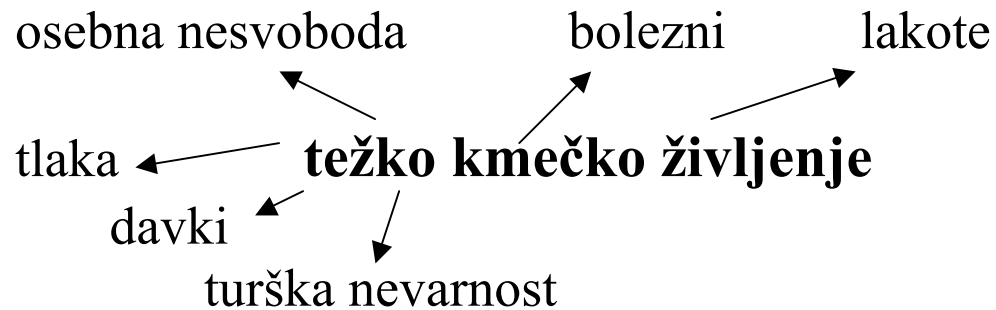
- ☞ Kako se imenuje težko, obvezno in neplačano delo kmeta?
- ☞ Obkroži tista štiri orodja, ki so jih kmetje uporabljali pri svojem delu v preteklosti?
- | | |
|---------------|------------|
| a) ralo | e) motika |
| b) traktor | f) kombajn |
| c) obračalnik | g) brana |
| d) plug | |
- ☞ Zapiši nekaj besed bojne pesmi, ki so jo peli kmetje na svojih bojnih pohodih:
.....
- ☞ Kako se imenuje tisti del zemlje, ki eno leto počiva in ni obdelan?
- ☞ Kateri dve rastlini sta bili poleg krompirja prineseni iz Amerike v Evropo? Obkroži pravilni dve.
- | | |
|------------|----------|
| a) koruza | c) riž |
| b) pšenica | d) fižol |
- ☞ Posamezni besedni zvezi pod a, b, c in d poišči ustrezno razlago pod številkami 1, 2, 3, 4:
- a) vzroki za kmečke upore
 - b) kmečki upori
 - c) posledice kmečkega upora
 - d) zahteve kmetov
1. požgane domačije, dodatna tlaka, pobiti vodje upora, novi davki (uporniški srebrnik)
 2. več svobode, manjši davki, odprava carin in tlake, plačevanje dajatev v denarju
 3. kruto ravnanje s podložniki, vse višji davki, povečevanje tlake, kmetova osebna nesvoboda, novi davki in carine
 4. vseslovenski, slovensko-hrvaški, tolminski
- Rešitve: a., b., c., d.

PRILOGA 5

Kmetijstvo in kmečko prebivalstvo v preteklosti

- ☞ Kako se imenuje težko, obvezno in neplačano delo kmeta?Tlaka.....
- ☞ Obkroži tista štiri orodja, ki so jih kmetje uporabljali pri svojem delu v preteklosti?
- | | |
|---------------|------------|
| a) ralo | e) motika |
| b) traktor | f) kombajn |
| c) obračalnik | g) brana |
| d) plug | |
- ☞ Zapiši nekaj besed bojne pesmi, ki so jo peli kmetje na svojih bojnih pohodih:
..... »Le vkup, le vkup, uboga gmajna!«.....
- ☞ Kako se imenuje tisti del zemlje, ki eno leto počiva in ni obdelan? ...Praha.....
- ☞ Kateri dve rastlini sta bili poleg krompirja prineseni iz Amerike v Evropo? Obkroži pravilni dve.
- | | |
|------------|----------|
| a) koruza | c) riž |
| b) pšenica | d) fižol |
- ☞ Posamezni besedni zvezi pod a, b, c in d poišči ustrezno razlago pod številkami 1, 2, 3, 4:
- a) vzroki za kmečke upore
 - b) kmečki upori
 - c) posledice kmečkega upora
 - d) zahteve kmetov
1. požgane domačije, dodatna tlaka, pobiti vodje upora, novi davki (uporniški srebrnik)
 2. več svobode, manjši davki, odprava carin in tlake, plačevanje dajatev v denarju
 3. kruto ravnanje s podložniki, vse višji davki, povečevanje tlake, kmetova osebna nesvoboda, novi davki in carine
 4. vseslovenski, slovensko-hrvaški, tolminski
- Rešitve: a. 3., b. 4., c. 1., d. 2.

PRILOGA 6



skromno in slabo

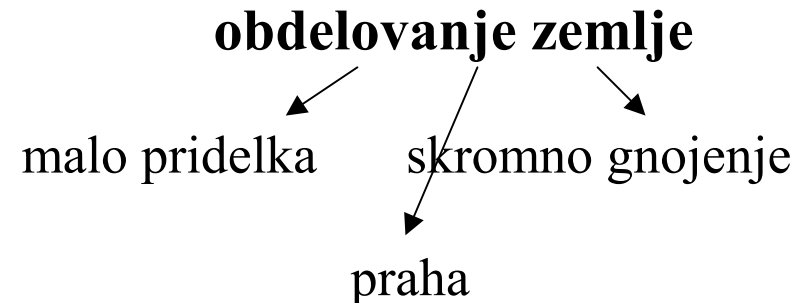
orodje: - motika,
- plug, ralo,
- brana

kmečki upori

KMEČKO PREBIVALSTVO V PRETEKLOSTI

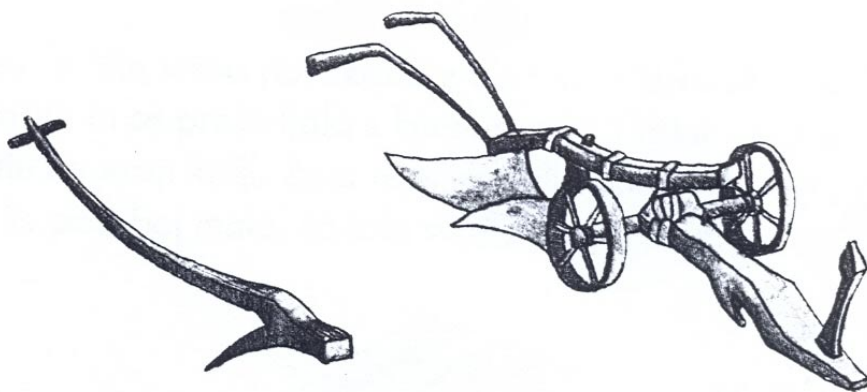
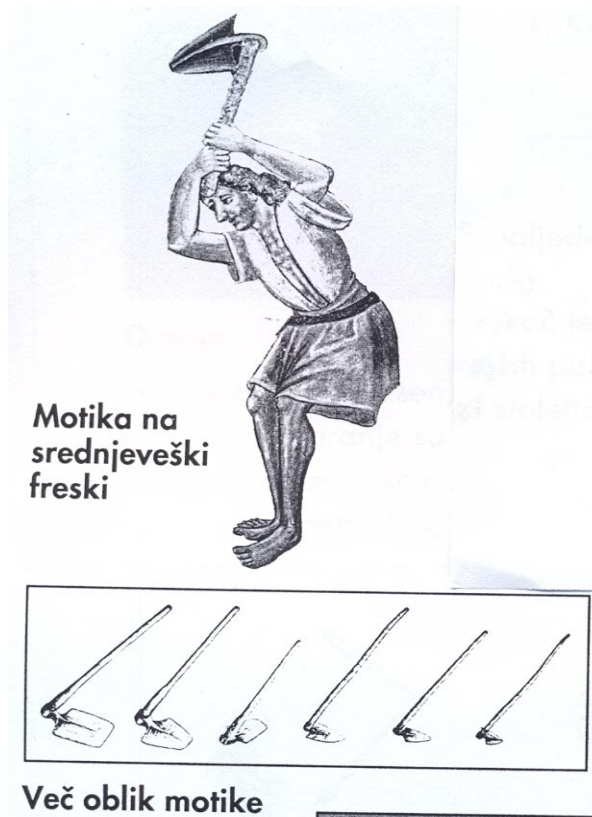
živinoreja in poljedelstvo

- ▶ govedo
- ▶ konji
- ▶ perutnina
- ▶ žita
- ▶ koruza
- ▶ fižol
- ▶ krompir



PRILOGA 7

7. 1. Motika na srednjeveški freski ter ralo in plug⁴



Ralo in plug

⁴ Umek, M., Janša Zorn, O., Košak, M. (1996). Tu sem doma 1. Domača pokrajina. Spoznavanje družbe za 4. razred osnovne šole. Ljubljana: Mihelač in Nešović.

7. 2. V kmečkem bivališču⁵ ter oborožena kmeta⁶



⁵ Košak, M., Saje Lavbič, Z. (2003). Družba 5. Učbenik za 5. razred devetletke. Ljubljana: DZS.

⁶ Žvanut, M., Vodopivec, P. (1996). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 7. razred osnovne šole. Ljubljana: Modrijan.

FILOZOFSKA FAKULTETA

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine

Učna priprava:

Diplomati delijo Evropo

(Dunajski kongres in sveta aliansa)



Ime in priimek: Mojca KOROŠEC

Datum: 16. 04. 2007

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: OŠ Milana Jarca (Ipavčeva 1, Ljubljana)
Razred: 8b
Datum: 16. 04. 2007
Predmet: Zgodovina
Učna tema: Vzpon meščanstva
Učna enota: Diplomati delijo Evropo
Učne oblike: frontalna, individualna, delo v dvojicah
Učne metode: razlage, razgovora, slikovne demonstracije, zvočne demonstracije, igra vlog – demonstracija plesa, delo s pisnim gradivom, delo s slikovnim gradivom, delo z zvočnim posnetkom, delo z gibljivimi slikami
Učne tehnike: rebus, mreža
Učna sredstva: - učila: učbenik (Vodopivec, Žvanut; 2001), zapis snovi – miselni vzorec, pisna prosojnica – 1x (rebus) in slikovna prosojnica – 3x, CD, videokaseta, ponovitveni list - <u>učni pripomočki</u> : tabla, kreda, projekcijsko platno, grafoskop, radio, videorekorder
Didaktične etape učnega procesa: <ol style="list-style-type: none">1. pripravljanje ali uvajanje2. obravnavanje nove učne snovi s ponavljanjem3. končno ponavljanje4. preverjanje
Didaktična načela: nazornosti, postopnosti, sistematičnosti, aktualnosti, vzgojnosti, ustreznosti, aktivnosti in aktualizacije
Medpredmetne povezave in kratko pojasnilo: GEOGRAFIJA – ozemeljska razdelitev Evrope GLASBA – Strauss + dunajski valček ŠPORTNA VZGOJA – dunajski valček
Novi pojmi in kratka razlaga: KONGRES = pomemben sestanek, srečanje, zasedanje KANCLER = prvi/zunanji minister RESTAVRACIJA = obnovitev nečesa starega; vzpostavitev stare družbene ureditve LEGITIMIZEM = pravica starih dinastij do prestole, ki jim je nihče ne sme odvzeti LIBERALEN = svoboden, napreden KONSERVATIVEN = zaostal, zastarel, ... DINASTIJA = vrsta vladarjev istega rodu na prestolu

Literatura:

- Vodopivec, P., Žvanut, M. (2001). Vzpon meščanstva – zgodovina za 7 razred osem letne OŠ in za 8 razred devetletne OŠ. Ljubljana: Modrijan, str. 125 in 136-138.
- Mirjanič, A., Razpotnik, J., Snoj, D., Verdev, H., Zuljan, A. (2007). Raziskujem preteklost – učbenik za zgodovino za 8. razred OŠ. Ljubljana: Rokus Klett, str. 98-99.
- Mirjanič, A., Razpotnik, J., Snoj, D., Verdev, H., Zuljan, A. (2007). Raziskujem preteklost – 1. del delovnega zvezka za zgodovino za 8. razred OŠ. Ljubljana: Rokus Klett, str. 83-84.

Viri rebusa:

- DUH
<http://imagesource.allposters.com/images/pic/FIP/HW-00048-C~Halloween-Cartoon-Ghost-Posters.jpg> (citirano, april 2007)
- NOJ
<http://www3.nationalgeographic.com/animals/images/primary/ostrich.jpg> (citirano, april 2007)
- SEKIRA
<http://www.educa.fmf.uni-lj.si/izodel/sola/2002/dira/gros/slike/sekira.jpg> (citirano, april 2007)
- REP
www.dreslough.com/main/bandw/equines.html (citirano, april 2007)
- KONJ
<http://www.paulnoll.com/China/Zodiac/zodiac-horse-pic.gif> (citirano, april 2007)

Viri slik na prosojnicah:

- METTERNICH
<http://germanhistorydocs.ghi-dc.org/images/8810-p%20copy.jpg> (citirano, april 2007)
- STRAUSS
http://www.vienneseball.org/images/Johann_Strauss_II_standing.gif (citirano, april 2007)
- DUNAJSKI VALČEK
<http://www.virtualvienna.net/holidays/balls/bimages/waltz.jpg> (citirano, april 2007)

Vir videoposnetka:

- Galunič, M. (2007). Spet doma – zabavna oddaja na TVS1 (citirano 08. 04. 2007)

Vir glasbenega posnetka:

- Strauss, J. (2007). Na lepi modri Donavi.

UČNI CILJI:**URNI CILJI**

Glavni ali kompleksni cilj: *Učenci spoznajo pomen dunajskega kongresa, njegov namen in spremembe, ki jih je to srečanje prineslo tako v političnem, kot družbenem smislu.*

Delni ali precizni cilji:

Uvodni del: *Učenci s pomočjo rebusa ugotovijo naslov učne ure in se seznanijo z vsebino le te.*

Glavni del:

1. **DUNAJSKI KONGRES:** *Učenci se seznanijo z glavnim namenom Dunajskega kongresa in spoznajo glavne udeleženske.*
2. **OZEMELJSKE SPREMEMBE:** *Učenci s pomočjo zemljevida in razlage ugotovijo kakšne je bila nova politična razdelitev Evrope po dunajskem kongresu.*
3. **DUNAJSKI VALČEK:** *Učenci spoznajo tudi kulturno plat političnega zasedanja.*
4. **SVETA ZVEZA:** *Učenci spoznajo namen sklenitve svete zveze, vladarje, ki so zveze sklenili, ter primerjajo ideje za katere so se zavzemali podpisniki in ideje njihovih nasprotnikov.*

Zaključni del: *Učenci ponovijo snov učne ure – namen dunajskega kongresa, glavne udeleženske, ozemeljske spremembe in vzroke ter sklepe za sklenitev svete zveze.*

KONČNI CILJI:

Vsebinski: *Učenci znajo pojasniti razlog/namen srečanja na dunajskem kongresu, znajo naštetih glavne udeleženske, znajo opisati ozemeljske spremembe, znajo razložiti pomen dunajskega kongresa v povezavi s kulturo – dunajskim valčkom in znajo razložiti namen sklenitve svete zveze, naštetih vladarje, ki so zvezo sklenili ter pojasniti njihove ideje in ideje njihovih nasprotnikov.*

Procesni: *Učenci s pomočjo razlage znajo zapisati učno snov v miselni vzorec, znajo primerjati dva različna zemljevida.*

Vzgojni: *Učenci znajo pokazati pozitiven odnos do kulture plesa.*

POTEK UČNE URE



UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
5 min	<p>En lep pozdrav vsem skupaj. Moje ime je Mojca, sem študentka zgodovine in bom to šolsko uro nadomestila vašega profesorja.</p> <p>Upam, da se bomo lepo imeli, se zabavali in ob tem naučili tudi nekaj novega.</p> <p>Da pa bo vse potekalo tako kot je prav, vas prosim, da ko jaz ali vaš sošolec govori ostali poslušate – ob vsem tem pa bomo tudi dvigovali roke. Velja?!</p> <p>Za začetek se bomo malo igrali.</p> <p>Ali vsi veste kaj je to rebus in kako se rešuje? *(če kdo ne ve mu razložim)</p> <p>Na platno vam bom projicirala rebus, vi pa ga poskusite rešiti. Tisti, ki bo prvi naj dvigne roko. REBUS 1</p> <p>Počakam, da jih nekaj dvigne roko in pokličem nekoga, ki mi pove pravilno rešitev ...</p> <p>Res je; pravilna rešitev je Dunajski kongres. Danes bomo govorili o prav o njem. Spoznali bomo kdo se je udeležil tega kongresa, kakšen je bil njegov namen, kakšne sklepe so sprejeli na tem kongresu, kaj se je dogajalo poleg političnega zasedanja in kakšno zvezo so sklenili ob koncu zasedanja.</p>	<p>Da/ne.</p> <p>Da/ne</p> <p>Učenci rešujejo rebus.</p> <p>... DUNAJSKI KONGRES</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razlage</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage/razgovora</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage/razgovora + slikovne demonstracije Rebus Slikovna prosojnica Platno + grafoskop</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage</p>

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI/ URJENJE/SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
<p>1. podnaslov</p> <p>8 min</p>	<p>DUNJSKI KONGRES – udeleženci in glavni namen</p> <p>Da boste lažje sledili učni uri oz. razlagi sem vam pripravila osnutek miselnega vzorca, ki ga boste v teku ure sproti dopolnjevali s pomembnejšimi informacijami. Ob zaključku posameznega »oblačka« pa bomo skupaj preverili kaj ste zapisali.</p> <p><i>(razdelim liste)</i></p> <p>Kaj si vi predstavljate pod besedo KONGRES?</p> <p>Po porazu Napoleona je bilo potrebno Evropo na novo urediti in določiti nove meje – razdeliti ozemlje med države zmagovalke.</p> <p>V ta namen so se že septembra 1. 1814 na Dunaju zbrali vladarji in drugi pomembni politiki evropskih držav. Kongres je trajal do poletja 1815.</p> <p>Glavne udeleženke so bile: Avstrija, Rusija, Prusija, Velika Britanija in Francija.</p> <p>Vodila osebnost kongresa pa je bil tale gospod na prosojnici. (pokažem Metternicha na PROSOJNICI 2) Metternich je bil avstrijski zunanji/prvi minister oz. t.i.</p>	<p>... pomemben sestanek, srečanje, zasedanje.</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razlage Miselni vzorec</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage + metoda razgovora</p> <p>Frontalna oblika Metoda slikovne demonstracije Slikovna prosojnica Grafoskop</p>

	<p>KANCLER.</p> <p>Za kaj pa je po vašem mnenju skrbel t.i. zunanji oz. prvi minister?</p> <p>Torej politiki so se srečali ob koncu vojne.</p> <p>Kaj so po vašem mnenju želeli doseči s tem srečanjem?</p> <p>Res je njihov prvi namen je bil zagotoviti TRAJEN MIR in RED; poleg tega pa so poskušali z določitvijo med doseči, da nobena država ne bi bila premočna in s tem vzpostaviti RAVNOVRSJE SIL med evropskimi velesilami.</p> <p>Preden bomo nadaljevali z našim delom vam dam 1 minuto časa da dopolnite naš prvi oblaček na miselnem vzorcu.</p> <p>Torej kako ste dopolnili besedilo?</p>	<p>Za zunanje zadeve in donose z drugimi državami.</p> <p>Mir, red, delitev ozemlja, ...</p> <p>Učenci izpolnijo prvi del miselnega vzorca.</p> <p><i>... na Dunaju; od 1814-1815; zunanji minister Clemens von Metternich Avstrija, Prusija, Rusija, Velika Britanija in Francija; trajen red in mir; ravnovesje sil med evropskimi velesilami</i></p>	<p>platno</p> <p>Frontalna oblika Metoda razgovora Miselni vzorec</p> <p>Frontalna oblika Metoda razgovora + metoda razlage</p> <p>Individualno delo Miselni vzorec</p>
<p>2. podnaslov</p> <p>8 min</p>	<p>OZEMELJSKE SPREMEMBE</p> <p>Ena pomembnejših nalog kongres je bilo tudi vzpostavitev novih mej.</p> <p>Tako se je po kongresu zemljevid Evrope precej spremenil.</p>		<p>Frontalna oblika Metoda razlage</p>

	<p>Odprite  na str. 125 in pogledjte zemljevid Evrope.</p> <p>Komu je v večini pripadalo ozemlje?</p> <p>Sedaj pa naj eden v vsaki klopi odpre učbenik  na str. 137.</p> <p>Poglejte karto na tej strani. Kakšne spremembe opazite?</p> <p>Razložim novo politično razdelitev Evrope, učence pa prosim, da razlagi sledijo s pomočjo zemljevida v učbeniku na str. 137</p> <p>- Francija – v okvir starih meja - Sardinsko kraljestvo - Nizozemsko kraljestvo – današnji Beneluks - Avstrija – Ilirske province, Dalmacijo, del S Italije (Lombardijo in Benečijo), del Poljske - Rusija – Finska, osrednja Poljska - Nemčija – razdeljena Nemška zveza = 39 nemških dežel + Avstrija - Prusija – Porenje, del Saške in Vestfalija - Velika Britanija – Malta - papeška država = ponovno ustanovljena</p> <p>Poglejmo kako napreduje vaš miselni vzorec. Dam vam 1 minuto, da ga še dopolnite – pomagajte si z učbenikom.</p> <p>Ima kdo kakšno vprašanje preden nadaljujemo?</p>	<p>Učenci odprejo učbenik in si pogledajo karto.</p> <p>Franciji/Napoleonu – odvisna ozemlja oz. zaveznice.</p> <p>Evropa je razdeljena med različne države, Francija nima več premoči</p> <p>Učenci sledijo razlagi s pomočjo učbenika in beležijo podatke v miselni vzorec.</p> <p>Učenci dopolnijo/izpolnijo drugi »oblaček« v miselnem vzorcu.</p> <p>Da/ne.</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razlage + metoda razgovora + metoda dela s slikovnim gradivom Učbenik (Vodopivec, Žvanut; 2001)</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage Metoda dela s slikovnim gradivom Učbenik (Vodopivec, Žvanut; 2001)</p> <p>Individualno delo Miselni vzorec Učbenik (Vodopivec, Žvanut; 2001)</p>
--	--	---	--

<p>3. podnaslov</p> <p>8 min</p>	<p>DUNAJSKI VALČEK</p> <p>Na Dunaju pa se niso samo pogajali in dogovarjali. To funkcijo so v večini prevzeli diplomati posameznih držav. Vladarji teh držav pa so se zabavali.</p> <p>V čas dunajskega kongresa uvrščamo tudi »rojstvo« zelo znamenitega plesa.</p> <p>Predvajala vam bom del pesmi vi pa poskušajte ugotoviti za kateri ples gre. V pomoč naj vam bo tudi PROSOJNICA 4. (predvajam posnetek in projiciram prosojnico)</p> <p>Je kdo ugotovil kateri ples iščemo?</p> <p>Res je v čas dunajskega kongresa spada tudi dunajski valček. Kot očeta valčka štejemo Johanna Strauss-a starejšega.</p> <p>Njegov sin Johann Strauss mlajši (ki ga vidite na prosojnici – projiciram PROSOJNICO 3) pa je t.i. »kralj valčkov«.</p> <p>Njegovo najbolj znano delo je Na lepi modri Donavi, ki smo jo pravkar poslušali.</p> <p>Zapišite tudi to našo ugotovitev v svoj miselni vzorec v oblaček pod ZANIMIVOSTI.</p> <p>Je morda kdo med vami že plesal dunajski valček?</p>	<p>Učenci poslušajo glasbo in gledajo sliko.</p> <p>Dunajski valček.</p> <p>Ime Strauss-a in njegovo najbolj znano delo vpišejo v oblaček na miselnem vzorcu pod ZANIMIVOSTI</p> <p>Da/ne</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razlage</p> <p>Frontalna oblika Metoda slikovne + zvočne demonstracije Radio +CD Prosojnica + platno + grafoskop</p> <p>Metoda razgovora Metoda razlage</p> <p>Individualno delo Miselni vzorec</p> <p>Frontalna oblika Metoda razgovora</p>
--	--	---	---

	<p>Pokazala vam bom, da je še danes ta ples zelo popularen.</p> <p>Predvajam posnetek dunajskega valčka.</p> <p>*Imamo morda dva prostovoljca – fanta in dekle, ki bi se mi pridružila pri prikazu osnovnega koraka?</p> <p>*Pokažem priklon plesalca in plesalke + osnovni korak. (če učenca želita lahko ponovita za menoj)</p>	<p>Učenci si pogledajo posnetek</p> <p>Da/ne</p> <p>Učenci opazujejo mene oz. svoja sošolca.</p>	<p>Metoda dela z gibljivimi slikami Videokaseta videorekorder</p> <p>Frontalna oblika Metoda igre vlog oz. demonstracije plesa</p>
<p>4. podnaslov</p> <p>8 min</p>	<p>SVETA ZVEZA/ALIANSA</p> <p>No pa nadaljujmo še malo s sklepi dunajskega kongresa.</p> <p>Sedaj boste izpolnjevali spodnji kvadrata na vašem miselnem vzorcu!</p> <p>Metternichu na novo razdeljena Evropa ni bila dovolj. Prepričan je bil, da se v prihodnje nered in nasilje lahko prepreči le z RESTAVRACIJO STAREGA REDA.</p> <p>Kaj si vi predstavljate pod to besedno zvezo?</p> <p>Res je Metternich je menil, da bi se morali na prestole vrniti tisti vladarji, ki so v času revolucije izgubili svojo oblast. Le-te naj je ne bi imel pravico nihče odvzeti. Na ta na način bi svojo moč še povečali.</p>	<p>... obnovitev nečesa starega.</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razlage Miselni vzorec</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage</p>

	<p>To pravico do prestola, ki jo posamezni dinastiji nihče ne more odvzeti imenujemo LEGITIMIZEM.</p> <p>Metternich pa je bil pobudnik še eni stvari; in sicer ustanovitvi t.i. SVETE ZVEZE OZ. ALIANSE. Le-ta naj bi v prvi vrsti skrbela za spoštovanje sklepov dunajskega kongresa. Sveto zvezo so sklenili ruski car Aleksander I., avstrijski cesar franc I. in pruski kralj Friderik Viljem III; pristopile pa so skoraj vse evropske države.</p> <p>Ali vas ta zveza spominja na kakšen današnji pojav oz. zvezo?</p> <p>Vladarji so sklenili zavezništvo in se politično ter vojaško povezali.</p> <p>Poleg tega pa je bil njihov skupni interes braniti stari KONSERVATIVEN politični red in preprečiti širjenje LIBERLANIH idej.</p> <p>Kaj pa si vi predstavljate pod pojmom KONSERVATIVEN oz. LIBERALEN?</p> <p>Kdo je bil na kateri strani?</p>	<p>Evropska unija.</p> <p>KONSERVATIVEN = stare vrednote izpred francoske revolucije, moč in oblast starih dinastij (legitimizem) – udeleženci dunajskega kongresa + veliki zemljiški posestniki + višje plemstvo + visoka duhovščina</p> <p>LIBERALEN = napreden; enakopravnost, državljanske pravice, spoštovanje osebne svobode in svobode govora</p>	<p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda razgovora</p>
--	--	---	---

	<p>Na kakšen način pa je visoko plemstvo skušalo zatreti ideje in gibanje liberalnih izobražencev?</p> <p>Ali ste izpolnili še zadnji del vašega miselnega vzorca?</p> <p>Rešimo nejasnosti po potrebi!</p> <p>Ob desnem rubi imate »listo« novih besed, ki smo jih spoznali in obrazložili danes.</p> <p>V dvojicah poskušajte pri vsaki napisati njen pomen.</p>	<p>– izobraženci.</p> <p>Nadzor prebivalstva, policijski ukrepi, vohunjenje, cenzura, ...</p> <p>Da/ne</p> <p>Učenci dokončajo/dopolnijo miselni vzorec.</p> <p>Učenci v dvojicah napišejo pomen novih besed.</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razgovora Miselni vzorec</p> <p>Individualno delo Miselni vzorec</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage</p> <p>Delo v dvojicah Miselni vzorec</p>
--	--	--	--

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE/PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
8 min	<p>Za ponovitev sem vam pripravila učni list. Najprej ga boste nekaj minut reševali sami – pomagajte si z učbenikom in miselnim vzorcem, nato bomo skupaj preverili odgovore. (razdelim liste)</p> <p>Sama hodim po razredu, nadzorujem delu, pomagam in usmerjam po potrebi!</p> <p>Naloge preverimo tako, da po en učenec odgovori na eno vprašanje. Odgovor ponovim</p>	<p>Učenci rešujejo ponovitvene liste. (4 min.)</p> <p>Učenci po vrsti odgovarjajo na vprašanja.</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razlage</p> <p>Individualno delo Ponovitveni list</p> <p>Metoda razgovora</p>

	<p>naglas oz. ga po potrebi dopolnim.</p> <p>Hvala za vašo pozornost! Želim vam uspešen zaključek šolskega leta in lepe, dolge, tople počitnice.</p>		<p>razgovora</p> <p>Frontalna oblika</p>
--	--	--	--

PRILOGE:

1. prosojnica – REBUS (+ rešitev)
2. PROSOJNICA 1 - Metternich
3. PROSOJNICA 2 - Strauss
4. PROSOJNICA 3 – dunajski valček
5. miselni vzorec (+ rešen miselni vzorec)
6. ponovitveni list (+ rešen ponovitveni list)



1 2 3
2 = A



1 2 3 4 5 6
~~1 2 3 4 5 6~~



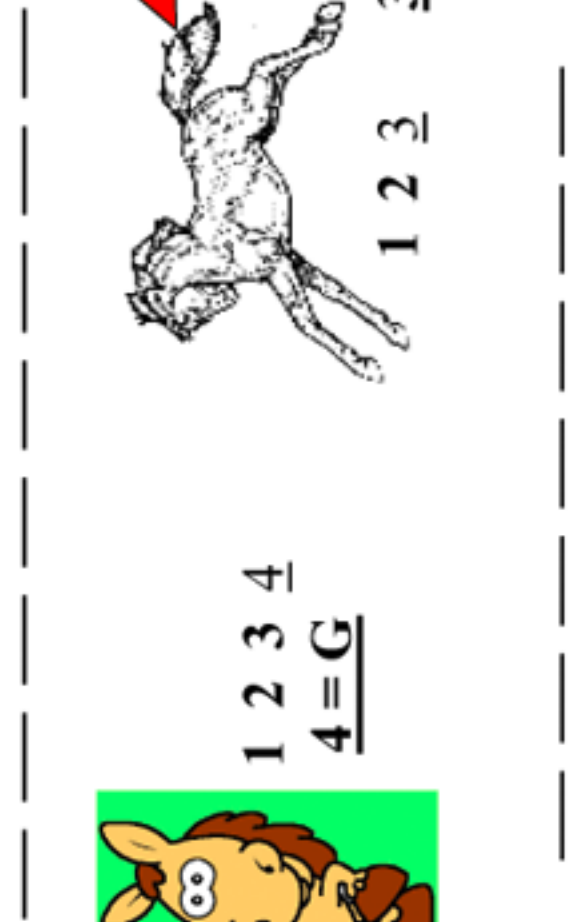
1 2 3
~~1 2 3~~



1 2 3 4
4 = G



1 2 3 3 = S



PRILOGA 2⁷:

Clemens von METTERNICH



⁷ Vir: <http://germanhistorydocs.ghi-dc.org/images/8810-p%20copy.jpg> (citirano, april 2007)

PRILOGA 3⁸:

Johann STRAUSS mlajši



⁸ Vir: http://www.vienneseball.org/images/Johann_Strauss_II_standing.gif (citirano, april 2007)

PRILOGA 4⁹:



DUNAJSKI VALČEK

⁹ Vir: <http://www.virtualvienna.net/holidays/balls/bimages/waltz.jpg> (citirano, april 2007)

Zemljevid Evrope se je po kongresu zelo spremenil:  str. 137

- Francija: _____
- Avstrija: _____
- Velika Britanija: _____
- Rusija: _____
- Prusija: _____
- Nemčija: _____
- nizozemsko kraljestvo: _____
- sardinsko kraljestvo: _____
- papeška država: _____

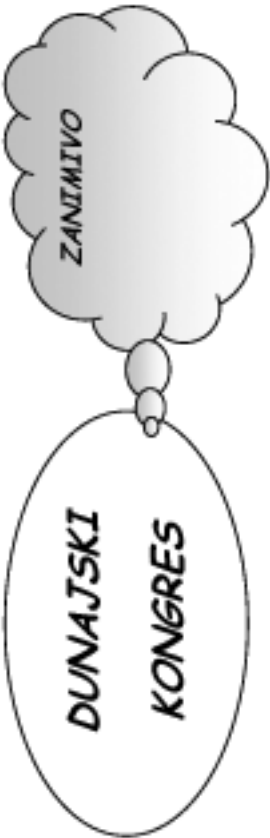
Dunajski kongres se je odvijal na _____ v letih _____ do _____.

Vodilna osebnost je bil avstrijski _____ minister _____.

Najpomembnejše udeleženske kongresa so bile: _____, _____, _____ in _____.

Glavni namen njihovega zasedanja je bil:
 ☞ Zagotoviti _____ in _____
 ☞ vzpostaviti _____

 _____.



SVETA ALIANSA - ZVEZA
 Zakaj? _____

Kdo jo je sklenil? _____

ZA: _____
PROTI: _____

- NOVE BESEDE**
- KONGRES**
 - KANCLER**
 - RESTAVRACIJA**
 - LEGITIMIZEM**
 - LIBERALEN**
 - KONSERVATIVEN**
 - DINASTIJA**

Dunajski kongres se je odvijal na **DUNAJU** v letih 1814 do 1815.

Vodilna osebnost je bil avstrijski zunanji/prvi (kancler) minister **Clemens von METTERNICH**.

Najpomembnejše udeleženske kongresa so bile: Avstrija, Rusija, Prusija, Velika Britanija in Francija.

Glavni namen njihovega zasedanja je bil:

- ☞ Zagotoviti **TRAJEN RED IN MIR** in Vzpostaviti **RAVNOVESJE/RAVN OTEŽJE** sil med evropskimi velesilami.

Zemljevid Evrope se je po kongresu zelo spremenil:  str. 1371

- Francija: obnovljena v starih mejah izpred vojn
- Avstrija: Ilirske province, Dalmacija, del Poljske, S Italija (Lombardija in Benečija)
- Velika Britanija: obdržala del ozemelj dobljenih med vojno - **Malta**
- Rusija: Finska + del Poljske
- Prusija: Porenje, del Saške in Vestfalija
- Nemčija: Nemska zveza 39 držav (+ Avstrija)
- nizozemsko kraljestvo: današnji Beneluks
- sardinsko kraljestvo: samostojno ob meji s Francijo (Torino)
- papeška država: znova ustanovljena

DUNAJSKI KONGRES

ZANIMIVO

Johann STRAUSS ml.

☞ *Dunajski valček*

☞ Na lepi modri Donavi

SVETA ALIANSA - ZVEZA

Zakaj? ... da bi skrbela za spoštovanje sklepov dunajskega kongresa in preprečila nova revolucionarna vrenja.

Kdo jo je sklenil? ruski cesar Aleksander I., avstrijski cesar Franc I. in pruski kralj Friderik Viljem III.

ZA: konservativno Evropo - visoko plemstvo (udeleženci kongresa oz. člani zveze)

PROTI: izobraženci liberalnih idej

NOVE BESEDE

KONGRES = posnemen sestanek, srečanje, zasedanje

KANCLER = prvi/zunanji minister

RESTAVRACIJA = obnovev nečesa starega;

vzpostavitev stare družbene ureditve

LEGITIMIZEM = pravica starih dinastij do prestole, ki jim je nihče ne sme odvzeti

LIBERALEN = svoboden, napreden

KONSERVATIVEN = zaostal, zastarel

DINASTIJA = vrsta vladarjev istega rodu na prestolu

PONOVITVENI LIST


✎ Reši spodnje naloge. Lahko si pomagaš z učbenikom  (str. 136-138) in miselnim vzorcem.

1. Dunajski kongres je trajal vse do junija 1815. vodilna osebnost na kongresu je bil avstrijski zunanji minister knez Clemens von Metternich, ki je želel preprečiti ponovni vzpon Francije.



⊗ Naštej glavne države, ki so se udeležile kongresa.

⊗ Kakšen namen je imelo srečanje? (obkroži pravilno trditve)

- a) Udeleženci so želeli zagotoviti trajen mir v Evropi.
- b) Druženje med evropskimi kralji.
- c) Udeleženci so se pripravljali na vojno.

⊗ V učbeniku  na str. 136 spodaj si poglej sodobno francosko karikaturu. Opiši sporočilo karikature.

2. Evropski zemljevid se je po dunajskem kongresu spremenil.

⊗  Obkroži pravilne trditve. (Lahko si pomagaš z zemljevidoma v učbeniku  na str. 125 in 137.)

- a) Avstriji je bilo vrnjeno ozemlje Ilirskih provinc.
- b) Velika Britanija se je ozemeljsko zelo povečala.
- c) Ustanovljena je bila nemška zveza.
- d) Znova je bila ustanovljena papeška država.
- e) Rusija ni dobila nobenega ozemlja.

⊗ Katere države so na kongresu dobile največ ozemlja? Obkroži njihova imena.

Velika Britanija Prusija Rusija Poljska Avstrija Francija

3. Dunajski kongres je ponudil tudi številna družabna srečanja v obliki plesov, pogosto namenjena skritim pogajanjem in dogovorom. Udeleženci dunajskega

kongresa pod vodstvom kneza Metternicha so menili, da lahko zagotovijo trajen mir v Evropi le, če spet uvedejo stari red.

- ☒ Med sklepi na kongresu so sprejeli tudi nujnost restavracije starega reda. Razloži to besedno zvezo.

4. Preberi spodnje besedilo, ki govori o Metternichu in odgovori na vprašanja.

Metternichovo politično prepričanje je izviralo iz časov pred francosko revolucijo. Bojeval se je proti vsem ustavnim in narodnim gibanjem. V notranji politiki se je zatekal k represiji in proti vsem demokratičnim pobudam nastopal s cenzuro, policijo in ovajanjem.

(Spremenili so svet, Ljubljana, Mladinska knjiga, Ljubljana, 2005)

- ☒ Za kaj se je zavzemal Metternich?

- ☒ S kakšnimi metodami je branil stari red?

- ☒ Med dunajskim kongresom sta bili zelo pomembni legitimnost in diplomacija. Pojasni oba pojma.

LEGITIMNOST _____
DIPLOMACIJA _____

5. Evropski vladarji so želeli preprečiti, da bi se v Evropi po dunajskem kongresu spet pojavilo revolucionarno vrenje. Ustanovljena je bila sveta aliansa (zveza).

- ☒ Kateri trije vladarji so sklenili sveto zvezo? Zapiši tudi imena držav, ki so jim vladali.

- ☒ S kakšnim namenom so sklenili zavezništvo?

* Naloge povzete po: Mirjanič, A., Razpotnik, J., Snoj, D., Verdev, H., Zuljan, A. (2007). Raziskujem preteklost - 1. del delovnega zvezka za zgodovino za 8. razred OŠ. Ljubljana: Rokus Klett, str. 83-84.

PONOVITVENI LIST

✎ Reši spodnje naloge. Lahko si pomagaš z učbenikom  (str. 136-138) in miselnim vzorcem.

1. Dunajski kongres je trajal vse do junija 1815. vodilna osebnost na kongresu je bil avstrijski zunanji minister knez Clemens von Metternich, ki je želel preprečiti ponovni vzpon Francije.

⊗ Naštej glavne države, ki so se udeležile kongresa.


Avstrija, Rusija, Prusija, Velika Britanija in (Francija)

⊗ Kakšen namen je imelo srečanje? (obkroži pravilno trditev)

d) Udeleženci so želeli zagotoviti trajen mir v Evropi.



e) Druženje med evropskimi kralji.

f) Udeleženci so se pripravljali na vojno.

⊗ V učbeniku  na str. 136 spodaj si poglej sodobno francosko karikaturu. Opiši sporočilo karikature.

Države, zmagovalke nad Napoleonom, so si razdelile evropsko ozemlje.

2. Evropski zemljevid se je po dunajskem kongresu spremenil.

⊗  Obkroži pravilne trditve. (Lahko si pomagaš z zemljevidoma v učbeniku  na str. 125 in 137.)

f) Avstriji je bilo vrnjeno ozemlje Ilirskih provinc.

g) Velika Britanija se je ozemeljsko zelo povečala.

h) Ustanovljena je bila nemška zveza.

i) Znova je bila ustanovljena papeška država.

j) Rusija ni dobila nobenega ozemlja.

⊗ Katere države so na kongresu dobile največ ozemlja? Obkroži njihova imena.

Velika Britanija Prusija Rusija Poljska Avstrija Francija

3. Dunajski kongres je ponudil tudi številna družabna srečanja v obliki plesov, pogosto namenjena skritim pogajanjem in dogovorom. Udeleženci dunajskega

kongresa pod vodstvom kneza Metternicha so menili, da lahko zagotovijo trajen mir v Evropi le, če spet uvedejo stari red.

- ⊗ Med sklepi na kongresu so sprejeli tudi nujnost restavracije starega reda. Razloži to besedno zvezo.

Na evropske prestole so se vrnili vladarji, ki jih je Napoleon odstavil.

4. Preberi spodnje besedilo, ki govori o Metternichu in odgovori na vprašanja.

Metternichovo politično prepričanje je izviralo iz časov pred francosko revolucijo. Bojeval se je proti vsem ustavnim in narodnim gibanjem. V notranji politiki se je zatekal k represiji in proti vsem demokratičnim pobudam nastopal s cenzuro, policijo in ovajanjem.

(Spremenili so svet, Ljubljana, Mladinska knjiga, Ljubljana, 2005)

- ⊗ Za kaj se je zavzemal Metternich?

Za stari red pred francosko revolucijo: proti liberalnim gibanjem oz. zahtevam po enakosti in svobodi.

- ⊗ S kakšnimi metodami je branil stari red?

Policijo, vohunjenjem, cenzuro (nadzorom) tiska.

- ⊗ Med dunajskim kongresom sta bili zelo pomembni legitimnost in diplomacija. Pojasni oba pojma.

LEGITIMNOST = pravica do vladanja, prestola

DIPLOMACIJA = pogajanje predstavnikov držav

5. *Evropski vladarji so želeli prepričati, da bi se v Evropi po dunajskem kongresu spet pojavilo revolucionarno vrenje. Ustanovljena je bila sveta aliansa (zveza).*

- ⊗ Kateri trije vladarji so sklenili sveto zvezo? Zapiši tudi imena držav, ki so jim vladali.

Car Aleksander I. - Rusija, cesar Franc I. - Avstrija; kralj Friderik Viljem III. - Prusija

- ⊗ S kakšnim namenom so sklenili zavezništvo?

Braniti politični red vzpostavljen na dunajskem kongresu.

* Naloge povzete po: Mirjanič, A., Razpotnik, J., Snoj, D., Verdev, H., Zuljan, A. (2007). Raziskujem preteklost - 1. del delovnega zvezka za zgodovino za 8. razred OŠ. Ljubljana: Rokus Klett, str. 83-84.

FILOZOFSKA FAKULTETA
Oddelek za zgodovino
Didaktika zgodovine

**UČNA PRIPRAVA:
NOV POGLED NA SVET – LUČ RAZUMA
(RAZSVETLJENSTVO)**

DATUM: 06. 03. 2007

IME IN PRIIMEK: Marija Pilko

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI

Šola: <i>Osnovna šola Jožeta Moškriča, Jarška cesta 34, Ljubljana</i>
Razred: <i>8. b</i>
Datum: <i>06. 03. 2007</i>
Predmet: ZGODOVINA
Učna tema: KONEC STAREGA REDA
Učna enota: NOV POGLED NA SVET – LUČ RAZUMA (RAZSVETLJENSTVO)
Učne oblike: - individualna učna oblika - delo v dvojicah - frontalna učna oblika
Učne metode: - metoda razlage - metoda razgovora - metoda demonstracije - metoda slikovne demonstracije - metoda besedne demonstracije - metoda dela s pisnim gradivom - metoda dela s slikovnim gradivom - metoda pisno-grafičnih izdelkov
Učne tehnike: asociacija, miselni vzorec
Učna sredstva: - učila: učbenik (<i>Žvanut, M., Vodopivec, P. (2000)</i>), delovni zvezek (<i>Škraba, G. (2001)</i>), učno-delovni list, ponovitveni list, knjige (<i>Enciklopedija Slovenije, Robinson Crusoe, Gulliver med pritlikavci</i>), slike, slikovne in pisne prosojnice (<i>podoba hudiča in razsvetljenega moža, slika I. Newtona, naslovna stran Enciklopedije, slika diližanse, zemljevid Mozartova Evropa, besedilo učnega lista, rešitve</i>) - učni pripomočki: tabla, kreda, projekcijsko platno, grafoskop
Didaktične etape učnega procesa: 1. PRIPRAVLJANJE ALI UVAJANJE. 2. OBRAVNAVANJE NOVE UČNE SNOVI ALI USVAJANJE. 3. PONAVLJANJE.

Didaktična načela: nazornost, postopnost, sistematičnost, aktualizacija, individualizacija, vzgojnost, ustreznost, socializacija, aktivnost

Medpredmetne povezave:

- državljanska vzgoja in etika (*temeljne človekove pravice, svoboda, enakost, sreča, pravica do življenja; spoštovanje človekovih pravic, strpnost; kazni*)
- geografija (*zemljevid Mozartove Evrope, glavna središča evropskega kulturnega in umetniškega življenja*)
- slovenščina (*pismenost, protestantizem, leposlovni deli: D. Defoe: Robinson Crusoe, J. Swift: Guliverjeva potovanja*)
- glasbena vzgoja (*Mozart*),
- biologija (*Carl Linné – razporeditev živih bitij v razrede in naprej*),
- fizika (*Newton in njegovi zakoni – zakon težnosti in gravitacije*),
- matematika, naravoslovje (*vedi, ki pridobita na pomenu*)
- filozofija (*razsvetljenski misleci in filozofi*)

Novi pojmi:

- RAZSVETLJENSTVO – nova miselnost oz. duhovno gibanje v 18. stol. Izhaja iz besede razsvetliti, kar pomeni prisodobo luči – luči razuma, ki omogoča človeku spoznati svet okoli sebe.
- NARAVNE PRAVICE – pravica do življenja, sreče, svobode (do mišljenja, izbire poklica, partnerja, mesta, kjer bo živel, vere ...), do lastnine (ki jo s pridnostjo in sposobnostjo človek pridobi), do enakosti
- VERSKA SVOBODA in STRPNOST – pravica, da vsak veruje po svoje in v tisto, kar misli, da je prav
- RAZSVETLJENSKI FILOZOFI – misleci, predstavniki nove miselnosti – razsvetljenstva – v 18. stol.: Newton, Rousseau, Voltaire ...
- ENCIKLOPEDIJA – knjižno delo z zaokroženim in sistematičnim pregledom vsega človeškega znanja
- DILIŽANSA – hitra kočija, ki je sprejela do osem potnikov in jo je vleklo ravno toliko konj; z njo se je prepotovalo tudi do 100 km na dan

Literatura:

- Žvanut, M., Vodopivec, P. (2000). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Modrijan, str. 104–107.
- Škraba, G. (2001). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 7. razred osnovne šole. Zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole. Delovni zvezek. Ljubljana: Modrijan, str. 25, 26.
- Cvirn, J., Hriberšček-Balkovec, E., Studen, A. (2000). Novi vek. Zgodovina za 8. razred devetletke. Ljubljana: DZS, str. 59–60.
- Mirjanić, A. idr. (2006). Raziskujem preteklost 8. Učbenik za zgodovino za 8. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus, str. 60–62.

- Mirjanić, A. idr. (2006). Raziskujem preteklost 8. Delovni zvezek 1. del za zgodovino za 8. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus, str. 59–61.
- Hozjan, A., Potočnik, D. (2000). Zgodovina 2. Učbenik za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, str. 229–235.
- Gombrich, E. H. (1991). Kratka svetovna zgodovina za mlade bralce. Od pradavnine do sedanosti. Ljubljana: DZS in Panatal, str. 212–215.
- Vovko, A. (1996). Nasmějana zgodovina: popotovanje skozi čas v 189 nasmėjih. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 93.
- Spremenili so svet: revolucionarji, prenovitelji in velikani duha (2005). Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 188–255.
- Defoe, D. (1975). Robinson Crusoe. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Swift, J. (1987). Guliver med pritlikavci. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Enciklopedija Slovenije (1987–2002). Ljubljana: Mladinska knjiga.

UČNI CILJI

URNI CILJI

Glavni ali kompleksni cilj:

- *Učenci spoznajo bistvene ideje novega pogleda na svet – razsvetljenstva, opredelijo njegov pomen in se seznanijo z najpomembnejšimi predstavniki tedanjega časa.*

Delni ali precizni cilji:

Uvodni del:

- *Učenci na podlagi primerjave dveh prosojnic (podobe hudiča in razsvetljenega moža) ugotovijo naslov oz. vsebino učne ure.*
- *Seznanijo se s potekom učne ure.*

Glavni del:

1. Začetek dvoma in rojstvo moderne znanosti

- *Učenci v dvojicah s pomočjo besedila na učno-delovnem listu ugotovijo značilnosti miselnosti tako pametnih kot neizobraženih ljudi v 18. stoletju.*
- *Skozi metodo razgovora in razlage spoznajo, kakšna je bila pismenost Evropejcev tedanjega časa ter kaj so ljudje menili nasploh o znanju.*
- *Učenci spoznajo nov pogled na svet in verske resnice nekaterih sicer redkih učenih mož tedanjega časa (I. Newton).*
- *Ob spremljanju razlage in razgovora si učno snov zapisujejo na učno-delovni list.*

2. Ob rojstvu so vsi ljudje enaki

- Učenci spoznajo glavno ugotovitev učenjakov tedanjega časa – da so ljudje ob rojstvu vsi enaki.
- Navedejo temeljne človekove naravne pravice in jih zapišejo na list.

3. Razsvetljenstvo

- Učenci ugotovijo, kaj je razsvetljenstvo in s pomočjo učbenika spoznajo njegove glavne značilnosti in ideje razsvetlencev.
- S pomočjo razgovora in razlage skušajo ugotoviti pomen oz. dolgoročen vpliv razsvetljenskih idej.
- Spoznajo najpomembnejše pristaše razsvetljenstva ter njihovo delo – Enciklopedijo.
- Pojasnijo, kaj je enciklopedija in naštejejo nekaj znanih enciklopedij.
- Učno snov si sprti zapisujejo na učni list.

4. Evropa razsvetlencev in preprostih ljudi

- Učenci spoznajo, zakaj naj bi se vladarji povezovali in pogovarjali z misleci, filozofi.
- Preko individualnega dela in razgovora ugotovijo, kdo so bili popotniki tedanjega časa in zakaj se je v 18. stol. njihovo število močno povečalo.
- Ob besedilu v učbeniku in zemljevidu na prosojnici navedejo glavna središča evropskega kulturnega in umetniškega življenja v 18. stoletju.

Zaključni del:

- Učenci s pomočjo ponovitvenega učnega lista ponovijo učno snov.

KONČNI CILJI:

Vsebinski:

- Učenci znajo primerjati miselnost ljudi v 18. stoletju in danes.
- Znajo pojasniti, zakaj je bila pismenost Evropejcev večja v zahodni Evropi in protestantskih deželah.
- Znajo navesti temeljne človekove naravne pravice in jih pojasniti.
- Znajo razložiti pojem razsvetljenstvo, navesti glavne razsvetljenske značilnosti oz. ideje ter glavne predstavnike.
- Znajo pojasniti in ovrednotiti dolgoročen pomen razsvetljenskih idej.
- Znajo pojasniti, kaj je enciklopedija, in naštetih nekaj znanih enciklopedij.
- Znajo razložiti, zakaj se je v 18. stol. število popotnikov močno povečalo, in znajo naštetih nekaj glavnih središč evropskega kulturnega in umetniškega življenja v 18. stoletju.

Procesni:

- Učenci znajo samostojno ob razlagi in razgovoru zapisati učno snov.
- Znajo poslušati, gledati, natančno opazovati in opisati slike.
- Znajo prebrati besedilo in izluščiti glavne ideje.

Vzgojni:

- Učenci se zavedajo pomena razsvetljenskih idej za današnjo družbo ter kažejo pozitiven odnos do tega zgodovinskega procesa.
- Zavedajo se pomena temeljnih človekovih pravic.
- Znajo pokazati spoštovanje do različnega mnenja, različnih ver oz. se zavedajo pomena sprejemanja različnih mnenj, ver oz. strpnosti do drugih.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
UVODNI DEL	Učence lepo pozdravim in se jim predstavim. Povem jim, da bomo skupaj preživeli eno šolsko uro. Ker jih ne poznam po imenu, jih prosim, da za odgovarjanje na vprašanja dvigujejo roko, da bo tako lažje potekala komunikacija v razredu. Učence vprašam, če se strinjajo.	Učenci se umirijo in posedejo. Učenci odgovorijo.	Frontalna oblika Metoda razlage
UVODNA MOTIVACIJA (5 minut)	<p>Za začetek jim pokažem prosojnico 1, ki prikazuje podobo hudiča. Povem jim, da bomo s pomočjo primerjave dveh podob prišli do teme današnje ure. Pokažem tudi drugo prosojnico.</p> <p>Učence vprašam: <i>Kaj predstavlja slika? Kaj je to pomenilo nekoč za ljudi? Kakšni so bili ljudje?</i></p> <p><i>Za katero obdobje je značilno vraževerje?</i></p> <p><i>Kateri ljudje pa so bili vraževerni? Samo preprosti in revni ali tudi premožnejši, imenitnejši in</i></p>	<p>Učenci opazujejo podobo na prosojnici in odgovarjajo na vprašanja:</p> <p>- <i>Hudiča.</i> - <i>Vraževerni. Verovali so v čudeže, razna prikazovanja, nadnaravna bitja: čarovnice, škrate, vile, hudiča ...</i></p> <p><i>Srednji pa tudi novi vek.</i></p> <p><i>Ugotovijo, da vsi,</i></p>	<p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda dela s slikovnim gradivom Prosojnica 1: Podoba hudiča (Slovenske narodne pripovedke) asociacije grafoskop, platno</p> <p>Metoda razgovora</p>

	<p><i>bolj izobraženi?</i></p> <p>Pokažem še prosojnico 2, ki prikazuje moža, nad katerim sveti žarnica.</p> <p><i>Kaj predstavlja ta slika?</i></p> <p><i>Kaj mislite, zakaj nad podobo moža sveti žarnica? Simbol česa bi lahko bila žarnica? Kaj se dogaja z žarnico?</i></p> <p>Tako je. Nekaterim ljudem se je v tistem času posvetilo in začeli so razmišljati drugače. In o tem bo govorila današnja ura. Na začetku bomo spoznali, kakšno mišljenje je bilo še vedno zasidrano v ljudeh v novem veku, kako se je potem najprej pri peščici posameznikov to začelo spreminjati. Spoznali bomo njihov nov pogled na svet s poudarkom na razumu. Tej novi miselnosti pravimo razsvetljenje.</p> <p>Spoznali bomo pojem razsvetljenstva, njegove glavne ideje in najpomembnejše predstavnike te nove miselnosti ter posledice le-te vse do danes.</p> <p>Vse to bomo spoznavali ob učno-delovnih listih, ki jih razdelim učencem in jim povem, da jih bomo skupaj</p>	<p><i>tako revni, neizobraženi kot tudi izobraženi.</i></p> <p><i>Moža, nad katerim sveti žarnica.</i></p> <p><i>Simbol mišljenja, razuma, ljudje so začeli drugače razmišljati.</i></p> <p><i>Sveti.</i></p> <p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci si ogledajo naslov in učno-delovne liste.</p>	<p>Metoda dela s slikovnim gradivom Prosojnica 2: Razsvetljeni mož (A. Vovko, 1996, str. 93) grafoskop, platno</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda dela s pisno-grafičnimi izdelki učno-delovni</p>
--	--	--	---

	reševali postopoma ali na koncu posameznih vsebinskih poudarkov. Natančnejša navodila za reševanje bom podajala sproti. Te učne liste bodo imeli učenci ves čas pred seboj in jim bodo služili kot zapis učne snovi.		listi
--	--	--	--------------

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI/ URJENJE/SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
1. Začetek dvoma in rojstvo moderne znanosti (10 minut)	<p>Učencem glasno preberem besedilo 1. naloge na učno-delovnem listu. Opozorim jih, naj pozorno poslušajo, sproti lahko že med poslušanjem dopolnjujejo trditve v levem stolpcu pod besedilom. Nato imajo še dobro minuto časa, da v dvojicah do konca dopolnijo trditve.</p> <p>Spoznali ste, kako so ljudje razmišljali še v novem veku.</p> <p>Skupaj preverimo njihove dopolnitve. Rešitve pokažem tudi na prosojnici 4.</p> <p>Za kateri čas je bilo torej tipično takšno razmišljanje?</p>	<p>Učenci pozorno poslušajo besedilo 1. naloge in sproti individualno dopolnjujejo trditve, nato v dvojicah do konca rešijo oz. dopolnijo besedilo.</p> <p>Vsak učenec prebere en odgovor.</p> <p><i>Srednji vek, tudi novi vek.</i></p>	<p>Frontalna oblika Besedna demonstracija</p> <p>Individualno delo, delo v dvojicah Metoda dela s pisno-grafičnimi izdelki učno-delovni listi</p> <p>Frontalna oblika</p> <p>Metoda razgovora Prosojnica 4: Rešitve 1. naloge grafoskop, platno Metoda dela s pisno-grafičnimi izdelki</p> <p>Metoda razgovora</p>

	<p>Da, to je tipična srednjeveška miselnost, ki je segla tudi v novi vek, še v 18. stol.</p> <p><i>Kaj pa vi mislite o tej srednjeveški miselnosti? Je bilo to prav ali ne? Kako o tem razmišljamo danes?</i></p> <p><i>Kaj pa je s smrtno kaznijo danes?</i></p> <p>Učencem povem, naj sproti ob nadaljnji razlagi in razgovoru izpolnjujejo preostale naloge pod točko 1 – b, c. Sproti preverjamo rešitve in jih večkrat ponovimo.</p> <p>Že na začetku smo rekli, da so tako mislili in bili vraževerni tako revni, preprosti, neizobraženi kot tudi premožnejši in bolj izobraženi.</p> <p><i>Kakšna pa je bila izobraženost oz. pismenost ljudi na začetku 18. stoletja? Koliko ljudi je bilo izobraženih? Kje mislite, da je bila pismenost v Evropi večja in zakaj?</i></p> <p><i>Zakaj je bila večja v protestantskih deželah?</i></p>	<p><i>Učenci ob razpredelnici v 1. nalogi razmišljajo, primerjajo tedanje in današnje mišljenje ter povedo svoje mnenje. Ugotovijo, da je takšno razmišljanje napačno (mladi namreč morajo imeti svobodo odločanja, zločinca se ne sme kar tako usmrtiti ipd.) Ponekod še vedno – ZDA, Kitajska.</i></p> <p>Učenci sodelujejo v razgovoru, poslušajo in sproti zapisujejo rešitve na učno-delovni list: nalogi b, c.</p> <p><u>Majhna.</u></p> <p><i>Na zahodu Evrope, kjer so živeli protestanti.</i></p> <p><u>Zaradi zahteve</u></p>	<p>Metoda razlage</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda pisno-grafičnih izdelkov Učno-delovni listi</p> <p>Metoda razgovora</p>
--	---	---	---

	<p><i>Ali je bilo znanje v tistem času cenjeno?</i></p> <p>Ugotovili smo torej, da večina Evropejcev na začetku 18. stol. še ni znala pisati in brati (majhna pismenost), da je bila pismenost boljša na zahodu, zlasti v protestantskih deželah, kajti tu so morali verniki sami brati Sveto pismo, pa tudi znanje samo v tistem času ni bilo kaj prida cenjeno. Od ljudi se je pričakovalo, da znajo tisto, kar je njihovo delo, npr.: <i>Kaj se je pričakovalo od:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - kmeta, - obrtnika, - plemiča, - duhovnika, - vladarja? <p>Vladar naj bi bil odgovoren samo Bogu. Veljalo je, da človek ne bo mogel nikoli razumeti Boga, stvarnika življenja in narave, zato naj tega tudi ne poskuša. Ljudje naj bi čim manj mislili, ubogali naj bi svoje nadrejene in brezpogojno verovali Cerkvi. Bili so nepismeni in zelo vraževerni.</p> <p><i>Pa so se vsi ljudje takrat mislili tako?</i> <i>Kaj jih je navedlo, da je</i></p>	<p><u>protestantov, naj verniki sami berejo Sveto pismo, so se ti morali naučiti brati in pisati.</u> <i>Ne, ni bilo cenjeno.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Zna obdelovati zemljo, - obvlada svojo obrt, - se zna vojskovati, - pozna verske resnice, opravlja božjo službo - vlada, skrbi za državne zadeve in red. <p>Učenci dopolnijo nalogo b.</p> <p><i>Ne.</i></p>	<p>Metoda razlage</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda razgovora</p>
--	--	--	---

	<p><i>svet drugačen? Do katerih znanstvenih spoznanj so prišli znanstveniki, npr. Kopernik, Kepler, Galilei?</i></p> <p>Učeni ljudje, ki jih je bilo sicer malo, so torej menili drugače. Z opazovanjem, poskusi, izračuni so skušali pojasniti nebesne pojave, lastnosti narave in skrivnosti življenja. Rezultat tega je bil nov pogled na svet in verske resnice. Tako so se v 18. stoletju pojavili učenjaki, ki so menili, da je Bog dal človeku <u>razum oz. pamet</u> zato, da si svet <u>sam razloži in pojasni</u>, da sam spoznava svet in ga spreminja. Poudarjali so razum človeka. Rodila se je moderna znanost. Eden izmed maloštevilnih tako radovednih in izobraženih ljudi je bil tudi možak na naslednji sliki.</p> <p>Pokažem prosojnico 5 (<u>Isaac Newton</u>) Ga poznate? Če ne vedo, jih spomnim, da so o tem matematiku in fiziku in njegovih 3 zakonih gotovo govorili pri fiziki (zakon težnosti in gravitacije). Spomnim jih na legendo o jabolku. Poudarim, da je bila v tistem času zelo cenjena matematika.</p> <p>Ime fizika napišem na tablo.</p>	<p><i>Geografska odkritja, odkritje Amerike.</i></p> <p><i>Da Zemlja ni središče vsega, ampak majhnen planet v vesolju, ki mu vladajo določeni zakoni, ki jih je mogoče izračunati in spoznati.</i></p> <p>Učenci dopolnijo nalogo c.</p> <p>Učenci pogledajo sliko in poskušajo ugotoviti, kdo je na njej – Isaac Newton.</p> <p>Učenci prepisejo ime s table.</p>	<p>Metoda razlage</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Prosojnica 5: Isaac Newton (Spremenili so svet, str. 188) Metoda razgovora in razlage</p> <p>Tabla, kreda Učno-delovni list</p>
--	--	---	---

<p>2. Ob rojstvu so vsi ljudje enaki (5 minut)</p>	<p>Nekateri znanstveniki in učenjaki so ugotovili, da zakoni, ki se dajo razložiti z razumom, vladajo ne le v naravi, pač pa tudi v odnosih med ljudmi. Ugotovili so, da so ljudje le del narave in da so ob rojstvu vsi enaki (2. točka). Poudarjali so enakost med ljudmi. Trdili so, da so ob rojstvu ljudje kot »nepopisan list papirja«.</p> <p><i>Kako si razlagate to njihovo trditve? Od česa je odvisno, kaj bodo ljudje postali?</i></p> <p>Kaj bodo ljudje postali, kako visoko se bodo povzpeli v življenju, je odvisno od njihovega družinskega in družbenega okolja, od možnosti, ki jo imajo kasneje v življenju, ter od njihove pridnosti in sposobnosti.</p> <p>Ugotovili so, da imajo ljudje sicer različno premoženje, sposobnost, moč in ugled, vendar pa ima vsak človek, ko se rodi, enake NARAVNE PRAVICE, ki mu jih ne sme nihče odvzeti.</p> <p><i>Katere so temeljne človekove naravne pravice? Spomnim jih na besedilo 1. naloge. Kaj ni bilo prav? Katere pravice naj bi imeli ljudje?</i></p>	<p>Nekaj učencev pove svojo razlago te trditve (2. a).</p> <p>Pravica <u>do življenja</u>, <u>do sreče</u>, <u>svobode</u> (do izbire poklica, partnerja, mesta, kjer bo živel, vere...), <u>do lastnine</u> (ki jo s pridnostjo in sposobnostjo človek pridobi), <u>do enakosti</u>.</p>	<p>Frontalna oblika</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda pisno-grafičnih izdelkov Učno-delovni list</p>
---	--	--	--

	<p><i>Ali danes v današnjem svetu povsod spoštujejo človekove pravice? Navedite sodoben primer kršenja človekovih pravic! Kako bi ga rešili?</i></p>	<p>Te pravice zapišejo na list.</p> <p>Ne.</p> <p>Učenci navedejo sodoben primer kršitve človekovih pravic.</p>	<p>Metoda razgovora</p>
<p>3. Razsvetljenstvo (10 minut)</p>	<p>Ugotovili smo torej, da je nekaterim učenim ljudem kliknilo oz. se posvetilo, da je nazadnjaško srednjeveško razmišljanje napačno. Tako se je v 18. stol. razvila nova miselnost oz. novo duhovno gibanje, ki ga imenujemo razsvetljenstvo.</p> <p><i>Kaj mislite, iz katere besede je izpeljano to ime?</i></p> <p>Da, ime pride od besede razsvetliti (napišem na tablo) in pomeni prisodobno luči – luči razuma, ki omogoča človeku spoznati svet okoli sebe. Gre za nove poglede na svet, naravo in človeka, ki so se širili med sicer redkimi plemiškimi in meščanskimi izobraženci.</p> <p><i>In za kaj so se zavzemali razsvetljenci? V kaj so verjeli? Katere so njihove poglobitne ideje? Kaj je njihovo geslo?</i></p> <p>Odprite učbenike na str. 105 in preberimo 2. in 3. odstavek besedila pod naslovom Razsvetljenstvo.</p> <p>Nato rešimo naloge na</p>	<p>Učenci poslušajo razlago in dopolnjujejo učne liste (3. a).</p> <p><i>Razsvetliti.</i></p> <p>Prepišejo s table.</p> <p>Učenci odprejo učbenik na str. 105 in nekdo prebere besedilo v učbeniku.</p> <p>Povedo rešitve 3. b</p>	<p>Frontalna oblika</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Tabla, kreda</p> <p>Metoda dela z besedilom učbenik (Žvanut, Vodopivec, Vzpon meščanstva, str.</p>

	<p>učnem listu: 3. b.</p> <p>Razsvetljenci so verjeli, da je človek dober in da je mogoče vsakogar izobraziti in vzgojiti. Podpirali so šolstvo in znanost. Bili so proti telesnim in smrtni kazni. Človek človeku nima pravice vzeti življenja. Zavzemali so se za versko svobodo in strpnost.</p> <p><i>Kaj pa to pomeni – verska svoboda?</i></p> <p><i>In beseda strpnost?</i></p> <p>Ljudi je treba ceniti glede na njihove sposobnosti. Geslo razsvetljenstva je: Bodi pogumen in uporabljalj razum (Kant).</p> <p>Te ideje so imele dolgoročen vpliv vse do danes. <i>Kakšen? Ali mislite, da bi danes imeli šole, možnost izobraževanja, če ne bi bilo razsvetljencev?</i></p> <p>In kdo so bili glavni pristaši razsvetljenstva? To so bili izobraženci in učenjaki, enega smo že omenili. Ponovno pokažem njegovo sliko – Anglež Newton. Ostale si oglejte na vaših učnih listih. Jih naštejemo:</p>	<p>naloge in jih zapišejo na list.</p> <p><i>Pravica, da vsak veruje po svoje in v tisto, kar misli, da je prav. Dopusčati drugačno, nasprotno mnenje, ga spoštovati.</i></p> <p><i>Spoštovanje človekovih pravic.</i></p> <p><i>Ne.</i></p> <p><i>Izobraženci, učenjaki.</i></p> <p>Učenci si na učnem listu pogledajo sličice</p>	<p>105) Metoda pisno-grafičnih izdelkov Učno-delovni list</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Učno-delovni listi</p> <p>Metoda razgovora in razlage</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Prosojnica 5: Isaac Newton (Spremenili so svet, str. 188)</p> <p>Slike na učno-delovnih listih</p>
--	---	---	--

	<p>Pri biologiji ste mogoče omenjali Carla Linnéja, ki je sistematično razporedil živa bitja v razrede in naprej v rede, rodove in vrste.</p> <p>Pomembni pa so bili predvsem francoski razsvetljenci, in sicer Jean Jacques Rousseau, Voltaire, Montesquieu.</p> <p>Učencem pokažem knjigo Enciklopedija Slovenije, ki je temeljno delo vsakega naroda.</p> <p><i>Ali poznate to knjigo? Kaj je <u>enciklopedija</u>?</i></p> <p>Je <u>knjižno delo s sistematičnim pregledom vsega dotedanjega človeškega znanja.</u></p> <p>Že v 18. stol so v različnih zahodno evropskih deželah začeli izdajati enciklopedije in leksikone. Med njimi je najbolj znana <u>Enciklopedija</u>, ki je izhajala 21 let in so jo v Parizu izdajali francoski razsvetljenci v letih 1751-1772. V njej so zbrali vse dotedanje človeško znanje.</p> <p>Učencem pokažem prosojnico 6: Naslovna stran Enciklopedije.</p>	<p>omenjenih mislecev.</p> <p><i>Da. Po abecedi urejen pregled znanstvenih dognanj in odkritij, v katerem naj bi bilo zbrano vse dotedanje človeško znanje.</i></p> <p>Učenci si ogledajo naslovnico francoske Enciklopedije.</p>	<p>Metoda razlage</p> <p>Metoda demonstracije Knjiga Enciklopedija Slovenije (1996)</p> <p>Metoda razgovora in razlage</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Prosojnica 6: Naslovna stran Enciklopedije. (Žvanut, Vodopivec, 1995, str. 114) Grafoskop,</p>
--	--	---	--

	<p><i>Naštejte nekaj znanih enciklopedij! Ali veste, od kdaj je izhajala Enciklopedija Slovenije? Koliko knjig je izšlo?</i></p> <p>V tistem času pa sta bili zelo popularni tudi ti dve knjigi. Pokažem knjigo D. Defoeja Robinson Crusoe in knjigo <u>Guliverjeva potovanja</u> oz. Guliver med pritlikavci Jonathana Swifta. Gotovo ju poznate?</p> <p><i>Zakaj mislite, da je bil literarni junak Robinzon v tistem času tako popularen?</i></p> <p>Tako je. Znal je možnosti, ki mu jih je ponujala narava obrniti sebi v prid. Bil je sposoben in razsvetljenci, podjetniki, trgovci, poslovneži so ljudi cenili ravno zaradi sposobnosti.</p> <p>Tudi v učbeniku na str. 106 si lahko ogledate upodobitev Robinzona iz 18. stol.</p> <p>Pokažem sliko v učbeniku.</p>	<p><i>Oxfordova, Britanica ...</i></p> <p><i>Od 1987 do 2002.</i></p> <p><i>16 knjig.</i></p> <p>Učenci si ogledajo knjigi in povedo, če ju poznajo.</p> <p><i>Bil je preprost, a spreten in podjeten človek, ki se je znašel v najtežjih okoliščinah.</i></p> <p>Učenci si ogledajo sliko Robinzona.</p>	<p>platno</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda demonstracije Knjigi - D. Defoe: Robinson Crusoe - J. Swift: Guliver med pritlikavci</p> <p>Metoda razgovora in razlage</p> <p>Metoda slikovne demonstracije učbenik (Žvanut, Vodopivec, 2000, Vzpon meščanstva, str. 106)</p>
<p>4. Evropa razsvetljen cev in preprostih ljudi (5 minut)</p>	<p>Rekli smo, da so razsvetljenci trdili, da so vsi ljudje ob rojstvu enaki in da zanje veljajo enake pravice.</p> <p><i>Ali so po njihovem ljudje enaki tudi po</i></p>	<p><i>Ne.</i></p>	<p>Frontalna oblika</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda razgovora in</p>

	<p><i>sposobnostih, moči, ugledu in premoženju? Kakšno mnenje so imeli o preprostem, neizobraženem ljudstvu? Kdo naj bi imel oblast, da bi bila pravična?</i></p> <p>Tako je, zato naj bi se vladarji povezovali z misleci, filozofi. Ti so se z njimi dopisovali ali potovali k njim, da so se z njimi pogovarjali.</p> <p>Oglejte si spodnjo sliko v učbeniku na str. 106 in povejte, koga prikazuje.</p> <p>V naslednji uri boste spoznali tiste vladarje, ki so se oprijeli razsvetljenskih idej. Eden izmed njih je bil tudi ta pruski kralj.</p> <p><i>Ali mislite, da so bili razsvetljenci v tistem času številni?</i></p> <p>Ja, to so bili le redki posamezniki, črne ovce med še vedno prevladujočo tradicionalno fevdalno družbo. A bolj ko se krepi meščanstvo, bolj ko družba gospodarsko napreduje, bolj se krepijo razsvetljenske ideje.</p> <p><i>Kdo je predstavljal večino evropskega prebivalstva? Ali so ti preprosti ljudje poznali Evropo, svet okoli</i></p>	<p><i>Slabo mnenje.</i></p> <p><i>Najsposobnejši in najbolj izobraženi, ne pa preprosti ljudje.</i></p> <p><i>Francoskega razsvetljenca Voltaira in pruskega kralja Friderika II.</i></p> <p><i>Ne.</i></p> <p><i>Kmetje, preprosti ljudje.</i></p>	<p>razlage</p> <p>Metoda dela s slikovnim gradivom učbenik (Žvanut, Vodopivec, 2000, Vzpon meščanstva, str.106) Metoda razgovora</p> <p>Metoda razlage in razgovora</p>
--	--	---	--

	<p><i>sebe, izven domačega praga, bližnjega trga, so ti ljudje potovali po svetu?</i></p> <p>Sprva so potovali le posamezniki, ki so morali: trgovci, uradniki, diplomati, klateži, igralci.</p> <p>Nato pa se je v 18. stoletju število popotnikov naglo povečevalo.</p> <p>Kaj mislite <i>zakaj?</i></p> <p>Odgovorimo na vprašanja pod točko 4 na učnem listu.</p> <p>- <i>Kje so bila glavna središča evropskega kulturnega in umetniškega življenja v 18. stol.?</i></p> <p>Učencem na prosojnici pokažem zemljevid Mozartove Evrope, ki prikazuje, kje so bila glavna središča evropskega kulturnega in umetniškega življenja v 2. polovici 18. stol.</p> <p>Pokažem tudi sliko hitre kočije diližanse, ki je bila velika pridobitev tedenja</p>	<p>Ne.</p> <p>Učenci poskušajo odgovoriti.</p> <p><u>Nove ceste</u>, velika mesta, povezana z <u>rednimi poštnimi kočijami</u>, <u>vedoželjnost</u>, potovanja so del <u>učenja</u> in <u>vzgoje</u>, učenje tujih jezikov, pripadnost Evropi.</p> <p>Pisno odgovorijo na zastavljena vprašanja:</p> <p>- <u>Pariz; Rim, Benetke, Firenze; Dunaj, München, London</u></p> <p>Učenci si ogledajo zemljevid in sliko diližanse, hitre kočije.</p>	<p>Metoda dela pisno-grafičnih izdelkov Učno-delovni listi</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Prosojnica 7: Zemljevid Mozartove Evrope in Diližansa (Žvanut, Vodopivec, 1995, str. 117) Grafoskop,</p>
--	--	---	---

	<p>velika pridobitev tedanje dobe.</p> <p>Oglejte si še sličico v učbeniku na str. 107! - Kaj vidite? - Kakšno je sporočilo karikature očeta in sina iz 18. stoletja, ki jo vidite v učbeniku?</p> <p>Na kakšne podobne situacije lahko naletimo dandanes?</p>	<p><i>Oče se zgraža nad izgledom sina, ki se je s potovanja po evropskih prestolnicah vrnil domov oblečen in s pričesko po baročni modi.</i></p> <p>Povedo situacije.</p>	<p>platno</p> <p>Metoda dela s slikovnim gradivom: <u>Karikatura očeta in sina učbenik</u> (Žvanut, Vodopivec, 2000, Vzpon meščanstva, str. 107)</p>
--	--	---	--

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE/PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
<p>Zaključno ponavljanje (10 minut)</p>	<p>Učencem dam navodila, da si ogledajo še zadnji delovni list za zaključno ponavljanje, ki ga razdelim med učence. Imajo 5 minut časa, da ga rešijo in tako ponovijo učno snov.</p> <p>Sledi pregled rešitev.</p> <p>Če ni dovolj časa, ga rešujemo frontalno. Naloge, ki jih v šoli ne uspemo rešiti, učenci rešijo doma.</p> <p>Na koncu se učencem zahvalim za njihovo pozornost in jim zaželim uspešno učenje še vnaprej.</p>	<p>Učenci samostojno ali v dvojicah rešujejo učni list. Ko rešijo naloge, podajo rešitve.</p>	<p>Individualno delo ali delo v dvojicah Metoda pisno grafičnih izdelkov Ponovitveni list</p> <p>Frontalna oblika Ponovitveni razgovor Ponovitveni list</p>

PRILOGE

Št. 1

Neizpolnjen učno-delovni list – zapis učne snovi

Št. 2

Rešitve učno-delovnega lista – zapis učne snovi

Št. 3

Prosojnica 1: **Podoba hudiča**

Vir: Slovenske narodne pripovedke (1981). Ljubljana: Mladinska knjiga.

Št. 4

Prosojnica 2: **Razsvetljeni mož**

Vir: Vovko, A. (1996). Nasmejana zgodovina: popotovanje skozi čas v 189 nasmehih. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 93.

Št. 5

Prosojnica 3: **Miselnost pametnih in blagih ljudi v 18. stoletju** (besedilo na učnem listu)

Vir: Gombrich, E. H. (1991). Kratka svetovna zgodovina za mlade bralce. Od pradavnine do sedanjosti. Ljubljana: DZS in Panatal, str. 212, 213.

Št. 6

Prosojnica 4: **Rešitve 1. naloge z učno-delovnega lista**

Št. 7

Prosojnica 5: **Isaac Newton**

Vir: Spremenili so svet: revolucionarji, prenovitelji in velikani duha (2005). Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 188.

Št. 8

Prosojnica 6: **Naslovna stran Enciklopedije**

Vir: Žvanut, M., Vodopivec, P. (1995). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 7. razred osnovne šole. Ljubljana: Mihelač, str. 114.

Št. 9

Prosojnica 7: **Zemljevid Mozartove Evrope**

Prosojnica 8: **Diližansa**

Vir: Žvanut, M., Vodopivec, P. (1995). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 7. razred osnovne šole. Ljubljana: Mihelač, str. 117.

Št. 10

Neizpolnjeni ponovitveni učni list

Št. 11

Izpolnjeni ponovitveni učni list

NOV POGLED NA SVET – LUČ RAZUMA (RAZSVETLJENSTVO)**1. ZAČETEK DVOMA IN ROJSTVO MODERNE ZNANOSTI (U/104)****a) Miselnost pametnih in blagih, preprostih ljudi vseh stanov sredi 18. stol.**

Če bi ti bilo mogoče govoriti s kakim človekom iz časa turških obleganj, bi se zelo čudil njegovemu načinu govorjenja – zaradi mnogih francoskih in latinskih besed, ki bi jih uporabljal; njegovemu izpiljenemu in zavitemu načinu vedenja in dolgovernosti pripovedovanja; načinu, kako bi se priklanjal in kako bi pri vsaki priložnosti vpletel kak latinski citat, o katerem ne bi ne ti ne jaz vedela, od kod izvira. Pri tem bi se ti verjetno zdelo, da pod častljivo lasuljo tiči glava, ki rada misli na dobro jed in pijačo, in da ta nadišavljeni gospod v čipkah, vezenini in svili v resnici – dovoli, da tako rečem – smrdi, ker se skoraj nikoli ne umiva.

Kako bi šele strmel, če bi ti ta človek začel razlagati svoje poglede: da je treba otroke tepsti; da se morajo dekleta, ko so še skoraj otroci, že poročiti, in to z moškimi, ki jih sploh ne poznajo; da je kmet samo za delo na svetu in da se ne sme pritoževati; da je treba berače in klateže javno bičati, jih vkleniti v verige in privezati na sramotilni oder na trgu; da je treba tatove pobesiti, morilce pa javno razsekati na kose; da je treba čarovnice in druge škodljive čarodeje, ki tako pogosto zganjajo svoje nevarno početje, sežgati, ljudi drugačne vere pa zasledovati, poloviti in jih vreči v temno zaporniško luknjo; da je komet, ki so ga bili pred nedavnim uzrli na nebu, znanilec slabih časov, in da je zoper nalezljivo bolezen, ki se je pojavila v Benetkah in terjala že mnogo žrtev, dobro na roki nositi rdeč trak; da gospod Tainta, neki njegov angleški prijatelj, že dalj časa opravlja dobičkanosen posel s tem, da prodaja afriške črnce za sužnje v Ameriko, in kako pametna je ta domislica tega častivrednega gospoda, kajti ujeti Indijanci niso sposobni za delo.

(Gombrich, E. H. (1991). Kratka svetovna zgodovina za mlade bralce. Od pradavnine do sedanjosti. Ljubljana: DZS in Panatel, str. 212–213).

Preberi besedilo in dopolni spodnje trditve v prvem stolpcu!

MISELNOST PAMETNIH IN PREPROSTIH, NEIZOBRAŽENIH LJUDI sredi 18. STOL.	<u>DANES</u>
Treba je:	
- otroke _____	_____
- dekleta _____	_____
- kmetje so _____	_____
- berače in klateže _____	_____
_____	_____
- tatove _____	_____
- morilce _____	_____
- čarovnike _____	_____
- ljudi drugačne vere _____	_____
- komet je znanilec _____	_____
- zoper nalezljive bolezni _____	_____
- prodaja afriških črncev je _____	_____
častivrednega gospoda _____	_____

b) PISMENOST, izobraženost večine Evropejcev je v začetku 18. stoletja bila zelo _____.

Večja je bila na _____ Evrope, v deželah, kjer so živeli _____.

Zakaj je bila pismenost večja v protestantskih deželah?

ZNANJE _____ cenjeno. Ljudje naj bi čim manj _____ in brezpogojno verovali _____. Ljudje so bili _____ in zelo _____.

c) **NOV POGLED NA SVET** – Nekateri učeniljudje so menili, da je Bog dal človeku _____, da si svet _____ To misel je opredelil že _____ sredi 17. stol.

2. OB ROJSTVU SO VSI LJUDJE ENAKI (U/105)

a) Učenjaki so poudarjali _____ med ljudmi. Ob rojstvu so vsi ljudje _____. So kot "**nepopisan list papirja**". Kako si to razlagaš?

b) Ob rojstvu ima vsak človek enake _____ **PRAVICE** (J. Locke), ki mu jih ne sme nihče odvzeti. Katere **temeljne človekove naravne pravice poznaš?** Pravica do:

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____
- e) _____

3. RAZSVETLJENSTVO (U/105, 106)

a) Je **nova miselnost** oz. _____ v _____ stoletju. Izhaja iz besede _____, kar pomeni prisodobo luči – luči _____, ki omogoča človeku spoznati _____.

b) IDEJE RAZSVETLJENCEV:

- Verjamejo, da je človek _____; vsakogar je mogoče _____ in _____.
- Podpirajo _____ in _____.
- Nasprotujejo _____.
- Zavzemajo se za _____ svobodo in _____.
- Ljudi je treba ceniti gleda na njihove _____.
- Geslo razsvetljenstva: **Bodi pogumen in uporabljal razum!** (Kant)

c) **PRISTAŠI RAZSVETLJENSTVA** so bili _____ in _____: Newton; Rousseau, Voltaire, Montesquieu.

Zakon težnosti in gravitacije.



Isaac Newton

Voltaire



Dolgo živel pri pruskem kralju, kritični Cenzur in absolutizmu.

Carl Linné



Razporedil živa bitja.

Rousseau



Vrlet zagovornik svobode.

d) Kje so zbrali vsa dotedanja človeška znanja francoski razsvetljenci? V _____, ki je izhajala _____ let (1751-1772).

Kaj je **enciklopedija**? _____ delo s sistematičnim pregledom vsega _____. Popularni leposlovni deli tedanjega časa sta: _____ in _____.

4. EVROPA RAZSVETLJENCEV IN PREPROSTIH LJUDI (U/106, 107)

- Zakaj naj bi se vladarji povezovali z misleci, filozofi?
- Zakaj se je v 2. polovici 17. in v 18. stol. število popotnikov naglo povečevalo?

- Kje so bila glavna središča evropskega kulturnega in umetniškega življenja v 18. stol.?

NOV POGLED NA SVET – LUČ RAZUMA (RAZSVETLJENSTVO)**1. ZAČETEK DVOMA IN ROJSTVO MODERNE ZNANOSTI (U/104)****a) Miselnost pametnih in blagih, preprostih ljudi vseh stanov sredi 18. stol.**

Če bi ti bilo mogoče govoriti s kakim človekom iz časa turških obleganj, bi se zelo čudil njegovemu načinu govorjenja – zaradi mnogih francoskih in latinskih besed, ki bi jih uporabljal; njegovemu izpiljenemu in zavitemu načinu vedenja in dolgovčnosti pripovedovanja; načinu, kako bi se priklanjal in kako bi pri vsaki priložnosti vpletel kak latinski citat, o katerem ne bi ne ti ne jaz vedela, od kod izvira. Pri tem bi se ti verjetno zdelo, da pod častitljivo lasuljo tiči glava, ki rada misli na dobro jed in pijačo, in da ta nadišavljeni gospod v čipkah, vezenini in svili v resnici – dovoli, da tako rečem – smrdi, ker se skoraj nikoli ne umiva.

Kako bi šele strmel, če bi ti ta človek začel razlagati svoje poglede: da je treba otroke tepsti; da se morajo dekleta, ko so še skoraj otroci, že poročiti, in to z moškimi, ki jih sploh ne poznajo; da je kmet samo za delo na svetu in da se ne sme pritoževati; da je treba berače in klateže javno bičati, jih vkleniti v verige in privezati na sramotilni oder na trgu; da je treba tatove pobesiti, morilce pa javno razsekati na kose; da je treba čarovnice in druge škodljive čarodeje, ki tako pogosto zganjajo svoje nevarno početje, sezgati, ljudi drugačne vere pa zasledovati, poloviti in jih vreči v temno zaporniško luknjo; da je komet, ki so ga bili pred nedavnim uzrli na nebu, znanilec slabih časov, in da je zoper nalezljivo bolezen, ki se je pojavila v Benetkah in terjala že mnogo žrtev, dobro na roki nositi rdeč trak; da gospod Tainta, neki njegov angleški prijatelj, že dalj časa opravlja dobičkanosen posel s tem, da prodaja afriške črnice za sužnje v Ameriko, in kako pametna je ta domislica tega častivrednega gospoda, kajti ujeti Indijanci niso sposobni za delo.

(Gombrich, E. H. (1991). *Kratka svetovna zgodovina za mlade bralce. Od pradavnine do sedanjosti. Ljubljana: DZS in Panatal, str. 212–213*).

Preberi besedilo in dopolni spodnje trditve v prvem stolpcu!

MISELNOST PAMETNIH IN PREPROSTIH, NEIZOBRAŽENIH LJUDI sredi 18. STOL.	DANES
Treba je: - otroke tepsti - dekleta poročiti kot otroke z moškimi, ki jih ne poznajo - kmetje so samo za delo na svetu - berače in klateže javno bičati, vkleniti v verige in privezati na sramotilni oder - tatove pobesiti - morilce javno razsekati na kose - čarovnike sezgati - ljudi drugačne vere zapreti - komet je znanilec slabih časov - zoper nalezljive bolezni nositi rdeč trak - prodaja afriških črncev je pametna domislica častivrednega gospoda	- jih ne tepemo - naj si svobodno izberejo moža - enakovredni z drugimi - so siromaki in jih ne smemo zato sramotiti - postaviti pred sodišče - proti smrtni kazni; v ječo - ne verjamemo v čarovnice - strpni do drugih ver - vraževernost - nihče ne sme odvzeti svobode drugemu človeku

b) PISMENOST, izobraženost večine Evropejcev je v začetku 18. stoletja bila **zelo majhna**. Večja je bila na **zahodu** Evrope, v deželah, kjer so živeli **protestanti**.

Zakaj je bila pismenost večja v protestantskih deželah?

Zaradi zahteve protestantov, naj verniki sami berejo Sveto pismo, so se ti morali naučiti brati in pisati.

ZNANJE ni bilo cenjeno. Ljudje naj bi čim manj **mislili** in brezpogojno verovali **cerkvi**. Ljudje so bili **nepismeni** in zelo **vraževerni**.

c) **NOV POGLED NA SVET** – Nekateri učenjaki so menili, da je Bog dal človeku razum oz. pamet, da si svet sam razloži in pojasni, da ga sam spoznava in spreminja. To misel je opredelil že Isaac Newton sredi 17. stol.

2. OB ROJSTVU SO VSI LJUDJE ENAKI (U/105)

a) Učenjaki so poudarjali enakost med ljudmi. Ob rojstvu so vsi ljudje enaki. So kot nepopisan list papirja. Kako si to razlagaš?

b) Ob rojstvu ima vsak človek enake **NARAVNE PRAVICE** (J. Locke), ki mu jih ne sme nihče odvzeti. Katere temeljne človekove naravne pravice poznaš?

- Pravica do življenja,
- do sreče,
- do svobode (do mišljenja, izbire poklica, partnerja, mesta, kjer bo živel, vere...),
- do lastnine (ki jo s pridnostjo in sposobnostjo človek pridobi),
- do enakosti.

3. RAZSVETLJENSTVO (U/105, 106)

a) Je nova miselnost oz. duhovno gibanje v **18.** stol. Izhaja iz besede razsvetliti, kar pomeni prisodobo luči – luči razuma, ki omogoča človeku spoznati svet okoli sebe.

b) IDEJE RAZSVETLJENCEV:

- Verjamejo, da je človek dober; vsakogar je mogoče izobraziti in vzgojiti. Podpirajo šolstvo in znanost.
- Nasprotujejo telesnim in smrtni kazni.
- Zavzemajo se za versko svobodo in strpnost.
- Ljudi je treba ceniti gleda na njihove sposobnosti.
- Geslo razsvetljenstva: **Bodi pogumen in uporabljal razum!** (Kant)

c) **PRISTAŠI RAZSVETLJENSTVA** so bili izobraženci in učenjaki: Newton; Rousseau, Voltaire, Montesquieu.



d) Kje so zbrali vsa dotedanja človeška znanja francoski razsvetljenci? V Enciklopediji, ki je izhajala **21** let (1751-1772).

Kaj je enciklopedija? Knjižno delo s sistematičnim pregledom vsega človeškega znanja.

Popularni leposlovni deli tedanjega časa sta: **Robinson Crusoe** in **Guliverjeva potovanja**.

4. EVROPA RAZSVETLJENCEV IN PREPROSTIH LJUDI (U/106, 107)

- Zakaj naj bi se vladarji povezovali z misleci, filozofi?

- Zakaj se je v 18. stol. število popotnikov naglo povečevalo?

-Zaradi zgrajenih novih cest, velikih mest, povezanih z rednimi poštnimi kočijami; zaradi vedoželjnosti, potovanja so postala del učenja in vzgoje (učenje tujih jezikov, pripadnost Evropi).

- Kje so bila glavna središča evropskega kulturnega in umetniškega življenja v 18. stol.?

Pariz; Rim, Benetke, Firence; Dunaj, München, London



Prosojnica 1: **Podoba hudiča**
Vir: Slovenske narodne pripovedke

PRILOGA št. 4



Prosojnica 2: **Razsvetljeni mož**

Vir: Vovko, A. (1996). Nasmejana zgodovina: popotovanje skozi čas v 189 nasmehih. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 93.

<p style="text-align: center;">MISELNOST PAMETNIH IN PREPROSTIH, NEIZOBRAŽENIH LJUDI sredi 18. STOL.</p>	<p style="text-align: center;"><u>DANES</u></p>
<p>Treba je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - otroke tepsti - dekleta poročiti kot otroke z moškimi, ki jih ne poznajo - kmetje so samo za delo na svetu - berače in klateže javno bičati, vkleniti v verige in privezati na sramotilni oder - tatove pobesiti - morilce javno razsekati na kose - čarovnike sežgati - ljudi drugačne vere zapreti - komet je znanilec slabih časov - zoper nalezljive bolezni nositi rdeč trak - prodaja afriških črncev je pametna domislica častivrednega gospoda 	<ul style="list-style-type: none"> - jih ne tepemo - naj si svobodno izberejo moža - enakovredni z drugimi - so siromaki in jih ne smemo zato sramotiti - postaviti pred sodišče - proti smrtni kazni; v ječo - ne verjamemo v čarovnice - strpni do drugih ver - vraževernost - nihče ne sme odvzeti svobode drugemu človeku

Prosojnica 4: Rešitve 1. naloge z učno-delovnega lista



Prosojnica 5: **Isaac Newton**

Vir: Spremenili so svet: revolucionarji, prenovitelji in velikani duha (2005). Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 188.

ENCYCLOPÉDIE,
OU
DICTIONNAIRE RAISONNÉ
DES SCIENCES,
DES ARTS ET DES MÉTIERS,
PAR UNE SOCIÉTÉ DE GENS DE LETTRES.

Mis en ordre & publié par M. *DIDEROT*, de l'Académie Royale des Sciences & des Belles-Lettres de Prusse; & quant à la *PARTIE MATHÉMATIQUE*, par M. *D'ALEMBERT*, de l'Académie Royale des Sciences de Paris, de celle de Prusse, & de la Société Royale de Londres.

*Tantum series juncturaque pollet,
Tantum de medio sumptis accedit honoris!* HORAT.

TOME PREMIER.



A PARIS,

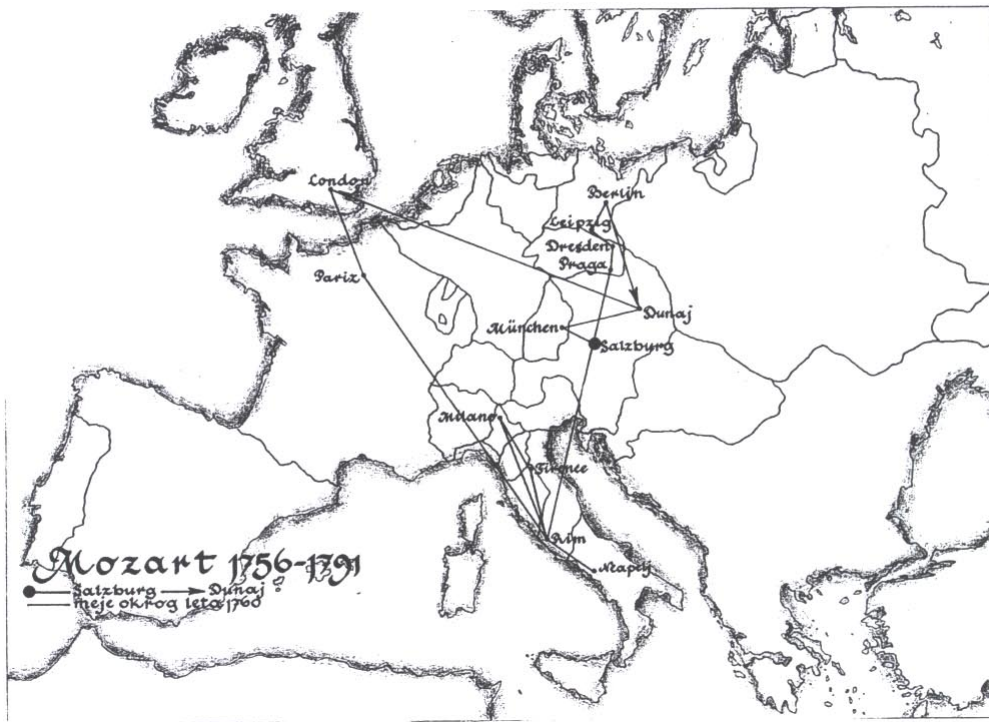
Chez { *BRIASSON*, rue Saint Jacques, à la Science.
DAVID l'aîné, rue Saint Jacques, à la Plume d'or.
LE BRETON, Imprimeur ordinaire du Roy, rue de la Harpe.
DURAND, rue Saint Jacques, à Saint Landry, & au Griffon.

M. D C C. L I.

Prosojnica 6: **Naslovna stran Enciklopedije**

Vir: Žvanut, M., Vodopivec, P. (1995). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 7. razred osnovne šole. Ljubljana: Mihelač, str. 114.

PRILOGA št. 9



Prosojnica 7: Zemljevid Mozartove Evrope



Prosojnica 8: Diližansa

Vir: Žvanut, M., Vodopivec, P. (1995). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 7. razred osnovne šole. Ljubljana: Mihelač, str. 117.

PRILOGA 10: PONOVI TVENI UČNI LIST:

RAZSVETLJENSTVO:

- nova miselnost v _____ stol. v Evropi
- _____ omogoča človeku spoznati svet okrog sebe

**KAKO SO ŽELELI
RAZSVETLJENCI
SPREMENITI SVET**

IDEJE RAZSVETLJENCEV

- a) spoštovanje temeljnih _____ pravic:
- _____
 - _____
 - _____
- b) Podpirajo _____ in _____ znanost.
- c) Za: _____
Proti: _____
- d) Ljudi cenijo zaradi njihovih _____.

GLAVNI PREDSTAVNIKI

Poveži filozofe, učenjake z ustreznimi opisi:

- J. J. ROUSSEAU - nemški filozof, ki je ljudi pozival, naj uporabljajo lastno pamet, razum
- D. DIDEROT - vnet zagovornik svobode posameznika
- VOLTAIRE - zbral vse tedanje znanje in ga izdal v Enciklopediji
- KANT - dolgo časa živel pri pruskem kralju, kritiziral cerkev in absolutizem
- NEWTON - zakon težnosti in gravitacije

učenjaki, izobraževalci

Kakšno je sporočilo karikature očeta in sina iz 18. stoletja?

Zakaj se je število popotnikov v 18. stol. naglo povečevalo?

Sličica predstavlja _____, ki so jo izdajali _____.

Enciklopedija je _____

Najtej nekaj znanih enciklopedij:

PRILOGA 11: PONOVI TVENI UČNI LIST: REŠITVE

RAZSVETLJENSTVO:

- nova miselnost v 18. stol. v Evropi
- **RAZUM** omogoča človeku spoznati svet okrog sebe

**KAKO SO ŽELELI
RAZSVETLJENCI
SPREMEMENITI SVET**

IDEJE RAZSVETLJENCEV

- a) spoštovanje temeljnih
ČLOVEKOVIH pravic:
- **SVOBODA**
 - **ENAKOST**
 - **pravica do ŽIVLJENJA, SREČE**
- b) Podpirajo **ŠOLSTVO** in znanost.
- c) Za: **VERSKO SVOBODO, STRPNOST**
Proti: **TELEŠNIH in SMRTNIH KAZNI**
- d) Ljudi cenijo zaradi njihovih **SPOSOBNOSTI**.

GLAVNI PREDSTAVNIKI

Poveži filozofe, učenjake z ustreznimi opisi:

- J. J. ROUSSEAU - nemški filozof, ki je ljudi pozival, naj uporabljajo lastno pamet, razum
- D. DIDEROT - vnet zagovornik svobode posameznika
- VOLTAIRE - zbral vse tedanje znanje in ga izdal v Enciklopediji
- KANT - dolgo časa živel pri pruskem kralju, kritiziral cerkev in absolutizem
- NEWTON - zakon težnosti in gravitacije
- učenjaki, izobraženci

Kakšno je sporočilo karikature očeta in sina iz 18. stoletja?
oče je obupal ob pogledu na sinca, ki se je vrnil domov dalečen in s pručsko po bavečni moči.
 Zakaj se je število popotnikov v 18. stol. naglo povečevalo?
- zaradi novih cest, poveszav mest s poštnimi kočijami, - zaradi vedbejšnosti, učena in izgojje

Sličica predstavlja **naslovno stran ENCIKLOPEDIJE**

ki so jo izdajali **FRANCOŠKI RAZSVETLJENCI**.

Enciklopedija je **knjižno delo s sistematičnim pregledom vsega človeškega znanja**

Najtej nekaj znanih enciklopedij:
Enciklopedija Slovenije
Oxfordova Enciklopedija

FILOZOFSKA FAKULTETA

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine

UČNA PRIPRAVA:
RAZVOJ SREDNJEVEŠKIH MEST

DATUM: 20. 03. 2007

IME IN PRIIMEK: Rok Dežman

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: Gimnazija Šentvid
Razred: 2. g
Datum: 30. 03. 2007
Predmet: Zgodovina
Učna tema: Evropa in svet v visokem in poznem srednjem veku.
Učna enota: Razvoj srednjeveških mest
Učne oblike: <ul style="list-style-type: none">▪ individualna učna oblika ali individualno delo.▪ frontalna učna oblika, frontalno delo.▪ netradicionalna frontalna učna oblika
Učne metode: <ul style="list-style-type: none">▪ metoda razlage.▪ metoda razgovora ali pogovora.▪ metoda demonstracije (metoda slikovne demonstracije).▪ metoda dela s pisnim gradivom.▪ metoda dela s slikovnim gradivom.▪ metoda pisno-grafični izdelkov.
Učne tehnike: diagram (piramida).
Učna sredstva: <p>- učila:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ učni list▪ grafična prosojnica: povzeto po: Hozjan, A. (2000).▪ slikovna prosojnica: Gombrich, E. (1991). http://www.stadt-leichlingen.de (20. 03. 2007) http://web383.area-18.server-home.net (19. 03. 2007) www2.fb1.uni-siegen.de (19. 03. 2007) www.prepolino.ch (19. 03. 2007) www.lehnswesen.de (19. 03. 2007) www.skofjaloka.info (19. 03. 2007) www.museum-viadrina.de (19. 03. 2007) www.mdc.hr (19. 03. 2007) www.bkg.bund.de (19. 03. 2007) <p>- učni pripomočki: projekcijsko platno, grafoskop</p>

Didaktične etape učnega procesa:

- Uvajanje.
- Obravnavanje nove učne snovi
- Urjenje
- Ponavljanje.
- Preverjanje.

Didaktična načela: nazornost, postopnost, sistematičnost, aktualizacija, vzgojnost, ustreznost, socializacija, ekonomičnost, aktivnost.

Medpredmetne povezave:

- družba – sestava družbenih slojev.
- državljska vzgoja in etika – sestava družbe in raznolikost družbenih slojev.
- geografija – delo z zemljevidom.

Novi pojmi:

- Hansa – združenje severno-nemških mest, ustanovljeno leta 1241.
- samouprava – lastna, samostojna uprava.
- statut – zakonik reda in določil, kot ustava.

Literatura:

- Berzelak, S. (2005). Zgodovina. Zbirka maturitetnih nalog z rešitvami 1999-2004. Ljubljana: Državni izpitni center.
- Gombrich, E. (1991). Kratka svetovna zgodovina za mlade bralce. Ljubljana: DZS in Pantal.
- Hozjan, A., Potočnik, D. (2000). Zgodovina 2. Učbenik za drugi letnik gimnazije. Ljubljana: DZS.
- Mihelič, D. (1996). Meščan sem. Iz življenja srednjeveških mest. Ljubljana: MN.
- Pavliha, B. (2002). Zgodovina na maturi 2003. Kamnik: ICO
- Šifrer, V. (2001). Delovni zvezek za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS.
- Štih, P. (2006). Latinska paleografija, Priročnik za vaje.
- <http://www.stadt-leichlingen.de> (20. 03. 2007)
- <http://web383.area-18.server-home.net> (19. 03. 2007)
- www2.fb1.uni-siegen.de (19. 03. 2007)
- www.prepolino.ch (19. 03. 2007)
- www.lehnswesen.de (19. 03. 2007)
- www.skofjaloka.info (19. 03. 2007)
- www.museum-viadrina.de (19. 03. 2007)
- www.mdc.hr (19. 03. 2007)
- www.bkg.bund.de (19. 03. 2007)

UČNI CILJI:

Urni cilji

Glavni ali kompleksni cilj:

- Učenci spoznajo razvoj, nastanek in življenje v srednjeveškem mesu.

Delni ali precizni cilji:

Uvodni del:

- Učenci spoznajo glavni cilj učne ure enote.

Glavni del:

1. NASTANEK SREDNJEVEŠKIH MEST

- Učenci spoznajo iz česa so se razvila prva srednjeveška mesta.
- Učenci spoznajo kdaj so nastala prva srednjeveška mesta.
- Učenci spoznajo središče česa so postale nove naselbine.
- Učenci spoznajo razliko med starimi antičnimi in novimi srednjeveškimi mesti.
- Učenci spoznajo v katerem obdobju je nastalo največ srednjeveških mest.
- Učenci spoznajo kje so najpogosteje nastala srednjeveška mesta.
- Učenci spoznajo zakaj je zemljiški gospod podeljeval pravice naselbini.
- Učenci spoznajo bistvene pravice, ki jih je zemljiški gospod podelil naselbini.
- Učenci poiščejo pravilne odgovore na zastavljena vprašanja v nalogah.

2. UPRAVNA STRUKTURA SREDNJEVEŠKEGA MESTA.

- Učenci spoznajo razliko med mestom in trgovom.
- Učenci spoznajo kaj je mestni statut.
- Učenci spoznajo kakšna pravila so bila zapisana v mestnem statutu.
- Učenci spoznajo kako je bila osnovana mestna uprava.
- Učenci poiščejo pravilne odgovore na zastavljena vprašanja v nalogah.

3. NASTANEK MESTNIH ZVEZ

- Učenci spoznajo kdaj so se začele oblikovati mestne zveze.
- Učenci spoznajo zakaj so se začela mesta med seboj povezovati.
- Učenci spoznajo kaj je Hansa.
- Učenci spoznajo tri najpomembnejša trgovska območja na evropskem področju v srednjem veku.
- Učenci poiščejo pravilne odgovore na zastavljena vprašanja v nalogah.

4. ŽIVLJENJE V SREDNJEVEŠKEM MESTU IN POLOŽAJ MEŠČANOV V NJEM

- Učenci spoznajo kako velika so bila srednjeveška mesta.
- Učenci spoznajo kako so srednjeveška mesta in meščani skrbeli za svojo varnost in red.
- Učenci spoznajo vlogo mestne straže.
- Učenci spoznajo kateri dve nevarnosti sta najbolj ogrožali prebivalce mesta.

- Učenci spoznajo slojevitost mestnega prebivalstva.
- Učenci spoznajo kdo je užival status meščana.

Zaključni del:

- Učenci pojasnijo pravilne odgovore, na zastavljena vprašanja.

Končni cilji:

Vsebinski:

- Učenci znajo pojasniti iz česa so se razvila prva srednjeveška mesta.
- Učenci znajo pojasniti kdaj so nastala prva srednjeveška mesta.
- Učenci znajo pojasniti središče česa so postale nove naselbine.
- Učenci znajo pojasniti razliko med starimi antičnimi in novimi srednjeveškimi mesti.
- Učenci znajo pojasniti v katerem obdobju je nastalo največ srednjeveških mest.
- Učenci znajo pojasniti kje so najpogosteje nastala srednjeveška mesta.
- Učenci znajo razložiti zakaj je zemljiški gospod podeljeval pravice naselbini.
- Učenci znajo pojasniti bistvene pravice, ki jih je zemljiški gospod podelil naselbini.
- Učenci znajo pojasniti razliko med mestom in trgov.
- Učenci znajo pojasniti kaj je mestni statut.
- Učenci znajo pojasniti kakšna pravila so bila zapisana v mestnem statutu.
- Učenci znajo pojasniti kako je bila osnovana mestna uprava.
- Učenci znajo pojasniti kdaj so se začele oblikovati mestne zveze.
- Učenci znajo pojasniti zakaj so se začela mesta med seboj povezovati.
- Učenci znajo pojasniti pojem Hansa.
- Učenci znajo na zemljevidu pokazati tri najpomembnejša trgovska območja na evropskem področju v srednjem veku.
- Učenci znajo pojasniti kako velika so bila srednjeveška mesta.
- Učenci znajo pojasniti kako so srednjeveška mesta in meščani skrbeli za svojo varnost in red.
- Učenci znajo pojasniti vlogo mestne straže v mestu.
- Učenci znajo pojasniti kateri dve nevšečnosti sta najbolj ogrožali prebivalce mesta.
- Učenci znajo razložiti slojevitost mestnega prebivalstva.
- Učenci znajo razložiti kdo je užival status meščana.

Procesni:

- Učenci zanje poiskati pravilne odgovore, za rešitev nalog.
- Učenci znajo aktivno poslušati med učno uro.
- Učenci znajo s pomočjo pisnega vira uriti vsebino.
- Učenci znajo sodelovati v razgovoru.
- Učenci znajo individualno reševati naloge.

Vzgojni:

- Učenci znajo pokazati predznanje.
- Učenci znajo pokazati svoje znanje.
- Učenci znajo spoštovati mnenja in odgovore drugih.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC oz. UČENCI	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE, UČILA in UČNI PRIPOMOČKI
2 minute	<p>Pozdravim učenke in učence in vprašam jih kako so.</p> <p>Pokažem slikovno prosojnico z gradom (katedralo) in pripadajočim ograjenim mestom ter vprašam kaj slika prikazuje?</p> <p>Povem, da je to srednjeveški grad (katedrala) in mesto, ki je nastalo v srednjem veku pod tem gradom (katedralo).</p> <p>Prosim dva dijaka, da razdelita učno delovne liste po razredu.</p> <p>Povem, da se bomo danes pogovarjali o tem KAKO SO TAKA SREDNJEVEŠKA MESTA NASTALA, KAKO SO BILA UREJENA, KAJ SE JE IZ NJIH RAZVILO IN KAKO JE POTEKALO ŽIVLJENJE V NJIH. Vendar pa se o tem ne bomo le pogovarjali temveč bomo aktivno delali z učno-delovnimi listi, ki jih dobivate. Te učno delovni listi, so sestavljeni tako, da imajo 4 osnovna poglavja, ki se nanašajo na razvoj srednjeveških mest in življenje v njih. Vsako poglavje pa je sestavljeno tako, da je v prvem delu najprej nekaj vsebine, ki jo bomo skupaj prebrali, nato pa še nekaj kratkih nalog, ki se nanašajo na prebrano vsebino in jih bomo reševali. Pa če pogledamo, kar k prvemu poglavju, ki govori o nastanku srednjeveških mest.</p>	<p>Dober dan, odgovorijo nazaj.</p> <p>Odgovorijo, da mesto in grad.</p> <p>Dijaka delita učno-delovne liste.</p>	<p><i>Netradicionalna frontalna učna oblika.</i></p> <p>Metoda dela s slikovnim gradivom.</p> <p>Učni pripomoček: grafoskop, platno.</p> <p>Učilo: slikovna prosojnica.</p> <p>Metoda razlage.</p>

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI/ URJENJE/ PONAVLJANJE/ PREVERJANJE

VSEBINSKI POUDARSKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
<p>1. NASTANEK SREDNJE VEŠKIH MEST 10 minut</p>	<p>Določim dijakinjo, ki bo začela brati besedilo prvega odstavka pod poglavjem »nastanek srednjeveških mest«.</p> <p>Kaj so postala novonastala mesta?</p> <p>Kje se je razvilo največ takih mest?</p> <p>Po čem so se razlikovala srednjeveška mesta od antičnih?</p> <p>Pritrdim odgovorom in povem, da je bil to šele začetni razvoj srednjeveških mest. Množični razvoj mest, pa se je začel po 10. stoletju. Vendar pa bomo raje nadaljevali z branjem, da bomo natančno ugotovili, kako dejansko so nastajala srednjeveška mesta. Določim dijaka, ki bo začel brati besedilo drugega odstavka pod poglavjem »nastanek srednjeveških mest«.</p>	<p>Bere tekst. Prebere: »Prva srednjeveška mesta so se razvila iz starih antičnih naselbin, ki so se ohranile po množičnem preseljevanju ljudstev v obdobju od 7 do 10 stoletja. Novonastala mesta so hitro postala upravno-trgovska središča, sedež škofije ter bivališče plemiških in kraljevskih rodbin. Največ takih mest, se je razvilo v današnji Italiji, Franciji in Nemčiji. Razlika med starimi antičnimi naselbinami in novimi srednjeveškimi mesti, pa je bila v tem, da so slednja imela samoupravo (mestni svet, sodnika in statut), bila so manjšega obsega, meščani v njih pa so bili med seboj enakopravni in svobodni.« (PRILOGA ŠT. 1).</p> <p>Odgovori, da upravno-trgovska središča, sedež škofije ter bivališče plemiških in kraljevskih rodbin.</p> <p>Odgovori, da v Italiji, Franciji in Nemčiji.</p> <p>Odgovori da v tem, da so imela samoupravo, da so bila manjša in da so bili meščani svobodni in enakopravni.</p> <p>Bere tekst. Prebere: »Veliko več srednjeveških mest, pa je nastalo povsem na novo in sicer v obdobju od 10. do 14. stoletja. Oblikovala</p>	<p><i>Netradicionalna frontalna učna oblika.</i></p> <p>Metoda dela s pisnim gradivom.</p> <p>Učilo: učno-delovni list.</p> <p>Metoda razlage.</p> <p>Metoda dela s pisnim gradivom.</p> <p>Učilo: učno-delovni list.</p>

	<p>V katerem obdobju je nastalo največ srednjeveških mest? Na katerih lokacijah, so se oblikovala mesta? Zakaj mislite, da ravno na tovrstnih lokacijah?</p> <p>Da pa bomo izvedeli, kaj natančneje se je dogajalo na teh lokacijah in kako je prišlo do prvega naseljevanja ljudi, bomo nadaljevali z branjem naslednjega odstavka, ki je poleg slike mestnega sejma. Določim dijakinjo, ki bo začela brati besedilo tretjega odstavka pod poglavjem »nastanek srednjeveških mest«.</p> <p>Trgovci in obrtniki, so se na teh lokacijah naselili in začeli s proizvodnjo obrtnih izdelkov in trgovino. Zakaj pa mislite, da jim je fevdalni gospod, podeljeval vedno več pravic? Kaj je imel od tega?</p> <p>Kakšne pravice, pa jim je fevdalni gospod podelil?</p>	<p>so se na t.i. lokacijah, ki so bile dobro tržišče. Te so bile: pod gradom; v okolici samostanov in cerkva; ob sotočju rek in na prehodu čez reke (mostovi); na križiščih poti in ob starih rimskih cestah.« (PRILOGA ŠT. 1).</p> <p>Odgovori, da v obdobju od 10. do 14. stoletja.</p> <p>Odgovori, da pod gradom, ob sotočju rek in križiščih prometnih cest.</p> <p>Odgovori, da zato ker so bila to območja, kjer se je gibalo večje število ljudi in tudi zato, ker so dajala nekakšno varnost (grad, samostan, cerkev).</p> <p>Bere tekst. Prebere: »Na teh lokacijah so se trgovci in obrtniki ustavljali in prodajali svoje imetje. S časoma pa so se z dovoljenjem zemljiškega gospoda in lastnika te lokacije, na njej stalno naselili. Fevdalni gospod je zaradi povečane obrtne proizvodnje in živahnega trgovanja naselbini in njenim prebivalcem začel dajati pravice do obrtnih, proizvodnih, trgovskih dejavnosti in do lastne vojske. Daleč najpomembnejša pravica naselbine, pa je bila pravico do rednih tedenskih in izrednih letnih sejmov. Ti novi privilegiji, pa so vodili naselbino najprej do statusa trga in končno do statusa mesta. Mestne pravice sta najprej podeljevala vladar in nadškof, nato pa še državni knezi.« (PRILOGA ŠT. 1)</p> <p>Odgovori, da zato ker je potem dobival od naseljencev še višje davke na njihov vedno večji dobiček.</p> <p>Odgovori, da pravice do obrtnih, proizvodnih, trgovskih dejavnosti,</p>	<p>Metoda razlage.</p> <p>Metoda dela s pisnim gradivom. Učilo: učno-delovni list.</p>
--	--	---	---

	<p>Kdo pa je naselbini podelil mestne pravice?</p> <p>Zdaj pa sami rešite naloge od 1 do 5 na učno-delovnem listu, na strani 1 in 2 (PRILOGA ŠT. 1). Pri reševanju si pomagajte z besedilom, pod naslovom »nastanek srednjeveških mest«, ki smo ga ravnokar brali. Za reševanje imate natančno 3 minute časa. Po izteku treh minut, bomo skupaj preverili pravilnost rešitev. Ko bomo vse naloge preverili boste lahko še kaj dopisali.</p> <p>Čas je potekel. Zdaj bomo preverili pravilnost rešitev. Določim dijaka, ki bo začel brati rešitve prve naloge.</p> <p>Nadaljujem s preverjanjem nalog (PRILOGA ŠT. 2), tako da kličem učence in učenke. Medtem, ko berejo rešitev, pozorno spremljam pravilnost rešitev, jih dopolnjuje in popravljam, v primeru če so napačne.</p>	<p>lastne vojske in sejmov. Odgovori, da vladar, nadškof in deželni knez.</p> <p>Vsi samostojno rešujejo naloge v učno-delovnem listu. Individualno rešujejo naloge.</p> <p>Poklicani dijak prebere rešitev naloge.</p>	<p><i>Frontalna učna oblika.</i> Metoda razlage.</p> <p><i>Individualna učna oblika.</i> Metoda pisno-grafičnih izdelkov. Učilo: učno-delovni list.</p> <p><i>Netradicionalna učna oblika.</i> Metoda razgovora.</p>
<p>2. UPRAVNA STRUKTURA SREDNJE VEŠKEGA MESTA 8 minut</p>	<p>Pokažem prosojnico (PRILOGA ŠT. 3), na kateri je faksimile prvega poznanega privilegija za meščane Ljubljane. Povem, da gre za kopijo prve poznane listine, Koroškega vojvode, v kateri je podelil privilegije meščanom mesta Ljubljana.</p> <p>Določim dijakinjo, ki bo prebrala krajši sestavek o listini.</p>	<p>Bere tekst. Prebere: »Pričujočo listino je izdal Koroški vojvoda HENRIK TIROLSKI leta 1320 in jo namenil meščanom Ljubljane. S to listino je meščanom določil, da mora vsak meščan v Ljubljani imeti hišo in zanjo plačevati davke. Določil je tudi to, da je vsak meščan Ljubljane dolžan skrbeti za varnost in red v mestu. Podelil pa jim je tudi pravico, da lahko vsak meščan aretira svojega denarnega ali materialnega dolžnika in mu zaseže tolikšno vrednost imetja, da bo</p>	<p><i>Netradicionalna frontalna učna oblika.</i> Metoda slikovne demonstracije. Metoda razlage. Učni pripomoček: grafoskop, platno. Učilo: prosojnica (PRILOGA ŠT 3). Metoda besedne demonstracije. Učilo: Pisni vir – interpretacija vsebine listine. (PRILOGA ŠT. 4).</p>

	<p>V nadaljevanju, pa bomo izvedeli nekaj o tem, kako je bilo mesto upravno urejeno in katere institucije so se v njemu že razvile. Začeli bomo z drugim poglavjem, ki nosi naslov »upravna struktura srednjeveškega mesta«.</p> <p>Določim dijakinjo, ki bo začela brati besedilo tretjega odstavka pod poglavjem »upravna struktura srednjeveškega mesta«.</p> <p>Da ponovimo.</p> <p>Po čem se je mesto razlikovalo od trga?</p> <p>Razložim, da ker je mesto nastalo na ozemlju fevdalca je ta od meščanov pobiral davke in druge naturalne dajatve. V zameno za to, pa je mestu podelil MESTNI STATUT, ki je bil zbirka vseh pravil. (PRILOGA ŠT. 1). Določim dijaka ki bo prebral alinee drugega odstavka pod poglavjem »upravna struktura srednjeveškega mesta«.</p> <p>Pomislite in povejte, ali imamo mi kakšen podoben statut, ki nam določa podobna pravila.</p> <p>Bomo kar nadaljevali naprej z branjem naslednjega odstavka, ki govori o mestni upravi.</p> <p>Določim dijaka, ki bo začel brati besedilo tretjega odstavka pod poglavjem »upravna struktura srednjeveškega mesta«.</p>	<p>poplačan njegov dolg. (PRILOGA ŠT. 4).</p> <p>Bere tekst. Prebere: »Naselbina je praviloma najprej dobila trške in kasneje z razcvetom gospodarstva še mestne pravice. Mesto je postalo najpopolnejša oblika urbanega življenja in se je od trga razlikovalo po tem, da je bilo veliko večjega obsega; bilo ograjeno z obzidjem; imelo večje število hiš in naselitvenih prostorov; imelo večje število prebivalcev.« (PRILOGA ŠT. 1).</p> <p>Odgovori, da po velikosti, številu hiš in prebivalcev.</p> <p>Bere tekst. Prebere: »lastniki v mestu, upravljanju mesta, mestnih dolžnostih, vsakdanjem življenju v mestu. (PRILOGA ŠT. 1).</p> <p>Odgovori, da bi to lahko bila ustava.</p> <p>Bere tekst. Prebere: »Mestni statut je določal način kako se upravlja mesto. Zato je predvidel, mestno upravo, ki sta jo tvorila;</p> <p style="text-align: center;">MESTNI SODNIK – Njegova naloga je,</p>	<p>Metoda razlage.</p> <p>Metoda dela s pisnim gradivom. Učilo: učno-delovni list.</p> <p>Metoda razlage.</p> <p>Metoda dela s pisnim gradivom. Učilo: učno-delovni list.</p> <p>Metoda razlage.</p> <p>Metoda dela s pisnim gradivom. Učilo: učno-delovni list.</p>
--	---	--	--

	<p>Kakšno nalogo je imel mestni sodnik? Za kaj je skrbel mestni svet?</p> <p>Zdaj pa bomo skupaj rešili naloge od 1 do 3 na učno-delovnem listu, na strani 2 in 3 (PRILOGA ŠT. 1). Pri reševanju si bomo pomagali z besedilom, pod naslovom »upravna struktura srednjeveškega mesta«, ki smo ga ravnokar brali. Določim dijaka, ki bo prebral prvo vprašanje in naj odgovori. S pomočjo preverjanja dobim odgovore na vprašanja in počakam, da jih dijaki in dijakinje zapišejo. Rešitve PRILOGA ŠT. 2.</p>	<p>da razsoja o manjših in večjih sporih med meščani in varuje mestne simbole (grb, zastava, ...). Bil je tudi na čelu mestnega sveta, zato so ga imenovali tudi župan.</p> <p>MESTNI SVET – Skrbel je za denarne zadeve, imel nadzor nad obrtjo, trgovino in vsakdanjimi nujnimi opravili v mestu (skrb za čistočo, zdravstvo in gradnje). Iz članov mestnega sveta, si je mestni sodnik pogosto imenoval ožji ali mali svet, ki je skrbel za posamezne naloge mestne uprave.« (PRILOGA ŠT. 1).</p> <p>Odgovori, da je razsojal, načeloval mestu, skrbel za simbole. Odgovori, da za finance in trgovino.</p> <p>Poklicani dijak oz. dijakinja pove pravičen odgovor.</p>	<p><i>Frontalna učna oblika</i> Metoda razlage. <i>Netradicionalna frontalna učna oblika.</i> Metoda pisno grafičnih izdelkov. Metoda razgovora. Učilo: učno-delovni list.</p>
<p>3. NASTANE K MESTNIH ZVEZ 7 minut</p>	<p>Povem, da se bomo v nadaljevanju pogovarjali o nastanku mestnih zvez. Razložim, da so se ste oblikovale v 12. stoletju in to s povezovanjem večjih gospodarsko uspešnih mest, ki so se združevala v korist pospeševanja trgovine, proizvodnje ter zaščite izdelkov pred konkurenco in rečnimi in morskimi roparji.</p> <p>Določim dijaka, ki bo začel brati besedilo tretjega odstavka pod poglavjem »nastanek mestnih zvez«.</p>	<p>Bere tekst. Prebere: »Najbolj nazoren primer povezovanja večjih gospodarsko uspešnih mest je bila HANZEATSKA ZVEZA, imenovana tudi HANZA. Ta je povezovala današnja severno Nemška, Nizozemska in Poljska obmorska mesta in tvorila</p>	<p><i>Netradicionalna frontalna učna oblika.</i> Metoda razlage. Metoda besedne demonstracije. Učilo: učno-delovni list.</p>

	<p>Povzamem, da so se oblikovala tri trgovska območja. Ta so bila: SEVERNO TRGOVSKO – BALTIŠKO OBMOČJE, SREDOZEMSKO TRGOVSKO OBMOČJE in ZAHODNO TRGOVSKO OBMOČJE.</p> <p>Zdaj pa sami rešite nalogi 1 in 2 na učno-delovnem listu, na strani 3 in 4 (PRILOGA ŠT. 1). Pri reševanju si pomagajte z besedilom, pod naslovom »nastanek mestnih zvez«, ki smo ga ravnokar brali. Za reševanje imate natančno 3 minute časa. Po izteku treh minut, bomo skupaj preverili pravilnost rešitev. Ko bomo vse naloge preverili boste lahko še kaj dopisali.</p> <p>Čas je potekel. Zdaj bomo preverili pravilnost rešitev. Določim dijaka, ki bo začel brati rešitve prve naloge. Rešitev druge naloge, pa pokažem na slikovni prosojnici. (PRILOGA ŠT. 2 in 3).</p>	<p>SEVERNO TRGOVSKO – BALTIŠKO OBMOČJE. Poleg tega območja, se je živahna trgovina razvila tudi med severno Italijanskimi mesti, ki so tvorila t.i. SREDOZEMSKO TRGOVSKO OBMOČJE. Obalna zahodnoevropska mesta današnje severne Francije in Belgije, pa so se povezovala v ZAHODNO EVROPSKO TRGOVSKO OBMOČJE. (PRILOGA ŠT. 1).</p> <p>Vsi samostojno rešujejo naloge v učno-delovnem listu. Individualno rešujejo naloge.</p> <p>Poklicani dijak prebere rešitev naloge.</p>	<p>Metoda razlage.</p> <p><i>Frontalna učna oblika.</i> Metoda razlage.</p> <p><i>Individualna učna oblika.</i> Metoda pisno-grafičnih izdelkov. Učilo: učno-delovni list. <i>Netradicionalna frontalna učna oblika.</i> Metoda razgovora. Metoda slikovne demonstracije. Učni pripomoček: grafoskop, platno. Učilo: prosojnica (PRILOGA ŠT 2 in 3).</p>
<p>4. POLOŽAJ MEŠČAN OV IN</p>	<p>Povem, da so fevdalci trgov in mestom z ustanovnimi listinami določili tudi pravice meščanov. Nastali so t.i. mestni privilegiji, ki so tvorili mestne zakonike – statute. V njih je bila natančno določena</p>		<p><i>Frontalna učna oblika</i> Metoda razlage.</p>

<p>ŽIVLJENJE V SREDNJE VEŠKEM MESTU 15 minut</p>	<p>vloga, položaj in način življenja meščanov v takratni družbi. Podobno, kot je bilo napisano na listini, ki jo je izdal Henrik Tirolski za Ljubljano. Da pa bomo izvedeli še nekaj o varnosti v srednjeveškem mestu in položaju meščanov v njem. Bomo kar nadaljevali z branjem prvega odstavka pod podnaslovom »življenje v mestu«, na listu.</p> <p>Določim dijaka, ki bo začel brati besedilo prvega odstavka pod podpoglavjem »Življenje v mestu«.</p> <p>Kdaj so meščani začeli graditi trdno obzidje s stolpi? Zakaj pa so ga gradili? Kako mislite, so financirali izgradnjo obzidja in nasploh obrambo mesta? Kakšna je bila vloga mestne straže?</p> <p>Da pa bomo izvedeli kaj še je imelo mesto za svojo obrambo, bomo nadaljevali z branjem naslednjega odstavka.</p> <p>Določim dijaka, ki bo začel brati besedilo drugega odstavka pod podpoglavjem »življenje v mestu«.</p> <p>Za zaključek tega podpoglavja, pa še nekaj o življenju v</p>	<p>Bere tekst. Prebere: »Srednjeveška mesta so bila praviloma majhna in so štela le nekaj tisoč prebivalcev. Te so takoj, ko je mesto dobilo mestne pravice, začeli graditi trdno obzidje s stolpi, za lastno varnost in obrambo – morali so se namreč zavarovati pred oblaganjem raznih vojsk. Za vzdrževanje obzidja in bojevanje, so skrbeli prebivalci sami. Mestna straža, pa je dopolnjevala varnostni sistem, pri vseh mestnih vratih z nočnimi obhodi po mestu.« (PRILOGA ŠT. 1).</p> <p>Odgovori, da takoj po tem ko so dobili mestne pravice.</p> <p>Odgovori, da zaradi lastne varnosti.</p> <p>Odgovori, da z zbiranjem lastnih sredstev, davkov.</p> <p>Odgovori, da kot dopolnilo varnosti mesta.</p> <p>Bere tekst. Prebere: »Mesto pa je imelo tudi svojo orožarno, kjer je bilo shranjeno orožje in municija, vsak meščan pa si je moral tudi sam nabaviti puško in sabljo na svoj račun. /.../ V času vojne nevarnosti so morali meščani hoditi na stražo k vsem mestnim vratom in na mestno obzidje.« (PRILOGA ŠT. 1).</p>	<p><i>Netradicionalna frontalna učna oblika.</i></p> <p>Metoda dela s pisnim gradivom.</p> <p>Učilo: učno-delovni list.</p> <p>Metoda razlage.</p> <p>Metoda besedne demonstracije.</p> <p>Učilo: učno-delovni list.</p> <p>Metoda razlage.</p>
---	---	---	---

<p>srednjeveškem mestu. Določim dijaka, ki bo začel brati besedilo tretjega odstavka pod podpoglavjem »življenje v mestu«.</p> <p>Kdo je skrbel za ustrezno javno čistočo in varnost v mestu? Kakšne so bile po vašem mnenju higienske razmere v srednjeveškem mestu? Kaj prikazuje spodnja slika na učno-delovnem listu?</p> <p>Zdaj pa sami rešite nalogi 1 in 2 na učno-delovnem listu, na strani 5 (PRILOGA ŠT. 1). Pri reševanju si pomagajte z besedilom, pod podnaslovom »življenje v mestu«, ki smo ga ravnokar brali. Za reševanje imate natančno 3 minute časa. Po izteku treh minut, bomo skupaj preverili pravilnost rešitev. Ko bomo vse naloge preverili boste lahko še kaj dopisali.</p> <p>Čas je potekel. Zdaj bomo preverili pravilnost rešitev. Določim dijaka, ki bo začel brati rešitve prve naloge.</p> <p>Nadaljujem s preverjanjem nalog (PRILOGA ŠT. 2), tako da kličem učence in učenke. Medtem, ko berejo rešitev, pozorno spremljam pravilnost rešitev, jih dopolnjuje in popravljam, v primeru če so napačne.</p>	<p>Bere tekst. Prebere: »Mesto je skrbelo tudi za svoj bivalni prostor in mu namenilo vrsto predpisov. Organiziranih je bilo več javnih služb, ki so skrbele predvsem za ustrezno javno čistočo in varnost. Ker higienske razmere niso bile urejene, so pogosto izbruhnile različne nalezljive bolezni (kuga in gobavost), ki so se razvile v epidemije. S posebnim mestnim določilom, pa se je kaznovalo mestne goljufe, ki so se zaradi spletkarjenja znašli pred sodnikom.« (PRILOGA ŠT. 1). Odgovori, da javne službe.</p> <p>Odgovori, da katastrofalne. Odgovori, da namakanje goljufivega peka v vodo, kaznovanje goljufa.</p> <p>Vsi samostojno rešujejo naloge v učno-delovnem listu. Individualno rešujejo naloge.</p> <p>Poklicani dijak prebere rešitev naloge.</p>	<p>Metoda dela s pisnim gradivom. Učilo: učno-delovni list.</p> <p>Metoda dela s slikovnim gradivom. Učilo: učno-delovni list. (PRILOGA ŠT. 1, str. 4) Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p> <p><i>Individualna učna oblika.</i> Metoda pisno-grafičnih izdelkov. Učilo: učno-delovni list.</p> <p><i>Netradicionalna frontalna učna oblika.</i> Metoda razgovora.</p>
---	--	--

ZAKLJUČNI DEL: PONAVLJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
3 minute	<p>Zastavim nekaj ponovitvenih vprašanj.</p> <p>Na katerih lokacijah, so se oblikovala mesta?</p> <p>V katerem obdobju je nastalo največ srednjeveških mest?</p> <p>Kdo pa je naselbini podelil mestne pravice?</p> <p>Po čem se je mesto razlikovalo od trga?</p> <p>Kakšno nalogo je imel mestni sodnik?</p> <p>Za kaj je skrbel mestni svet?</p> <p>Kakšna je bila higiena v srednjeveškem mestu?</p>	<p>Odgovori, da ob sotočju rek, ob mostu, pod gradom.</p> <p>Odgovori, da med 10. in 14. stoletjem.</p> <p>Odgovori, da vladar, nadškof in državni knez.</p> <p>Odgovori, da po velikosti, številu prebivalcev.</p> <p>Odgovori, da je razsojal in skrbel za zaščito mestnih simbolov.</p> <p>Odgovori, da za finance in red v mestu.</p> <p>Odgovori, da zelo slaba.</p>	<p><i>Netradicionalna frontalna učna oblika.</i></p> <p>Metoda razgovora.</p>

PRILOGE

PRILOGA ŠT. 1 – UČNO DELOVNI LIST PO VSEBINSKIH POUDARKIH.

PRILOGA ŠT. 2 – REŠITVE NALOG UČNO-DELOVNEGA LISTA in ZAPIS UČNE SNOVI

PRILOGA ŠT. 3 – GRAFIČNA IN SLIKOVNE PROSOJNICE

PRILOGA ŠT. 4 – ZGODOVINSKI VIR ZA BESEDNO DEMONSTRACIJO.

PRILOGA ŠT. 1 – UČNO DELOVNI LIST PO VSEBINSKIH POUČILIH.

1. NASTANEK SREDNJEVEŠKIH MEST

1. Prva srednjeveška mesta so se razvila iz starih antičnih naselbin, ki so se ohranile po množičnem preseljevanju ljudstev v obdobju od 7 do 10 stoletja. Novonastala mesta so hitro postala upravno-trgovska središča, sedež škofije ter bivališče plemiških in kraljevskih rodbin. Največ takih mest, se je razvilo v današnji Italiji, Franciji in Nemčiji. Razlika med starimi antičnimi naselbinami in novimi srednjeveškimi mesti, pa je bila v tem, da so srednjeveška;

- imela samoupravo (mestni svet, sodnika in statut),
- bila manjšega obsega,
- meščani v njih so bili med seboj enakopravni in svobodni.

2. Veliko več srednjeveških mest, pa je nastalo povsem na novo in sicer v obdobju od 10. do 14. stoletja. Oblikovala so se na t.i. lokacijah, ki so bile dobro tržišče. Te so bile:

- pod gradom, v bližini samostanov in cerkva,
- ob sotočju rek in na prehodu čez reke (mostovi),
- na križiščih poti in ob starih rimskih cestah.



Vir: www.prepolino.ch (19. 03. 2007)

Vir: www2.fb1.uni-siegen.de (19.

03. 2007)

3. Na teh lokacijah so se trgovci in obrtniki ustavljali in prodajali svoje imetje. S časom pa so se z dovoljenjem zemljiškega gospoda in lastnika te lokacije, na njej stalno naselili. Fevdalni gospod je zaradi povečane obrtne proizvodnje in živahnega trgovanja naselbini in njenim prebivalcem začel dajati pravice do obrtnih, proizvodnih, trgovskih dejavnosti in do lastne vojske. Daleč najpomembnejša pravica naselbine, pa je bila pravico do rednih tedenskih in izrednih letnih sejmov. Ti novi privilegiji, pa so vodili naselbino najprej do statusa trga in končno do statusa mesta. Mestne pravice sta najprej podeljevala vladar in nadškof, nato pa še državni knezi. (Hozjan, A. 2000).



Vir: www.lehnswesen.de (19. 03. 2007)

NALOGE

Odgovori na zastavljeno vprašanje pri posamezni nalogi. Pri odgovoru, naj ti bodo v pomoč besedilo in slike pod naslovom »NASTANEK SREDNJEVEŠKIH MEST«.

1. NAVEDI DVE (2) RAZLIKI, KI STA SREDNJEVEŠKO MESTNO NASELBINO RAZLIKOVALI OD ANTIČNE.

2. VEČINA EVROPSKIH SREDNJEVEŠKIH URBANIH NASELIJ JE NASTALA MED:

- A. 7. in 10. stoletjem,
- B. 5. in 7. stoletjem,
- C. 10. in 14. stoletjem.

(obkroži črko pred pravilnim odgovorom)

3. OBKROŽI PRAVILNO TRDITEV:

- A. V nemškem cesarstvu je tržne oziroma mestne pravice podeljeval le vladar.
- B. V nemškem cesarstvu so tržne oziroma mestne pravice podeljevali vladar, nadškof in državni knezi.

4. NAVEDI TRI (3) NAJPOGOSTEJŠE LOKACIJE NA KATERIH SO SE OBLIKOVALA SREDNJEVEŠKA MESTA IN POJASNI, ZAKAJ JE BILA LEGA TEH LOKACIJ UGODNA ZA NASTANEK IN RAZVOJ MEST.

5. NAŠTEJ TRI (3) MESTNE PRAVICE, KI JIH JE USTANOVITELJ MESTA PODELIL MEŠČANOM.

2. UPRAVNA STRUKTURA SREDNJEVEŠKEGA MESTA

1. Naselbina je praviloma najprej dobila trške in kasneje z razcvetom gospodarstva še mestne pravice. Mesto je postalo najpopolnejša oblika urbanega življenja in se je od trga razlikovalo po tem, da je;

- bilo veliko večjega obsega,
- bilo ograjeno z obzidjem,
- imelo večje število hiš in naselitvenih prostorov,
- imelo večje število prebivalcev.



Vir: www.skofialoka.info (19. 03. 2007)

Vir: www.museum-viadrina.de (19. 03. 2007)

2. Zato ker je mesto nastalo na ozemlju fevdalca je ta od meščanov pobiral davke in druge naturalne dajatve. V zameno za to, pa je mestu podelil MESTNI STATUT, ki je bil zbirka vseh pravil o;

- lastnini v mestu,
- način upravljanja mesta,
- mestnih dolžnostih,
- vsakdanjem življenju v mestu.

03. 2007)



Vir: www.mdc.hr (19.

3. Mestni statut je določal način kako se upravlja mesto. Zato je predvidel, mestno upravo, ki sta jo tvorila;

- **MESTNI SODNIK –**

Njegova naloga je, da razsoja o manjših in večjih sporih med meščani in varuje mestne simbole (grb, zastava, ...). Bil je tudi na čelu mestnega sveta, zato so ga imenovali tudi župan.

- **MESTNI SVET –**

Skrbel je za denarne zadeve, imel nadzor nad obrtjo, trgovino in vsakdanjimi nujnimi opravili v mestu (skrb za čistočo, zdravstvo in gradnje). Iz članov mestnega sveta, si je mestni sodnik pogosto imenoval ožji ali mali svet, ki je skrbel za posamezne naloge mestne uprave.



Vir: www.stadt-leichlingen.de (20. 03. 2007)

NALOGE

Odgovori na zastavljeno vprašanje pri posamezni nalogi. Pri odgovoru, naj ti bodo v pomoč besedilo in slike pod naslovom »UPRAVNA STRUKTURA SREDNJEVEŠKEGA MESTA«.

1. NAVEDI ŠTIRI (4) RAZLIKE, PO KATERIH SE JE MESTO RAZLIKOVALO OD TRGA.

2. POVEŽI POJME V LEVEM IN DESNEM STOLPCU TAKO, DA ČRKO IZ LEVEGA STOLPCA PRIPIŠEŠ NA ČRTICO PRED USTREZNO RAZLAGO V DESNEM STOLPCU.

- A. Mestni statut ___ Odločanje o vseh pomembnejših vprašanjih, o denarnih zadevah, nadzoru obrti in trgovine.
- B. Mestni sodnik ___ Pravna opredelitev ureditve mesta, uprave, pravic in dolžnosti meščanov in ustanov.
- C. Mestni svet ___ Zastopanje mesta navzven, vodenje mestne uprave, razsojanje in skrb za mestne simbole (zastava, grb).

3. OBKROŽI DVE (2) PRAVILNI TRDITVI, KI SE NANAŠATA NA UPRAVNO UREDITEV MESTA.

- A. Na čelu mestnega sveta je bil mestni sodnik (župan), ki je zastopal mesto pred vladarjem ali gospodom.
- B. Do poznega srednjega veka so v mestnih svetih imeli poglavitno vlogo obrtni pomočniki.
- C. Pomembno mesto v mestni samoupravi je imel tudi cerkveni dostojanstvenik, ki je živel v mestu.
- D. Iz članov mestnega sveta si je sodnik pogosto imenoval ožji ali mali svet, v katerem je vsak opravljal eno od pomembnih funkcij mestne uprave.

3. NASTANEK MESTNIH ZVEZ

1. Najbolj nazoren primer povezovanja večjih gospodarsko uspešnih mest je bila HANZEATSKA ZVEZA, imenovana tudi HANZA. Ta je povezovala današnja severno Nemška, Nizozemska in Poljska obmorska mesta in tvorila SEVERNO TRGOVSKO – BALTIŠKO OBMOČJE. Poleg tega območja, se je živahna trgovina razvila tudi med severno Italijanskimi mesti, ki so tvorila t.i. SREDOZEMSKO TRGOVSKO OBMOČJE. Obalna zahodnoevropska mesta današnje severne Francije in Belgije, pa so se povezovala v ZAHODNO EVROPSKO TRGOVSKO OBMOČJE. (Hozjan, A. 2000).

NALOGE

Reši nalogi. Pri odgovoru, naj ti bo v pomoč besedilo pod naslovom »NASTANEK MESTNIH ZVEZ«.

1. KATERA TRI (3) TRGOVSKA OBMOČJA SO SE OBLIKOVALA NA EVROPSKEM PODROČJU.

2. NA SPODNJEM ZEMLJEVIDU OZNAČI TRI (3) TRGOVSKA OBMOČJA, KI SO SE RAZVILA NA EVROPSKEM PODROČJU.



Vir: www.bkg.bund.de (19. 03. 2007)

4. ŽIVLJENJE V SREDNJEVEŠKEM MESTU IN POLOŽAJ MEŠČANOV V NJEM

ŽIVLJENJE V MESTU

1. Srednjeveška mesta so bila praviloma majhna in so štela le nekaj tisoč prebivalcev. Te so takoj, ko je mesto dobilo mestne pravice, začeli graditi trdno obzidje s stolpi, za lastno varnost in obrambo – morali so se namreč zavarovati pred oblaganjem raznih vojsk. Za vzdrževanje obzidja in bojevanje, so skrbeli prebivalci sami. Mestna straža, pa je dopolnjevala varnostni sistem, pri vseh mestnih vratih z nočnimi obhodi po mestu. (Hozjan, A. 2000).

2. Mesto pa je imelo tudi svojo orožarno, kjer je bilo shranjeno orožje in municija, vsak meščan pa si je moral tudi sam nabaviti puško in sabljo na svoj račun. /.../ V času vojne nevarnosti so morali meščani hoditi na stražo k vsem mestnim vratom in na mestno obzidje. (Šifrer, V. 2001).



Vir: www.prepolino.ch (19. 03. 2007)



3. Mesto je skrbelo tudi za svoj bivalni prostor in mu namenilo vrsto predpisov. Organiziranih je bilo več javnih služb, ki so skrbele predvsem za ustrezno javno čistočo in varnost. Ker higienske razmere niso bile urejene, so pogosto izbruhnile različne nalezljive bolezni (kuga in gobavost), ki so se razvile v epidemije. S posebnim mestnim določilom, pa se je kaznovalo mestne goljufe, ki so se zaradi spletkarjenja znašli pred sodnikom. (Pavliha, B. 2002).

Vir: <http://web383.area-18.server-home.net> (19. 03. 2007)

NALOGA

Odgovori na zastavljeno vprašanje pri posamezni nalogi. Pri odgovoru, naj ti bodo v pomoč besedilo in slike pod naslovom »ŽIVLJENJE V SREDNJEVEŠKEM MESTU IN POLOŽAJ MEŠČANOV V NJEM« in podnaslovom »ŽIVLJENJE V MESTU«.

1. POJASNI KAKO JE BILO POSKRBLJENO ZA OBRAMBO IN VARNOST MESTA?

2. POJASNI KATERI DVE (2) NEVŠEČNOSTI STA POGOSTO OGROŽALI PREMOŽENJE IN ŽIVLJENJE PREBIVALSTVA V SREDNJEVEŠKEM MESTU?

NA KAKŠEN NAČIN SO MESTA POSKUŠALA PREPREČITI TE NEVŠEČNOSTI IN KAKO SO KAZNOVALA SPLETKARJE?

POLOŽAJ MEŠČANOV V MESTU IN SLOJEVITOST MESTNEGA PREBIVALSTVA

1. Srednjeveško mestno prebivalstvo, se je med seboj ločevalo predvsem po načinu življenja ter pravicah in dolžnostih, ki so jih imeli do mesta. Ni pa bil vsak prebivalec mesta hkrati tudi njegov meščan. Med prave meščane so spadali le poklicni trgovci, obrtniki, bankirji in vsi tisti, ki so se v mestu rodili, se vanj poročili, ali pa si tam kupili hišo. Se pravi, vsi tisti, ki so bili deležni mestnih privilegijev. Številni, ki pa teh pogojev niso izpolnjevali, pa so v mestu lahko živeli, vendar niso uživali statusa meščana. Med slednje pa so spadali plemiči, mestna duhovščina, Judje in različni delavci. (Pavliha, B. 2002).

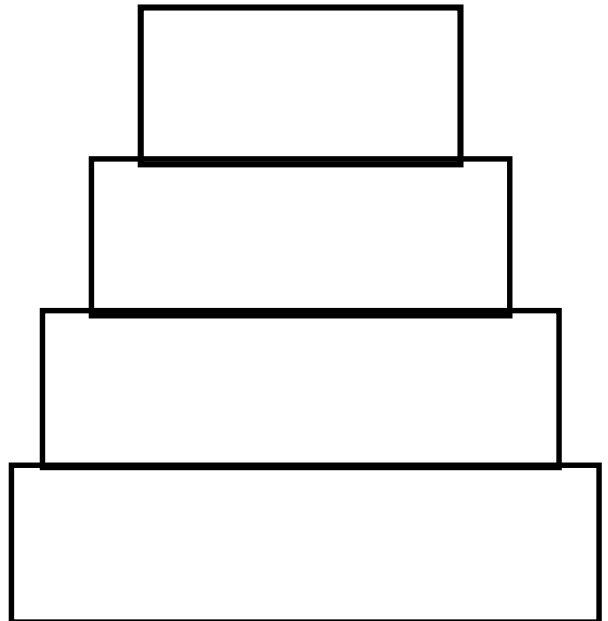
NALOGE

Odgovori na zastavljeno vprašanje pri posamezni nalogi. Pri odgovoru, naj ti bo v pomoč besedilo pod naslovom »ŽIVLJENJE V SREDNJEVEŠKEM MESTU IN POLOŽAJ MEŠČANOV V NJEM« in podnaslovom »POLOŽAJ MEŠČANOV V MESTU IN SLOJEVITOST MESTNEGA PREBIVALSTVA«.

1. POJASNI KDO JE LAHKO POSTAL PRAVI MEŠČAN?

2. POZORNO PREBERI SPODNJE BESEDILO, KI GOVORI O PREMOŽENJSKIH RAZLIKAH SREDNJEVEŠKE DRUŽBE. NATO PA SMISELNO DOPOLNI DIAGRAM (PIRAMIDA), TAKO DA BO V ZGORNJEM DELU DIAGRAMA NAJPREMOŽNEJŠI IN V SPODNJEM DELU NAJMANJ PREMOŽNI SLOJ PREBIVALCEV SREDNJEVEŠKEGA MESTA.

»Meščani (obrtniki in trgovci) so živeli od mestne obrti, trgovine in kreditnih poslov. Te dejavnosti so jim omogočile, da so se znašli na samem vrhu v piramidi najpremožnejših prebivalcev. Vendar pa tam pa niso bili sami. Prvo mesto po premoženju so si delili z, v mestu živečim plemstvom, ki je živelo izjemno razkošno življenje (draga oblačila in nakit). Prostor pod vrhom, pa sta si delila dva sloja: sloj lastnikov obrtnih delavnic in obratov ter sloj uradnikov in »birokratskih« uslužbencev. Naslednji sloj je predstavljal širok sloj pripravnikov in vajencev, večinoma neizobraženih delavcev, zaposlenih pri prej omenjenih lastnikih obrtnih delavnicah. Na dnu piramide, pa so se znašli brezposelni, reveži, kriminalci, ostareli in invalidi.« (Hozjan, A. 2000).



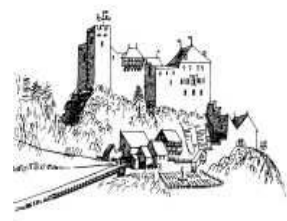
1. NASTANEK SREDNJEVEŠKIH MEST

1. Prva srednjeveška mesta so se razvila iz starih antičnih naselbin, ki so se ohranile po množičnem preseljevanju ljudstev v obdobju od 7 do 10 stoletja. Novonastala mesta so hitro postala upravno-trgovska središča, sedež škofije ter bivališče plemiških in kraljevskih rodbin. Največ takih mest, se je razvilo v današnji Italiji, Franciji in Nemčiji. Razlika med starimi antičnimi naselbinami in novimi srednjeveškimi mesti, pa je bila v tem, da so srednjeveška;

- imela samoupravo (mestni svet, sodnika in statut),
- bila manjšega obsega,
- meščani v njih so bili med seboj enakopravni in svobodni.

2. Veliko več srednjeveških mest, pa je nastalo povsem na novo in sicer v obdobju od 10. do 14. stoletja. Oblikovala so se na t.i. lokacijah, ki so bile dobro tržišče. Te so bile:

- pod gradom, v bližini samostanov in cerkva,
- ob sotočju rek in na prehodu čez reke (mostovi),
- na križiščih poti in ob starih rimskih cestah.



Vir: www.prepolino.ch (19. 03. 2007)

Vir: www2.fb1.uni-siegen.de (19.

03. 2007)

3. Na teh lokacijah so se trgovci in obrtniki ustavljali in prodajali svoje imetje. S časoma pa so se z dovoljenjem zemljiškega gospoda in lastnika te lokacije, na njej stalno naselili. Fevdalni gospod je zaradi povečane obrtne proizvodnje in živahnega trgovanja naselbini in njenim prebivalcem začel dajati pravice do obrtnih, proizvodnih, trgovskih dejavnosti in do lastne vojske. Daleč najpomembnejša pravica naselbine, pa je bila pravico do rednih tedenskih in izrednih letnih sejmov. Ti novi privilegiji, pa so vodili naselbino najprej do statusa trga in končno do statusa mesta. Mestne pravice sta najprej podeljevala vladar in nadškof, nato pa državni knezi. (Hozjan, A. 2000).



Vir: www.lehnswesen.de (19. 03. 2007)

NALOGE

Odgovori na zastavljeno vprašanje pri posamezni nalogi. Pri odgovoru, naj ti bodo v pomoč besedilo in slike pod naslovom »NASTANEK SREDNJEVEŠKIH MEST«.

1. NAVEDI DVE (2) RAZLIKI, KI STA SREDNJEVEŠKO MESTNO NASELBINO RAZLIKOVALI OD ANTIČNE.

Imela so samoupravo (mestni svet, sodnika in statut), bila so manjšega obsega, meščani v njih so bili med seboj enakopravni in svobodni.

2. VEČINA EVROPSKIH SREDNJEVEŠKIH URBANIH NASELIJ JE NASTALA MED:

- A. 7. in 10. stoletjem,
- B. 5. in 7. stoletjem,
- C. 10. in 14. stoletjem.

(obkroži črko pred pravilnim odgovorom)

3. OBKROŽI PRAVILNO TRDITEV:

- A. V nemškem cesarstvu je tržne oziroma mestne pravice podeljeval le vladar.
- B. V nemškem cesarstvu so tržne oziroma mestne pravice podeljevali vladar, nadškof in državni knezi.

4. NAVEDI TRI (3) NAJPOGOSTEJŠE LOKACIJE NA KATERIH SO SE OBLIKOVALA SREDNJEVEŠKA MESTA IN POJASNI, ZAKAJ JE BILA LEGA TEH LOKACIJ UGODNA ZA NASTANEK IN RAZVOJ MEST.

pod gradom, v bližini samostanov in cerkva, ob sotočju rek in na prehodu čez reke (mostovi), na križiščih poti in ob starih rimskih cestah.

Lega je bila ugodna zato, ker so se tam ljudje pogosto zbirali, trgovali prirejali družabne prireditve, cerkvene svečanosti.

5. NAŠTEJ TRI (3) MESTNE PRAVICE, KI JIH JE USTANOVITELJ MESTA PODELIL MEŠČANOM.

Pravica do obrtnih, proizvodnih, trgovskih dejavnosti in do lastne vojske. Pravica do rednih tedenskih in izrednih letnih sejmov.

2. UPRAVNA STRUKTURA SREDNJEVEŠKEGA MESTA

1. Naselbina je praviloma najprej dobila trške in kasneje z razcvetom gospodarstva še mestne pravice. Mesto je postalo najpopolnejša oblika urbanega življenja in se je od trga razlikovalo po tem, da je;

- bilo veliko večjega obsega,
- bilo ograjeno z obzidjem,
- imelo večje število hiš in naselitvenih prostorov,
- imelo večje število prebivalcev.



Vir: www.skofjaloka.info (19. 03. 2007)

Vir: www.museum-viadrina.de (19. 03. 2007)

2. Zato ker je mesto nastalo na ozemlju fevdalca je ta od meščanov pobiral davke in druge naturalne dajatve. V zameno za to, pa je mestu podelil MESTNI STATUT, ki je bil zbirka vseh pravil o;

- lastnini v mestu,
- način upravljanja mesta,
- mestnih dolžnostih,
- vsakdanjem življenju v mestu.

03. 2007)



Vir: www.mdc.hr (19.

3. Mestni statut je določal način kako se upravlja mesto. Zato je predvidel, mestno upravo, ki sta jo tvorila;

- **MESTNI SODNIK –**

Njegova naloga je, da razsoja o manjših in večjih sporih med meščani in varuje mestne simbole (grb, zastava, ...). Bil je tudi na čelu mestnega sveta, zato so ga imenovali tudi župan.

- **MESTNI SVET –**

Skrbel je za denarne zadeve, imel nadzor nad obrtjo, trgovino in vsakdanjimi nujnimi opravili v mestu (skrb za čistočo, zdravstvo in gradnje). Iz članov mestnega sveta, si je mestni sodnik pogosto imenoval ožji ali mali svet, ki je skrbel za posamezne naloge mestne uprave.



Vir: www.stadt-leichlingen.de (20. 03. 2007)

NALOGE

Odgovori na zastavljeno vprašanje pri posamezni nalogi. Pri odgovoru, naj ti bodo v pomoč besedilo in slike pod naslovom »UPRAVNA STRUKTURA SREDNJEVEŠKEGA MESTA«.

1. NAVEDI ŠTIRI (4) RAZLIKE, PO KATERIH SE JE MESTO RAZLIKOVALO OD TRGA.

Bilo je veliko večjega obsega, bilo je ograjeno z obzidjem, imelo je večje število hiš in naselitvenih prostorov in imelo je večje število prebivalcev.

2. POVEŽI POJME V LEVEM IN DESNEM STOLPCU TAKO, DA ČRKO IZ LEVEGA STOLPCA PRIPIŠEŠ NA ČRTICO PRED USTREZNO RAZLAGO V DESNEM STOLPCU.

- | | |
|------------------|--|
| A. Mestni statut | C Odločanje o vseh pomembnejših vprašanjih, o denarnih zadevah, nadzoru obrti in trgovine. |
| B. Mestni sodnik | A Pravna opredelitev ureditve mesta, uprave, pravic in dolžnosti meščanov in ustanov. |
| C. Mestni svet | B Zastopanje mesta navzven, vodenje mestne uprave, razsojanje in skrb za mestne simbole (zastava, grb). |

3. OBKROŽI DVE (2) PRAVILNI TRDITVI, KI SE NANAŠATA NA UPRAVNO UREDITEV MESTA.

- A. Na čelu mestnega sveta je bil mestni sodnik (župan), ki je zastopal mesto pred vladarjem ali gospodom.**
- B. Do poznega srednjega veka so v mestnih svetih imeli pglavitno vlogo obrtni pomočniki.
- C. Pomembno mesto v mestni samoupravi je imel tudi cerkveni dostojanstvenik, ki je živel v mestu.
- D. Iz članov mestnega sveta si je sodnik pogosto imenoval ožji ali mali svet, v katerem je vsak opravljal eno od pomembnih funkcij mestne uprave.**

3. NASTANEK MESTNIH ZVEZ

1. Najbolj nazoren primer povezovanja večjih gospodarsko uspešnih mest je bila HANZEATSKA ZVEZA, imenovana tudi HANZA. Ta je povezovala današnja severno Nemška, Nizozemska in Poljska obmorska mesta in tvorila SEVERNO TRGOVSKO – BALTIŠKO OBMOČJE. Poleg tega območja, se je živahna trgovina razvila tudi med severno Italijanskimi mesti, ki so tvorila t.i. SREDOZEMSKO TRGOVSKO OBMOČJE. Obalna zahodnoevropska mesta današnje severne Francije in Belgije, pa so se povezovala v ZAHODNO EVROPSKO TRGOVSKO OBMOČJE. (Hozjan, A. 2000).

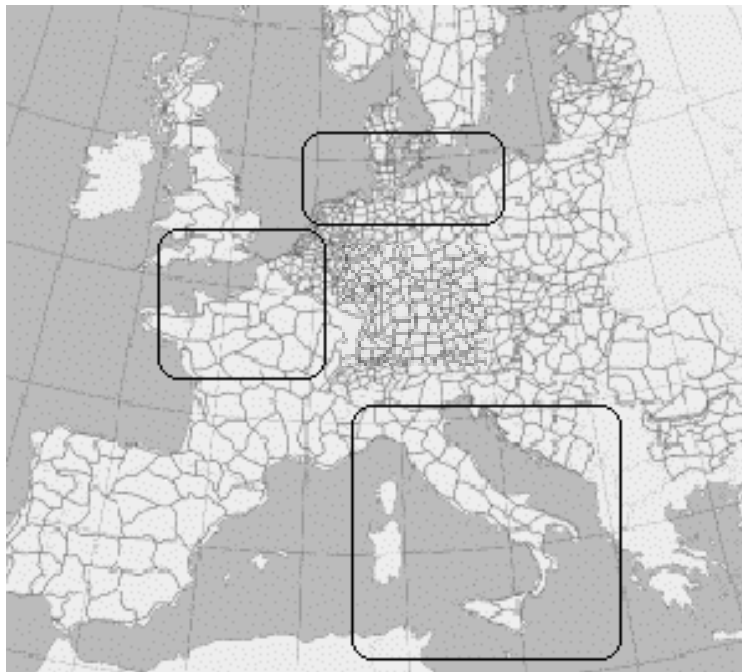
NALOGE

Reši nalogi. Pri odgovoru, naj ti bo v pomoč besedilo pod naslovom »NASTANEK MESTNIH ZVEZ«.

1. KATERA TRI (3) TRGOVSKA OBMOČJA SO SE OBLIKOVALA NA EVROPSKEM PODROČJU.

severno trgovsko – baltiško območje, zahodno evropsko trgovsko območje in sredozemsko trgovsko območje.

2. NA SPODNJEM ZEMLJEVIDU OZNAČI TRI (3) TRGOVSKA OBMOČJA, KI SO SE RAZVILA NA EVROPSKEM PODROČJU.



Vir: www.bkg.bund.de (19. 03. 2007)

4. ŽIVLJENJE V SREDNJEVEŠKEM MESTU IN POLOŽAJ MEŠČANOV V NJEM

ŽIVLJENJE V MESTU

1. Srednjeveška mesta so bila praviloma majhna in so štela le nekaj tisoč prebivalcev. Te so takoj, ko je mesto dobilo mestne pravice, začeli graditi trdno obzidje s stolpi, za lastno varnost in obrambo – morali so se namreč zavarovati pred oblaganjem raznih vojsk. Za vzdrževanje obzidja in bojevanje, so skrbeli prebivalci sami. Mestna straža, pa je dopolnjevala varnostni sistem, pri vseh mestnih vratih nočnimi obhodi po mestu. (Hozjan, A. 2000).

2. Mesto pa je imelo tudi svojo orožarno, kjer je bilo shranjeno orožje in municija, vsak meščan pa si je moral tudi sam nabaviti puško in sabljo na svoj račun. /.../ V času vojne nevarnosti so morali meščani hoditi na stražo k vsem mestnim vratom in na mestno obzidje. (Šifrer, V. 2001).



Vir: www.prepolino.ch (19. 03. 2007)



3. Mesto je skrbelo tudi za svoj bivalni prostor in mu namenilo vrsto predpisov. Organiziranih je bilo več javnih služb, ki so skrbele predvsem za ustrezno javno čistočo in varnost. Ker higienske razmere niso bile urejene, so pogosto izbruhnile različne nalezljive bolezni (kuga in gobavost), ki so se razvile v epidemije. S posebnim mestnim določilom, pa se je kaznovalo mestne goljufe, ki so se zaradi spletkarjenja znašli pred sodnikom. (Pavliha, B. 2002).

Vir: <http://web383.area-18.server-home.net> (19. 03. 2007)

NALOGA

Odgovori na zastavljeno vprašanje pri posamezni nalogi. Pri odgovoru, naj ti bodo v pomoč besedilo in slike pod naslovom »ŽIVLJENJE V SREDNJEVEŠKEM MESTU IN POLOŽAJ MEŠČANOV V NJEM« in podnaslovom »ŽIVLJENJE V MESTU«.

1. POJASNI KAKO JE BILO POSKRBLJENO ZA OBRAMBO IN VARNOST MESTA?

Takoj, ko je mesto dobilo mestne pravice, so začeli graditi trdno obzidje s stolpi, za lastno varnost in obrambo. Za vzdrževanje obzidja in bojevanje, so skrbeli prebivalci sami. Mestna straža, pa je dopolnjevala varnostni sistem, pri vseh mestnih vratih ter nočnimi obhodi po mestu. Mesto pa je imelo tudi svojo orožarno, kjer je bilo shranjeno orožje in municija. Vsak meščan pa je imel tudi lastno puško in sabljo.

2. POJASNI KATERI DVE (2) NEVŠEČNOSTI STA POGOSTO OGROŽALI PREMOŽENJE IN ŽIVLJENJE PREBIVALSTVA V SREDNJEVEŠKEM MESTU?

NA KAKŠEN NAČIN SO MESTA POSKUŠALA PREPREČITI TE NEVŠEČNOSTI IN KAKO SO KAZNOVALA SPLETKARJE?

Slaba higiena, umazanija, obleganje drugih vojska, goljufanje mestnih trgovcev in obrtnikov. Mesta so poskušala preprečevati te nevsječnosti z organiziranjem več javnih služb, čiščenjem in varovanjem. Mestnim goljufom, pa so sodili na mestnih sodiščih, za kazni pa so jih na primer namakali v vodo. V Ljubljani se je to odvijalo v Starem mestu, ko so peke namakali v reko Ljubljanico.

POLOŽAJ MEŠČANOV V MESTU IN SLOJEVITOST MESTNEGA PREBIVALSTVA

1. Srednjeveško mestno prebivalstvo, se je med seboj ločevalo predvsem po načinu življenja ter pravicah in dolžnostih, ki so jih imeli do mesta. Ni pa bil vsak prebivalec mesta hkrati tudi njegov meščan. Med prave meščane so spadali le poklicni trgovci, obrtniki, bankirji in vsi tisti, ki so se v mestu rodili, se vanj poročili, ali pa si tam kupili hišo. Se pravi, vsi tisti, ki so bili deležni mestnih privilegijev. Številni, ki pa teh pogojev niso izpolnjevali, pa so v mestu lahko živeli, vendar niso uživali statusa meščana. Med slednje pa so spadali plemiči, mestna duhovščina, Judje in različni delavci. (Pavliha, B. 2002).

NALOGE

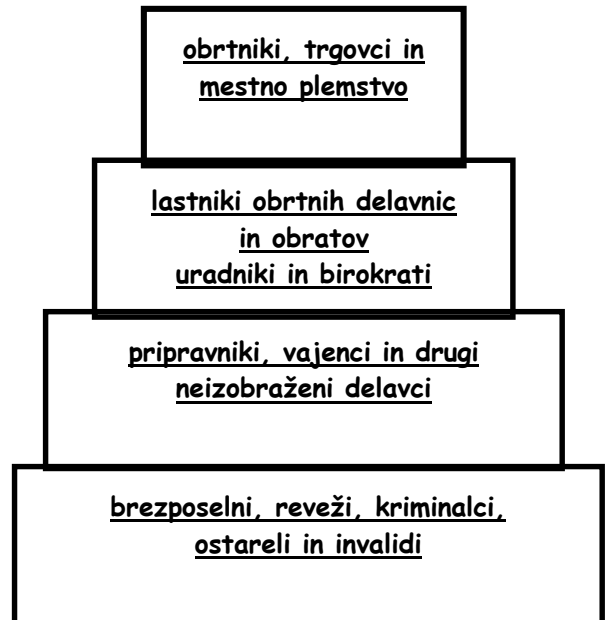
Odgovori na zastavljeno vprašanje pri posamezni nalogi. Pri odgovoru, naj ti bo v pomoč besedilo pod naslovom »ŽIVLJENJE V SREDNJEVEŠKEM MESTU IN POLOŽAJ MEŠČANOV V NJEM« in podnaslovom »POLOŽAJ MEŠČANOV V MESTU IN SLOJEVITOST MESTNEGA PREBIVALSTVA«.

1. POJASNI KDO JE LAHKO POSTAL PRAVI MEŠČAN?

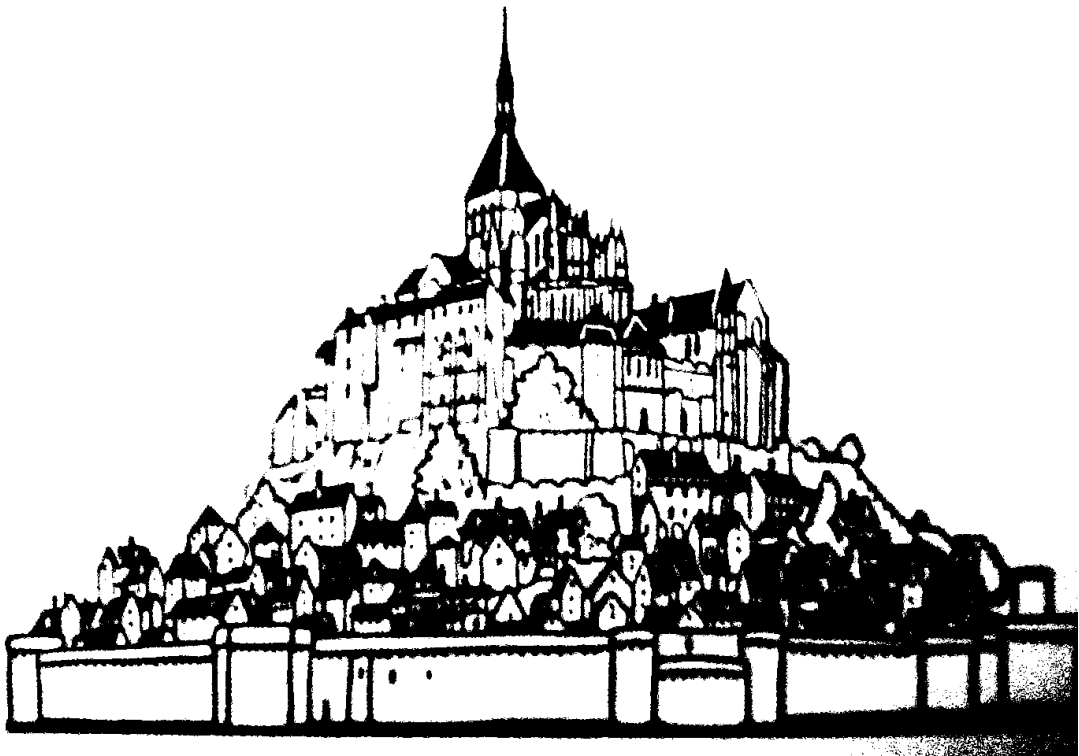
Med prave meščane so spadali le poklicni trgovci, obrtniki, bankirji in vsi tisti, ki so se v mestu rodili, se vanj poročili, ali pa si tam kupili hišo. Se pravi, vsi tisti, ki so bili deležni mestnih privilegijev.

2. POZORNO PREBERI SPODNJE BESEDILO, KI GOVORI O PREMOŽENJSKIH RAZLIKAH SREDNJEVEŠKE DRUŽBE. NATO PA SMISELNO DOPOLNI DIAGRAM (PIRAMIDA), TAKO DA BO V ZGORNJEM DELU DIAGRAMA NAJPREMOŽNEJŠI IN V SPODNJEM DELU NAJMANJ PREMOŽNI SLOJ PREBIVALCEV SREDNJEVEŠKEGA MESTA.

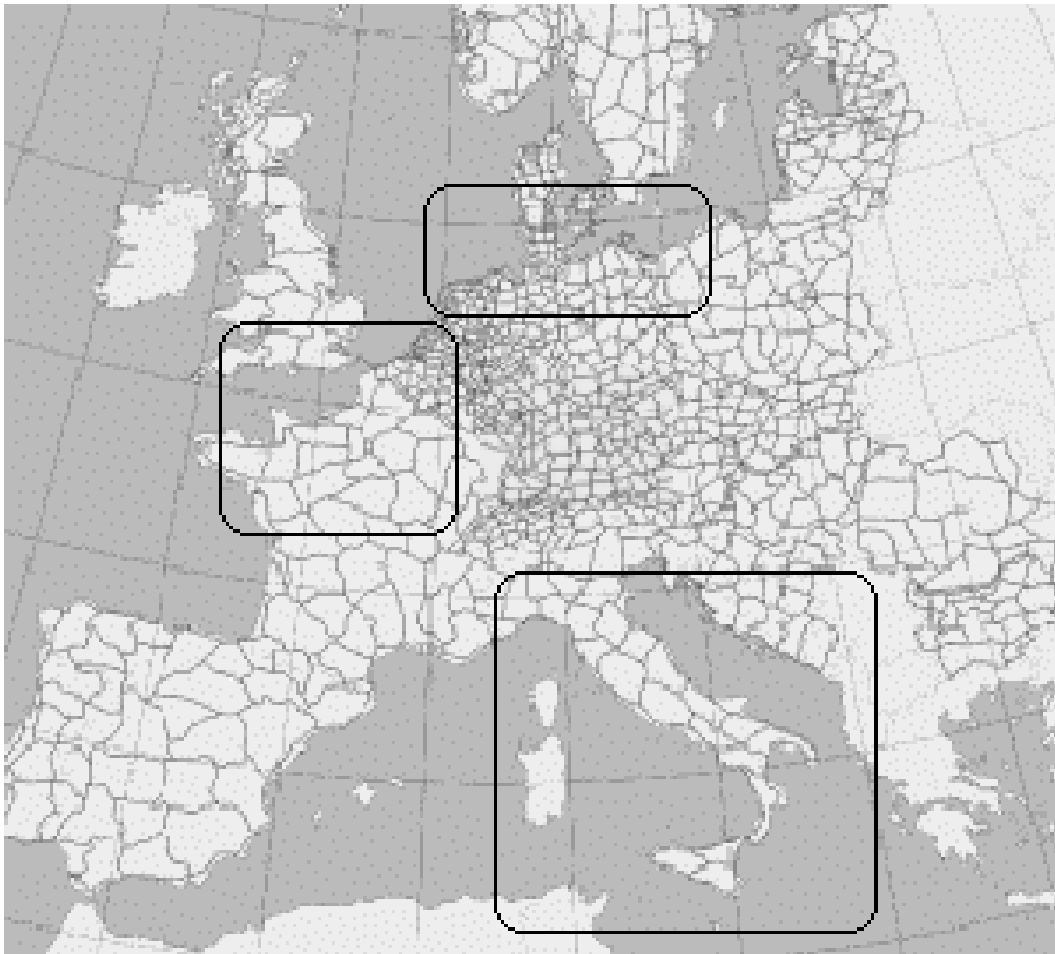
»Meščani (obrtniki in trgovci) so živeli od mestne obrti, trgovine in kreditnih poslov. Te dejavnosti so jim omogočile, da so se znašli na samem vrhu v piramidi najpremožnejših prebivalcev. Vendar pa tam pa niso bili sami. Prvo mesto po premoženju so si delili z, v mestu živečim plemstvom, ki je živelo izjemno razkošno življenje (draga oblačila in nakit). Prostor pod vrhom, pa sta si delila dva sloja: sloj lastnikov obrtnih delavnic in obratov ter sloj uradnikov in »birokratskih« uslužbencev. Naslednji sloj je predstavljal širok sloj pripravnikov in vajencev, večinoma neizobraženih delavcev, zaposlenih pri prej omenjenih lastnikih obrtnih delavnicah. Na dnu piramide, pa so se znašli brezposelni, reveži, kriminalci, ostareli in invalidi.« (Hozjan, A. 2000).



PRILOGA ŠT. 3 – GRAFIČNA IN SLIKOVNE PROSOJNICE



Vir: Gombrich, E. (1991). Kratka svetovna zgodovina za mlade bralce. Ljubljana: DZS in Pantal, str. 160.



Vir: www.bkg.bund.de (19. 03. 2007).



Vir: Hozjan, A., Potočnik, D. (2000). Zgodovina 2. Učbenik za drugi letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, str. 62.

PRILOGA ŠT. 4 – ZGODOVINSKI VIR ZA BESEDNO DEMONSTRACIJO.

Pričujočo listino je izdal Koroški vojvoda HENRIK TIROLSKI leta 1320 in jo namenil meščanom Ljubljane. S to listino je meščanom določil, da mora vsak meščan v Ljubljani imeti hišo in zanjo plačevati davke. Določil je tudi to, da je vsak meščan Ljubljane dolžan skrbeti za varnost in red v mestu. Podelil pa jim je tudi pravico, da lahko vsak meščan aretira svojega denarnega ali materialnega dolžnika in mu zaseže tolikšno vrednost imetja, da bo poplačan njegov dolg.

Vir: Štih, P. (2006). Latinska paleografija, Priročnik za vaje, str. 74.

Avtorji prispevkov:

Dežman Rok
Korošec Mojca
Legan Tina
Nardin Mia
Novak Tanja
Pilko Marija

**Naslov: Prispevki k didaktiki zgodovine,
Letnik V, št. 3**

Urednica: Danijela Trškan

Oblikovalka: Danijela Trškan

Razmnožila: Danijela Trškan

Copyright © Oddelek za zgodovino (za potrebe
predmeta Didaktika zgodovine)

Ljubljana

2007

Prispevki k didaktiki
zgodovine

Študentje
4. letnika
zgodovine
pedagoške smeri

2006/07

ISSN: 1581-8713